

Täysistunto

Torstai 30.9.2021 klo 10.00—19.46

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan eli viimeistään 1.11.2021.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 29.9.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3.—21. asiasta.

Keskustelu jatkuu. — Ministeri Tuppurainen, esittelypuheenvuoro, 5 minuuttia.

Keskustelu

10.01 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Puhumme valtion ensi vuoden talousarviosta, ja siinä omaisuustulot ovat merkittävä osa tuloja. Näiden tulojen saaminen valtiolle on tärkeää. Niillä rahoitetaan monia hyvinvointivaltiomme arvokkaita menoja.

Valtio omistaa aina jostain syystä. Meillä on omistuksia yhtiöissä, joissa on jokin tietty yhtiölle osoitettu erityistehtävä, on yhtiöitä, joiden suhteen valtiolla on perusteltu strateginen intressi, ja kolmanneksi on yhtiöitä, joihin meillä on finanssi-intressi. Omaisuustuloja saamme suurimmasta osasta yhtiöitä vaihtelevissa määrin.

Arvio ensi vuoden omaisuustuloista talousarvioesityksessä on 2,4 miljardia euroa. Tämä on huomattava summa ja luonnollisesti vasta arvio. Ensi vuoden aikana pystymme analysoimaan tarkemmin, kuinka paljon pääomanpalautuksia sekä osinko- ja myyntituloja valtion budjettiin yhtiöistä kertyy.

Omistajapolitiikka on tietenkin muutakin kuin omaisuustulojen keräämistä yhtiöistä. Hallituksen omistajapolitiisessa periaatepäätöksessä on linjattu omistajapolitiikan keskeiset linjaukset, joita noudatamme. Periaatteena on, että valtio noudattaa omistajaohjauksessaan osakeyhtiölain mukaista tehtävien ja vastuiden jakoa. Lisäksi sovelletaan hyvää hallintotapaa. Se tarkoittaa, että operatiiviset ja liikkeenjohdolliset päätökset kuuluvat yhtiön johdolle ja hallitukselle. Mutta valtio on aktiivinen ja aloitteellinen omistaja. Tämä tarkoittaa sitä, että asetamme tavoitteet yhtiön omistajana ja vaikutamme ja otamme kantaa tarvittavalla tavalla yhtiön strategiaan ja taloudellisiin kysymyksiin.

Yhtiön hallitus ja sen puheenjohtaja sekä toimiva johto ovat vastuussa siitä, että ne keskustelevat merkittävien omistajien kanssa yhtiön toimintaan ja omistaja-arvoon vaikuttavista olennaisista kysymyksistä. Valtio-omisteisissa yhtiöissä odotetaan valtion omistuksen koko huomioiden avointa tiedonkulkua ja keskustelua valtio-omistajan kanssa. Omis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tajana valtio keskustelee yhtiöiden kanssa aktiivisesti lainsäädännön asettamissa rajoissa muut omistajat huomioon ottaen.

Omistajapolitiittisessa periaatepäätöksessä on linjattu valtio-omistajan näkemyksiä omistajapolitiikan yritys vastuuseen liittyvistä tavoitteista. Linjauksissa on edellytetty yhtiöiden integroivan yritys vastuun liiketoimintaan ja tavoitteellisuutta yritys vastuun johtamisessa. Lisäksi edellytetään ilmastovaikutusten tunnistamista sekä Pariisin ilmastopimuksen ja hallituksen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen huomioimista. Edellytetään ihmisoi-
keuksien tunnistamista ja tuomme esille kielteisen kantamme aggressiiviseen verosuunniteluun.

Vakautta ja varmuutta valtion omistajuuteen luo osaltaan kyky seurata ja arvioida tarkoin toimintaympäristöä. Omistajapolitiittisen periaatepäätöksen mukaisesti valtion yhtiökohtaisista omistajastrategisista linjauksista tehdään arvioita läpi koko hallituskauden ja tarvittaessa niitä suunnataan uudelleen. Omistajapolitiikka on siis dynaamista ja aktiivista luonteeltaan.

Valtion talousarvion omaisuustulot koostuvat osingoista ja pääomanpalautuksista sekä osakkeiden myynneistä saatavista tuloista. Talousarviossa ei ole eritelty omaisuustulojen jakautumista eri tulolajeihin. Valtio saa osinkoja sekä pörssiyrityksistä että valtion joko täysin tai kokonaan omistamista yhtiöistä.

Talousarvioehdotukseen on kirjattu tarkka omaisuustuloennuste, mutta tässä vaiheessa on vaikea ennustaa todellista omaisuustulojen toteumaa tulevalle vuodelle. Vaikka yritysten palautuminen globaalin pandemian aiheuttamasta kriisistä on ollut yleisellä tasolla ripeää ja sangen vahvaa, on esimerkiksi osinkotulokertymän arviointi haasteellista.

Ratkaisut yhtiöomistuksiin liittyen tehdään aina huolellisen kokonaisarvion pohjalta huomioiden valtion kaikki strategiset ja taloudelliset intressit. Etukäteen ei vastuullinen omistaja spekuloi millään myynneillä.

Arvoisa rouva puhemies! Valtio on vakaa omistaja. Valtion yhtiöomistukset ovat kansallisvarallisuuttamme. Pitämällä niistä huolta ja tukemalla niiden kasvua ja kehitystä voimme turvata niiden toiminnan ja yhtiövarallisuuden arvon myös tulevaisuudessa. Yhdessä, hyvät kollegat, voimme vahvistaa valtion omistajapolitiikan vaalikausien ylittävää pitkäjänteisyyttä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Koskinen.

10.06 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on käyty aika outoakin keskustelua tuon SSAB:ta, Suomen osalta entistä Rautaruukkia, koskevan omistuksen hallinnan muutoksen takia, jossa siirrettiin Solidiumilta ikään kuin myytävistä yhtiöistä valtion tarkemmin seurattaviin ja ohjaamiin yhtiöihin. Tämä on täysin perusteltua siitä syystä, että terästeollisuus on ison murroksen keskellä taas kerran, ja on iso kansallinen intressi siitä, että pystytään säilyttämään terästeollisuuden tulevaisuus Suomessa. Se tietysti on sitä valoisampi, mitä paremmin pystytään kehittämään esimerkiksi hiilivapaita tuotantomenetelmiä sekä perusteräksen että sen jatkojalostuksen osalta. Ja siinä tarvitaan tätä pohjoista yhteistyötä myös Suomen ja Ruotsin valtioiden välillä. Kannustan edelleen tätä työtä tiivistämään ja ottamaan myös juuri tämän jatkojalostamisen [Puhemies koputtaa] huomioon. Kun on kysymys kuluttajille [Puhemies koputtaa] esimerkiksi autojen teräksen toimittamisesta, niin sen hiilivapaus on tärkeä myyntivaltti jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Edustaja Grahn-Laasonen.

10.07 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Tuppurainen, sanoitte tänään Helsingin Sanomissa, että teollisuuspoliittinen viritys on muuttumassa, ja huomaan, että se herättää paljon kysymyksiä niissä ihmisissä, jotka esimerkiksi sijoittavat pörssiyhtiöihin ja toimivat teollisuuspolitiikassa erilaisissa tehtävissä: Mitä se käytännössä tarkoittaa? Mihin suuntaan suomalaista teollisuuspolitiikkaa ollaan viemässä? Ja on kysymys, joka myöskin talousvaliokunnassa on herättänyt kiinnostusta: Tämä SSAB:n päätös siirtää Solidiumista valtion osakkeet valtion omistajaohjauksen yksikön alle herättää sen kysymyksen, onko tässä omistajapolitiikan linjassa tapahtunut muutos. Eli käytännössä: onko valtio ulottamassa näitä poliittisia lonkeroitansa yhä enemmän markkinoille ja toimimassa myöskin vähemmistöomistusten kautta? Toivoisin, että eduskunnan edessä te, ministeri, avaisitte tätä [Puhemies koputtaa] kysymystä, joka laajasti kiinnostaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

10.08 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion omistuksella on mielestäni erittäin tärkeä asema Suomessa — on ollut aikaisemmin ja se pitää olla jatkossakin. Näkisin mielelläni vielä, että tällaisiin perusasioihin kiinnitetään enemmän huomiota. Tarkoitin, että me olemme tehneet joskus vähän huonompia kauppvoja myymällä esimerkiksi sähköverkkoja, mikä on osoittautunut aivan kamalaksi virheeksi.

Näkisin myös mielelläni, että metsäpuolen investointeja tulisi lisää, ja mikä on kaikkein tärkeintä, on tietenkin tuo kaivosteollisuuden puoli. Suomessa on valtavan rikkaita esiintymiä, jotka on sitten myyty ulkomaille. Ja meillä on nyt jo kaksi yhtiötä, joiden kautta valtiolla on jo nyt kaivosteollisuudessa omistusta. Mutta kun löytyy tällainen strateginen, erittäin arvokas esiintymä, niin toivoisin, että tässä maassa löytyisi sitä selkärankaa, että me hoitaisimme sen asian niin, että sen tekee valtion kaivosyhtiö, koska otetaan LKAB:sta Ruotsista esimerkkiä: siellä homma osataan, eikä siellä tarvitse tätä kurssia enää käydä, ja kaikki me tiedämme, miten kohtalaisen vauras valtio Ruotsi on tänä päivänä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vallin.

10.09 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Tuppuraiselta: kun osakkeet halpenivat viime vuonna koronan takia, niin harrastatteko tällaista aktiivista sijoittamista, että silloin kun osakkeet tulevat alas, niin valtio hankkisi lisää esimerkiksi jo omistamiensa yhtiöiden osakkeita? Olen seurannut niitten kehittymistä, ja siinä olisi valtio tehnyt kyllä ison tilin, jos siinä kohtaa olisi esimerkiksi Fortumia ja Nestettä, jotain tällaisia, hankittu takaisin. Teettekö te tällaista sijoittamista, aktiivista sijoittamista? [Jussi Saramo: Hyvä kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

10.10 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Yhdyn kyllä edustaja Koskisen näkemykseen tästä fossiilivapaasta teräksestä. Tällaisissa asioissa on kannattavaa olla edelläkävijä. Ja siinä on sitten tietysti tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

keää, että paitsi meidän omistajaohjaus, myös kaikki muu, esimerkiksi kansallinen ilmastoto- ja energiapolitiikka, pelaa samaan maaliin ja luodaan sellaista taloutta, joka on kestävä täällä paikan päällä ja edelläkävijä tulevaisuudessa.

Oma kysymykseni liittyy omistajaohjaukseen ja omisteisten yritysten viestintään ja vaikuttamiseen. Eli meillähän valtio asettaa ne intressit, tavoitteet, ja sen jälkeen näiden yritysten tulisi toimia niiden puitteissa. Mutta tietysti ne myös itse harrastavat, kuten me varmasti tiedämme, lobbausta muun muassa meidän suuntaan. Ja tähän liittyen olisi kiinnostavaa kuulla, miten siinä ikään kuin ministeri seuraa, että se intressi, se valtion intressi, on se määräävä tekijä, jonka puitteissa myös nämä yritykset sitä omaa viestiään ja omia ajatuksiaan tuovat esiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Saramo.

10.11 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomi vaurastui valtionyhtiöillä. Meillä oli sekatalous, jossa keskeiset tärkeät tuotantovälineet olivat yhteistä omistusta, ja se oli meille ja on vielä tänä päivänä tärkeää. Siihen meidän vauraus perustuu. Mutta tämä ei ole vain kaukaista historiaa. Kuten tässä on käynyt ilmi, niin vaikkapa SSAB on hyvä esimerkki siitä, että niillä omistuksilla voidaan tehdä paljon hyvää tänä päivänä. Esimerkiksi Neste on hyvä esimerkki omasta syntymäkaupungistani. Eihän sellaista olisi kukaan muu tähän maahan perustanut, ja jos se olisi myyty silloin, kun valtion omaisuutta ruvettiin lyömään lihoiksi, niin siitä ei olisi koskaan tullut sellaista, kun ei olisi ollut niin pitkäjänteistä omistusta, joka olisi Suomeen halunnut panostaa.

Mutta en vähättelisi finanssipuolta. Täällä tuli hyvä kysymys siitä. Me saamme negatiivisella korolla lainaa, mutta sijoitukset tuottavat. Valtionkin sijoitukset ovat tuottaneet jopa 10:täkin prosenttia parhaimmillaan. Mutta jos katsotaan pörssiä, niin keskimäärin 7 prosentin tuottoa on voinut odottaa omistajille. Kysyisin: onko tehty laskelmia siitä, kuinka paljon Suomen nettovelkaantumisen on kasvanut näillä tämän [Puhemies koputtaa] vuosituhatuuden tuottavan omaisuuden myynneillä, ja kannattaisiko tässä nyt kääntää suuntaa ja [Puhemies koputtaa] vaurastuttaa suomalaisia, jolloin verotustakin voitaisiin laskea?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

10.13 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Kyllä minuakin kiinnostaa tämä SSAB:n osakkeitten siirto Solidiumista valtioneuvoston kanslian alaisuuteen, kuitenkin vähemmistöosakkuudesta on kyse. Syyksi tälle strategiselle linjaukselle on kerrottu nämä päästövähennykset, jotka olisivat päästöttömän teräksen kautta Suomessa jopa 7 prosenttia. Olisinkin nyt halunnut kysyä, kun todellakin tänään olette tiedotusvälineissä puhunut tästä teollisuuspolitiikan uudesta virityksestä: onko esimerkiksi se, minkä verran päästövähennyksiä pystytään saamaan aikaiseksi, jonkunlainen uusi strateginen kriteeristö, mikä on tullut valtion omistajapolitiikkaan, ja löytyykö tämän siirron pohjalle perusteet meidän nykyisestä valtion omistajapolitiikasta? Toki tietenkään tässä yhteydessä ei voi väistää kysymystä energiapolitiikasta: mistä me [Puhemies koputtaa] tuleamme saamaan sen päästöttömän sähkön sitten näihin kaikkiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

10.14 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Täällä hallitus puhuu koko ajan, että Suomen pitää olla ilmastonmuutoksessa mukana. Sitten me ollaan omistajina Fortumissa, joka avasi viime vuonna hiilivoimalan Saksassa. Miten nämä menevät yhteen hallituksen omistajaohjauksen kanssa? Olin ainoa sitä vastaan, että Fortum yleensä ostaa Uniperin, koska siellä on niin paljon sitä hiilivoimaa. Miten te meinaatte vaikuttaa siihen, ja millä tavalla tämä hiili vaikuttaa teidän strategiaanne?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

10.14 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Kiitän ministeriä esittelypuheenvuorosta. Samalla kiinnitän huomiota siihen, että tässä varsinaisessa käsiteltävässä budjettikirjassa siellä tulojen kohdalla sivulla 90 koko tämä 2,5 miljardin kokonaisuus on hyvin lyhyesti esitetty. Siellä on neljä riviä tekstiä tästä kokonaisuudesta. Ymmärrän, että tässä yhteydessä ehkä ei ole tarvetta laajempaan, vaan näitä linjauksia hoidetaan sitten muilla foorumeilla. Mutta tein äkkiä tuollaisen haun meidän valtionyhtiöiden — eli kokonaan tai enemmistöomistuksella olevien yhtiöiden — luettelosta ja siellä on 52 yhtiötä, ja niin kuin tiedämme, hyvin erilaisia. On VR, Posti, Alko, Yleisradio, Veikkaus, FinnHEMS, Suomen Ilmailuopisto ja niin edelleen. Olisi kyllä mielenkiintoista, että jos-sain yhteydessä syvällisemminkin näitä käsiteltäisiin täällä täysistunnon tasolla. Nyt on nostettu tiettyjä tärkeitä yksityiskohtia esille, mutta itse kiinnitän siis huomiota tähän kokonaisuuden erittäin niukkaan esittelyyn budjettikirjassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

10.16 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio omistaa sekä Kemijoki Oy:tä suoraan että myöskin Fortumin kautta suurimman osan. Kemijoki Oy:n vesistöalue kattaa kaksi kolmasosaa kaikista Lapin vesistöalueista, ja se on sotien jälkeen voimalaitosrakentamisella tukittu vaelluskaloilta aivan täysin. Näitä ohitusuomia vaelluskaloille on onnistuneesti tehty muualla maailmassa ja myöskin Suomessa. Kysyn: kun valtio on suurena omistajana, niin millä tavalla te vaikutatte tähän asiaan, että nämä ohitusuomat vihdoinkin rakennettaisiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

10.16 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä palaan tähän SSAB:n asiaan. On tietysti erittäin hieno asia, jos ja kun pystytään tuottamaan terästä fossiilivapaasti, ja kyse on tietysti hyvin merkittävistä päästöistä koko Suomen tasolla siinä, mikä tähän SSAB:hen liittyy, mutta varoituksen sana kuitenkin siitä, millä tavalla tästä nyt edetään: Tässä on kuitenkin ensisijainen asia se, että me emme saa menettää omaa kilpailukykyämme, koska muutoin siinä käy niin, että tämä tuotanto siirtyy johonkin sellaiseen tehtaaseen jossakin muualla, jossa paljon huonommin hoidetaan näitä ympäristönormeja. Eli ymmärrän, että asiassa pitää edetä, mutta se eteneminen pitää tehdä sillä tavalla, ettei käy niin, että kurki kuolee ennen kuin suo sulaa, koska tässä on kuitenkin todella isosta asiasta kyse myös kansantaloudellisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä yksi edustajan puheenvuoro ja sen jälkeen ministeri, ja sitten jatketaan debattia. — Edustaja Kemppi.

10.17 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerin vastuulla on myös valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta, josta haluaisin kysyä. Tällä toiminnalla tuetaan päätöksentekoa, tiedolla johtamista ja tietenkin myös toimintakäytäntöjen uudistumista. Minusta on selvää, että me tarvitsemme päätöksenteon tueksi myös tuota tutkittua tietoa, sen takia pidän tätä erityisen arvokkaana. Monet yhteiskunnalliset ongelmat ovat keskinäisriippuvaisia ilmiöitä, kuten työssämme huomaamme, ja nykyiset hallinnon siilot ja lainsäädännön sekä budjetin yksityiskohtainen käsittely eivät välttämättä tue tämänkaltaista laajaa lähestymistä sellaisiin teemoihin kuin syrjäytyminen, ilmastonmuutos, työkyky ja monet muut meille ajankohtaiset teemat. Sen vuoksi kysyisin arvon ministeriltä: Miten valtioneuvosto on kehittänyt tutkimus- ja selvitystoimintaa viimeisen kahden vuoden aikana? Ollaanko hypäty eteenpäin samankaltaisesti kuin on men-
ty esimerkiksi lapsibudjetoinnin suuntaan, mitä valtiovarainministeri [Puhemies koputtaa] esitteli?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen, 4 minuuttia.

10.19 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Kiitos tästä erittäin hyvästä keskustelusta. Aloitan vastaamalla edustaja Lindénin puheenvuoroon. Meillä on kaiken kaikkiaan 66 valtio-omisteista yhtiötä, ja se on varsin laaja kenttä, eivätkä ne kaikki ole valtioneuvoston kanslian suorassa omistajaohjauksessa, vaan meillä on yhtiöitä niin erityistehtävayhtiöinä ministeriöiden ohjauksessa kuin sitten esimerkiksi Solidiumin sal-
kussa finanssisijoituksina. Laaja kokonaisuus, ja olen pitänyt tärkeänä, että meillä on hyvä parlamentaarinen vuoropuhelu tästä kokonaisuudesta. Sen vuoksi on perustettu myös minun toiveestani parlamentaarinen omistajaohjauksen neuvottelukunta, joka kokoontuu säännöllisesti. Siinä on ryhmien edustus, ja käymme niin omistajaohjauksen virkamiesten kuin allekirjoittaneen kanssa keskustelua siitä, millä tavalla omistajapolitiikkaa tulisi suunnata tässä ajassa — mihin liittyvät kysymykset, joita edustaja Hoskonen otti esille. Totta kai valtion täytyy ottaa toiminnassaan huomioon esimerkiksi huoltovarmuuskysymykset tai elinkeinopolitiikassa tapahtuneet rakenteelliset muutokset ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillintä tavalla, joka turvaa valtion strategisia intressejä ja yhtäältä meidän valtion-yhtiövarallisuuden omaisuusarvojen säilymistä.

Menenkin seuraavaksi tähän SSAB-tapaukseen, johon muun muassa edustaja Grahn-Laasonen viittasi. Talousvaliokunnan puheenjohtaja kutsui minut vuoropuheluun talousvaliokunnan kanssa, ja hyvässä seikkaperäisessä keskustelussa kävin niitä yksityiskohtia läpi, joita ei, arvoisa puhemies, tässä ole mahdollista avata, koska näihin kysymyksiin liittyy myös yhtiösalaisuuden piirissä olevia kysymyksiä. Mutta se, mitä tässä voi SSAB:sta todeta, on se, että me olemme jo linjanneet omistajapolitiikan periaatepäätöksessä yhdes-
sä, että valtio selvittää omia strategisia omistusintressejään pitkin vaalikautta. Kun nyt SSAB:n osalta kevään ja alkusyksyn aikana tapahtui muutoksia SSAB:n omistajakunnas-
sa, Ruotsin kokonaan omistama valtionyhtiö LKAB nousi suurimmaksi omistajaksi, ja syksyllä yhtiö sai läpimurron vetypelkistykseen perustuvalla teknologialla tuotettavasta fossiilivapaasta teräksestä, niin päädyimme siihen, että on syytä tarkastella myös valtion omistajaintressi uudelleen. Tämä tarkastelu tehtiin työ- ja elinkeinoministeriössä, ja sen tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

loksena todettiin, että meillä on syytä pitää strateginen intressi omistuksissa. Olin valtiomistajana ilmoittanut, että me emme halua luopua SSAB:n omistuksesta tässä uudessa tilanteessa, ja tällöin on vain luonnollista, että Solidiumin, joka on finanssisijoittaja, toimii finanssi-intressillä, salkussa ei ole tämäntyyppisiä yhtiöitä, joihin meillä on strateginen intressi. Tämän seurauksena ainoa looginen johtopäätös oli se, että nämä omistukset siirretään valtioneuvoston kanslian suoraan omistukseen. Tässä ei ole kysymys minkäänlaisista poliittisista lonkeroista, ja itse asiassa pidän jossain määrin kyseenalaisena, että tämän tyyppisiä puheenvuoroja ylipäänsä käytetään. Se antaa ymmärtää, että valtiolla olisi jotain epämääräistä toiminnassaan, mistä ei ole kysymys. Valtio toimii kaikessa omistajapolitiikassa osakeyhtiölain ja hyvän hallintotavan mukaisesti, ja niin me toimimme kunnianhimoisesti myös tämän SSAB:n omistajaohjauksen suhteen. Kaikki operatiiviset päätökset muun muassa aikataulusta ja investoinneista liittyen tähän hiilidioksidi-, fossiilivapaaseen teräksen tuotantoon tehdään yhtiön johdossa normaalin järjestyksen mukaisesti.

Puhemies! Keskustelu jatkuu, ja olen tässä valmiina vastaamaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja keskustelu jatkuu, debattikeskustelu. — Seuraavaksi edustaja Hassi.

10.22 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt melko hyvän periaatepäätöksen siitä, mitä periaatteita valtionyhtiöiden pitää noudattaa, omistajaohjauspäätöksen. Tuntuu kuitenkin siltä, että kaikissa valtionyhtiöissä tämän päätöksen sisältöä ei ole sisäistetty, vaan on jatkettu vanhaan malliin. Edustaja Juuso mainitsi Kemijoki Oy:n toiminnan, jotta vaelluskala ei palaisi Kemijokeen. Tämä ei mielestäni ole kestävä kehitys eikä nykyisen tiedon mukaista. Tässä on myös mainittu, edustaja Harkimo mainitsi, Fortumin enemmistöomistajuus Uniper-yhtiössä, joka on avannut uuden kivihiilivoimalan, ja mielestäni kaikkein oudointa Suomen valtion politiikan ja omistajaohjauslinjan näkökulmasta on se, [Puhemies koputtaa] että Uniper on haastamassa Hollannin valtiota oikeuteen [Puhemies koputtaa] vastaavasta kivihiilen kieltolaista kuin Suomessa jo on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

10.24 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eurooppaministeri Tuppurainen, pari viikkoa sitten uutisoitiin Suomen EU-nettomaksun paisuneen. Suomi maksoi viime vuonna 781 miljoonaa euroa enemmän EU:lle kuin mitä se sai takaisin.

Jos tässä ei olisi jo tarpeeksi sulatteleminen, vielä suurempaa kakkua on leivottu suomalaisten niskaan yhteisten vastuiden muodossa. Kaikkinensa Suomen EU-vastuut huitelevat jopa yli 50 miljardissa eurossa. Tämä hirvittää, koska hallitukselta löytyy innokkuutta kasvattaa näitä vastuita entisestään. Elpymispaketti oli teille läpihuutojuttu, vaikka perussopimukset paukkuivat liitoksissaan. Holtiton velkaantuminen on vaarallista, mutta vielä vaarallisempaa se on, jos sitä voi tehdä muiden maiden piikkiin. Suomi elää nyt yli varojensa, emmekä voi ottaa muiden maidenkin velkoja kantaaksemme. Suomalaisen kukkaro ei sitä kestä, vaikka hallituksen kantti kestäisi. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

10.25 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Raahelaisena kansanedustajana haluan kiittää omistajaohjauksesta vastaavaa ministeri Tuppurasta siitä, että meillä on siellä tuntosarvet herkällä, kun puhutaan valtionyhtiöistä, joista on meille strategisesti erittäin merkittävä hyöty. Tästä on osoituksena se, että Rautaruukin elikkä SSAB:n Raahan terästehtaan osakkeet on nyt siirretty suoraan valtion omistuksen ohjaukseen. Tämä on tosi tärkeä viesti myös raahelaisille. Siellä on 2 800 työntekijää suoraan työllistettynä, mutta välilliset työllisyysvaikutukset ovat äärimmäisen tärkeitä. Ja mikä parasta, Suomi on tiennäyttäjä ja viitoittaja siinä, kun mennään kohti teräksen valmistusta ilman hiiltä elikkä vetypelkistystä. Toki me tarvitaan paljon sähköä lisää ja sitten kierrätysterästä ja niin edelleen, elikkä on monia vaiheita, että päästään siihen tavoitteeseen, mutta tämä on oikea askel, ja haluan tämän viestin teille tuoda henkilökohtaisesti.

Mutta sitten kysymys kuuluu: mikä on jatkostrategia SSAB:n osalta valtionyhtiön näkökulmasta, [Puhemies koputtaa] ja kuinka me pidetään Suomessa teolliset työpaikat myös jatkossa? — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

10.26 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Olisin halunnut kysyä: kun valtion omistuksessa ja ohjauksessa laitatte periaatteita ja tavoitteita ja seuraatte yhtiöitä, kuinka tiiviisti seuraatte yhtiöissä tapahtuvien muutosten vaikutuksia alueilla ja tavallisten kansalaisten elämään? Nostaisin tässä esiin nyt Postin, jossa viimeisten vuosien aikana on paljon tapahtunut myllerryksiä. Ihmisten luottamus postin ripeään, säännölliseen kulkuun on horjunut, ja paljon on tullut käytännön esimerkkejä siitä, että posti ei ole tullut ajallansa.

Esimerkkinä ihan virkamiehet tai viranomaiset useasti lähettävät postitse päätöksiä, joissa lukee yleisesti esimerkiksi, että asiakkaan katsotaan saaneen tieto seitsemän päivää postin lähettämisestä, ja nyt tulee kyllä ympäri Suomea palautetta siitä, että hyvin monin paikoin seitsemässä päivässä posti ei tule perille ja ihmisten pitäisi kuitenkin reagoida siihen. [Puhemies koputtaa] Seuraatteko tämän tyyppisiä, ja annatteko ohjeistuksia [Puhemies koputtaa] myös käytännön tasolle?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

10.27 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille. Se kysymys, mikä meitä kiinnostaa ja pitää kiinnostaa, on se, millainen maa Suomi on sijoittajien silmin ja investointiympäristönä, ja siihen liittyy keskeisenä elementtinä ennustettavuus. Näin ollen, liittyen tähän SSAB-päätökseen, ilmassa on kysymys siitä, onko se jonkinlainen ennakkotapaus muutoksesta omistajapolitiikan linjassa. Onko se eduskunnalle kommunikoitu periaatepäätös omistajapolitiikasta edelleen voimassa? Ja ennen kaikkea nyt se kysymys, joka tänään heräsi Helsingin Sanomien artikkelin myötä: kun ministeri toteaa, että teollisuuspoliittinen viritys on muuttumassa, niin voitteko avata, mitä se tarkoittaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

10.28 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille tästä hyvästä alustuksesta.

Kun täällä nyt tästä hiilineutraalista teräksestä puhutaan, niin ei voi olla ottamatta osaa keskusteluun. Suunta on oikea, ja Suomi voi olla tässä edelläkävijä. Terästehtaiden asiakkaat haluavat kokonaishiilijalanjäljen lopputuotteesta tietoonsa, ja tämä on yksi tapa myös pienentää sitä ja lisätä meidän kilpailukykyä maailmalla. Mutta tämä vaatii paljon sähköä. Miten hallitus on suunnitellut jatkaa tätä tietä eteenpäin, jotta tätä sähköä on saatavilla? Me kaikki täällä tiedämme sen, että esimerkiksi ydinvoima vie niin kauan aikaa, jotta sitä saadaan Suomeen lisää, että se ei välttämättä tule tässä aikataulussa kysymykseen. Tuulivoiman kanssa on ollut vaikeuksia kaavoituksen osalta, niin voisiko olla mahdollista miettiä myös näitä synteettisiä polttoaineita, synteettisiä vaihtoehtoja siinä, että sitä sähköä voitaisiin varastoida? Nimittäin tuulivoimaahan ei voida varastoida, mutta synteettistä voidaan, ja tätä kautta voitaisiin sitten tätä edullista sähköä turvata myös jatkossa. Elikkä olisiko mahdollista tehdä synteettistä varastoon, [Puhemies koputtaa] ja onko hallituksella ollut tästä puhetta ja linjaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

10.29 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omistamisella on väliä. Kun ministeri Häkämies aikanaan myi Kemiran, viljelijät maksoivat muutamassa vuodessa sen kauppahinnan yhtiölle, Yaralle, takaisin. Ministeri Haavisto on itsekin jälkeenpäin todennut, että sähköverkkojen myynti oli virhe, ja tätä samaa virhettähän on tehty pitkälti monissa maakunnissa ja kuntien taholta, ja kuluttajat ovat maksaneet sen sitten omistaan. Siitä huolimatta on varmasti odotuksia paljon enemmän kuin mitä itse asiassa esimerkiksi osakeyhtiölain mukaan omistajaohjausministeri kykenee tekemään. Siksi toivoisin, että jossain kohtaa avattaisiin tätä myös suurelle yleisölle, koska se on monesti valtava paine, mikä omistajaohjausministerille tulee ikään kuin täyttymättömistä unelmista.

No, minulla on kaksi pientä lähestymisunelmaa: Toinen [Puhemies koputtaa] unelma on lentoliikenteen matkaketjujen sujuvuudesta. Finnair ei halua, että matkalaukut kulkevat [Puhemies koputtaa] maakuntakentiltä. Ja toinen on, että posti tulee jonnekin pitäjiin kello kuuden aikaan [Puhemies koputtaa] illalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustajat, jälleen muistutan tästä minuutin mittaisesta puheenvuorosta. — Seuraavaksi edustaja Vähämäki.

10.31 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Tämä on tällainen vähän aloittelijan kysymys, mutta itse pohdin sitä, kuka vastaa valtion taseesta. Me nähdään tässä budjetin liitetiedoissa Y 111 hyvä selvitys valtion negatiivisesta omasta pääomasta. Aloin sitten miettiä, kenenkäs vastuulle tavallaan kuuluu valtion tase ja näin ollen myöskin tämä negatiivinen oma pääoma ja sitten tämä hiukan huolestuttava viime vuosien kehitys.

Siihen liittyen, mitä tässä aikaisemmin edustaja Lindén nosti esille, totean myöskin sen, että on aika suppeasti esitelty nämä valtion saamat myynti- ja osinkotulot. Siinä voisi ehkä jatkossa olla mainittuna vaikkapa myöskin edellisten vuosien osinkosumma. Siitä voisi sitten myöskin ennustaa, mitä se saattaa tulevaisuudessa olla. — Näin, ei muuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen.

10.32 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lämpimät kiitokset minunkin puolestani ministerille tästä erinomaisesta esittelystä.

Kuten ministeri tässä aikaisemmin totesi, valtion omistajapolitiittinen ohjaus on vastuullista ja dynaamista. Ja silloin, kun selkeästi on nähtävissä, että valtion näkökulmasta omistajaintressi muuttuu, totta kai se tulee perustellusti myös tehdä. Tässä on kysymys nimenomaan vastuullisesta dynamiikasta käytännössä. Tämä päätös ei horjuta tai luo epävakautta, vaan päinvastoin tämän omistajapolitiikan periaatepäätöksessä seisovat linjaukset, — tämäkin yksittäinen tapaus on nimenomaan niiden linjausten mukainen — ovat ne, jotka ylläpitävät tätä ennustettavuutta.

Edustaja Grahn-Laasonen oli itse talousvaliokunnassa kuulemassa tästä kokonaisuudesta ja tehdyistä päätöksistä taustatietoja ja sai myös näihin kysymyksiinsä erittäin asiantuntevat ja [Puhemies koputtaa] tyhjentävät vastaukset. Osaltani toivon myös, [Puhemies koputtaa] että nyt tämä julkisesti käytävä keskustelu pysyisi asiallisena.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

10.33 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin arvoisalta ministeriltä tästä sähkötilanteesta. Samanaikaisesti, kun uutisoidaan, että sähkön hinta, sähkönsiirtomaksut pyritäisiin saamaan alaspäin, niin kuitenkin on myös sitä uutisointia, että tulevana talvena sähkön hinta ja käyttö saattavat nousta jopa 25 prosenttia. Mikä on näkemyksenne näin ristiriitaisiin uutisointeihin tällä hetkellä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

10.33 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Täällä on hyvin tuotu esille sitä, mikä merkitys on valtio-omistajuudella ja valtionyhtiöillä, ja lähinnä sitä, että varmaan meidänkin olisi syytä enemmän keskustella niitten toiminnasta, että millä tavalla — ovatko ne oikeasti valtioneuvoston konttorin alla, vai kuuluvatko ne jonnekin muualle. Esimerkiksi otan nyt Postin ja VR:n. Eliikkä VR:lläkin on operatiivista toimintaa, joka palvelee kansalaisia, ja tällä hetkellä, jos omistajaohjauksen lähtökohtana on, että tuloutetaan valtiolle tuloja ja sitten taas palvelut heikkenevät, niin minusta se on väärä linja. Eliikkä tässäkin olisi syytä varmaan korostaa tätä linjaa, että millä tavalla VR esimerkiksi tulevaisuudessa toimii, ja sama on Postin kohdalla. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja tässä vaiheessa totean sen, että laskuoppini mukaan kaikki, jotka ovat nyt paikalla ja ovat halunneet saada puheenvuoron, ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron. Ja nyt otetaan ministerin puheenvuoro, ja sen jälkeen voimme vielä jatkaa tätä keskustelua, koska varauksia vielä näyttää olevan, joten, ministeri Tuppurainen, 4 minuuttia.

10.35 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Kiitos, ja aloitan nyt oikeastaan edelliseltä kierrokselta jääneistä kysymyksistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Ainakin edustaja Wallin ja edustaja Saramo viittasivat valtion sijoitustoimintaan ja meidän tuottoihimme, ja tämä on tärkeä näkökohta myös minun työssäni. Minua sitoo luonnollisesti eduskunnan vahvistama budjetti kuluvalle vuodelle. Myös omaisuustulo-odotus on 2,4 miljardia euroa, samoin nyt tässä käsittelyssä olevassa talousarviossa ensi vuodelle. Ne ovat huomattavia omaisuustuloja, ja jostakin ne on saatava, ja sen vuoksi meidän täytyy huolehtia myös meidän sijoitustoiminnan tuottavuudesta.

Meidän finanssi-intressiyhtiöt ovat Solidiumissa, joka oman toimiohjeensa mukaisesti toimii itsenäisesti. Solidium on, voi sanoa, perustamisestaan alkaen ollut eräänlainen sijoitusten menestystarina. Sen keskimääräinen tuotto perustamisesta alkaen on ollut 11,7 prosenttia vuodesta 2008 — aika korkea keskimääräinen tuotto. Aikanaan siihen sijoitettiin reilu 5 miljardia euroa, ja tällä hetkellä omistusten arvo on noin 8,9 miljardia euroa. Samaa aikaan valtio on vuosien varrella nostanut osinkoja Solidiumista yli 6 miljardia, ja jos tämä vuosi otetaan vielä huomioon, niin todennäköisesti päästään lähelle 7:ää miljardia. Aika onnistunutta sijoitustoimintaa Solidiumissa on tehty ja on onnistuttu kuitenkin pitämään myös tämä kansallisen ankkuriomistajan rooli.

Solidiumhan on sitä varten, että meillä on myös listatuissa yhtiöissä omistusta, tämä kansallinen intressi. Me emme halua muuttua tytäryhtiötaloudeksi, vaan meidän työkalumme vaikuttaa tähän on Solidium. Se on se vakaa omistaja näissä yhtiöissä, joihin meillä ei sinänsä strategista intressiä ole. Mutta me odotamme kaikilta yhtiöiltä hyvää taloudellista tulosta. Me odotamme yhtiöiltä, mukaan lukien Posti ja VR, että ne maksavat osinkoja, sikäli kuin tulos sen sallii. Me emme aseta sitä osinkotulon ikään kuin määräkriteeristöä, vaan se yhtiön hallitus arvioi, mikä se osingonmaksukyky kulloinkin on, ja yhtiökokouksessa päätökset sitten tehdään. Totta kai on selvää, että yhtiöt tekevät osingonmaksuesityksensä sen mukaisesti, mikä turvaa yhtiön pitkäjänteisen toiminnan. Me emme pyri ryöväämään niitä yhtiöitä, joilla ei sitä osingonmaksukykyä ole, vaikka nämä odotukset meille tulevista omaisuustuloista ovat korkealla. Mutta hyvän hallintotavan mukaisesti nämä päätökset tehdään yhtiön hallituksessa, ja mikäli on tarvetta vastata palvelutasoon, niin esimerkiksi VR:n suhteen näitä palvelutasokriteeristöjä asetetaan sitten regulaattoriministeriössä eli liikenne- ja viestintäministeriössä. Ja tältä osin tämän työnjaon on oltava selvä: me emme omistajana voi ohjata VR:n liikennepolitiikkaa tai Postin operationaalista politiikkaa.

Mutta edustaja Tanukselle: Olemme esimerkiksi keskustelleet Postin johdon kanssa siitä, kuinka tämä asiakastytyväisyys voitaisiin paremmin integroida muun muassa johdon palkitsemisen kriteeristöön. Pidän tärkeänä, että tämä asiakastytyväisyys heijastuu siinä, millä tavalla tulospalkkausta yhtiöissä kehitetään.

Sitten puhun vielä lyhyesti tästä SSAB-tapauksesta ja tästä niin sanotusta teollisuuspoliittisesta virityksestä. Jos olisitte, edustaja Grahn-Laasonen, sitä Helsingin Sanomien haastattelua tarkemmin lukenut, niin vastasin kyllä siinä haastattelussa tähän viritykseen. Kysymyksessä on se, että niin Eurooppa kuin ehkä laajemminkin maailmantalous on pitkään kärsinyt hitaan kasvun ajasta, jonka taustalla on puutteellisia investointeja. Samaa aikaan meillä on tarvetta vastata ilmastonmuutoksen hillintään ja siirtymiseen tähän hiili-dioksidivapaaseen, hiilineutraaliin yhteiskuntaan. Me tarvitsemme investointeja, ja totta kai pääasiallinen toimija on yksityinen toimija. Yksityinen sektori ottaa sen riskin ja arvioi, mihin investoidaan, mutta mikäli muutosta ei synny, niin silloin myös julkista interventiota tarvitaan. Tämä on kaikesta aika vahva — myös taloustieteilijöiden — näkemys tällä hetkellä tarvittavista investoinneista, ja tämä käsitys jaetaan laajasti myös Yhdysvalloissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

ja EU:ssa, mukaan lukien muun muassa Saksa, [Puhemies koputtaa] joka esimerkiksi vetäytymiseen investoi huomattavia summia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

10.39 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista ministerille. Tästä meidän energiapolitiikasta olen äärimmäisen huolissani. Sähkön hinta tällä hetkellä pörssissä on 111 euroa megawattitunnilta, plus kuluttajaan nähden siihen tulee vielä verot ja siirtomaksut. Eliikkä olemme tällä hetkellä noin 150 euron megawattihinnassa tällä hetkellä, mikä tarkoittaa, että kun meillä tehoreservitä ei ole, niin ensi talvena tässä maassa on valtava kriisi. Nyt kun olemme poistamassa turvetta biokattiloista CHP-voiman teossa, niin me menetämme noin 1 800 megaa kovimpina pakkaspäivinä eli suurin piirtein sen verran, minkä uusi Eurajoki kolmonen tekee. Tämä turveviha johtaa tämän maan polvilleen, ja kysyn teiltä kaksi kysymystä, joista toinen koskee tätä sähköntuotantoa: mitä me meinataan tehdä, kun me olemme kriisissä? Ja tämä on sitten semmoinen kriisi, että siitä ei puhumalla sitten selviä. Toinen asia on huoltovarmuudesta: Kun turvetta on vihattu, niin miten käy turvevarastojen, kun ei meillä huoltovarmuutta enää ole? Sen hoitaa venäläinen oligarkki tai joku muu, jos sattuu rekan saamaan. [Puhemies koputtaa] Mitä me teemme tälle valtavalle ongelmalle? Ensi talvena ei käy [Puhemies koputtaa] kuin todella huonosti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

10.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan minäkin vielä tästä energiapolitiikasta ja siitä huolesta, mikä tästä energian hinnannoususta tällä hetkellä on, koska tässä koko budjettikeskustelussa on puhuttu siitä, kuinka tärkeää on, että kasvu jatkuu, ja se, että energian hinta lähtee vahvasti nousemaan, tulee kyllä tyssäämään sitten kasvua. Siinä mielessä siitä huolehtiminen, että meillä on kohtuuhintaista energiaa saatavana, on oikeastaan koko tämän meidän tulevan talouspolitiikan, voisi sanoa, perusfundamentti. Ja tietenkin sillä on vahva inflatorinen vaikutus. Joskus miettii sitäkin, sopiiko tämän tyyppinen energian hinnannousu sitten kenties Etelä-Euroopan velkaantuneille maille — velat siinä sitten sulavat — mutta kyllä se täällä pohjoisessa on kylmää kyytiä ja meidän toimintaedellytyksillemme ja teollisuudellemme aivan katastrofaalista. Ja siinä mielessä olisinkin halunnut vielä kysyä teidän toisesta salkustanne: tulettehan kumoamaan sen taksonomialainsäädännön, mikä omalta osaltaan tulee uhkaamaan myöskin päästöttömän energian [Puhemies koputtaa] käyttöä Suomessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

10.41 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kuiva kesä pohjoisessa Euroopassa on tuonut tosiaan tämmöistä esimakua siitä keskeisestä ongelmasta, joka tulevina vuosikymmeninä on tässä vihreässä siirtymässä, miten saadaan riittävän edullinen energiantuotanto ja myös tämän vaihtelun turvaavat järjestelyt, varastoinnit ja riittävät kapasiteetit siirtoon, mutta tämä on enempikin ehkä elinkeinoministerin puolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Tähän Grahn-Laasosen kritiikkiin edelleen teollisuuspoliittisesta käsittelystä: Nythän terästeollisuuden tulevaisuus on mitä suurimmassa määrin teollisuuspoliittinen kysymys sekä meillä että Euroopassa ja jossakin määrin myös globaalisti. Siihen liittyy hiilitullien tapaisen järjestelyn saaminen, jotta pystytään ylipäänsä maailman mitassa vähentämään päästöjä. Ei voida edellyttää, että Euroopan pitäisi paljon kalliimmilla metodeilla valmistaa terästä ja luovuttaa sitten Britannian terästeollisuuden tapaan intialaisille tai kiinalaisille [Puhemies koputtaa] koko maailman terästuotanto. Sen takia tarvitaan määrätietoista teollisuuspoliittista otetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

10.42 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että eduskunnassa laajasti jaamme sen käsityksen, että SSAB:n investoinneilla on iso merkitys Suomen hiilidioksidipäästövähennyksissä. Olemme iloinneet laajasti niistä teknologisista läpimurroista, joita on tehty eri teollisuudenaloilla, ja siitäkin olen ministerin kanssa hyvin samaa mieltä, että niitä investointeja todella kipeästi tarvitaan. Omistajapolitiikan pitää tietysti olla sen suuntaista, että sille olisi edellytykset.

Luin kyllä sen Helsingin Sanomien artikkelin ihan loppuun saakka, ja oikeastaan se kysymys, joka vielä jäi hiukan käsittelemättä tässä, on tämä ennustettavuus. On ratkaisevan tärkeitä sijoittajien silmin ja ylipäätään, kun arvioidaan Suomea investointiympäristönä, että meidän toimintaympäristö on ennustettava, että pystytään näkemään, mikä se valtion rooli esimerkiksi omistajapolitiikan kautta on, mikä on valtion rooli silloin, kun toimitaan vähemmistöomistajana esimerkiksi Solidiumin salkussa olevien yhtiöiden osalta. Nyt kun siinä tapahtui selkeä muutos, [Puhemies koputtaa] niin kysymys on oikeastaan siitä, miten voitte kommunikoida riittävän selkeästi [Puhemies koputtaa] sen omistajapolitiittisen linjan tässä ympäristössä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vallin.

10.44 **Veikko Vallin ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkaisin vielä kysymystä ministeriltä siitä — en saanut ihan selkeää vastausta — että kun nyt viime vuonna osakkeiden arvot tulivat voimakkaasti alas, niin oliko valtio aktiivinen toimija siinä kohtaa ja hankki esimerkiksi niiden yhtiöiden osakkeita, joissa on jo merkittävää omistusta. Nythän niiden arvot ovat tulleet ylös, ja siinä olisi tehnyt merkittävän tilin näin kansankielellä sanottuna, ja tarvitsisimme vähemmän velkaa. Oliko valtio siinä kohtaa aktiivinen? Onko teillä kertoa meille selkeästi se? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

10.44 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nythän kysymys ei ole vain ministerin kyselytunnista, vaikka siihen tarjoutuukin ainutlaatuinen mahdollisuus, ja sen takia käyttäisin tässä puheenvuoron yhdestä valtion omistamasta yhtiöstä nimeltä FinnHEMS, joka on siis meidän lääkärihelikopteri-yhtiömme. Tällä toiminnallahan on hyvin pitkä tausta. Aikanaan, yli 20 vuoden takaisessa tilanteessa, tehtiin jo useita selvityksiä. Sitten oli vapaaehtoistoimintaa, kaikki muistavat varmasti Medi-Helin. Sitten syntyi yliopistosairaaloiden omistama yhtiö, joka toimi valtion rahoituksella, ja nyt tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

on valtion osakeyhtiö. Tämä on erittäin tärkeää, ja tämä liittyy tietysti toiminnallisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Tällä yhtiöllä on tällä hetkellä kuusi tukikohtaa: Rovaniemi, Oulu, Tampere, Kuopio, Helsinki-Vantaa ja Turku — ja Pohjanmaa ja Kymenlaakso odottavat tukikohtien syntymistä. Kyseinen toiminta, joka on kansainvälisesti erittäin pitkälle kehittynyttä esimerkiksi Saksassa ja Norjassa, on erittäin tärkeätä tällä hetkellä, ja halusin [Puhemies koputtaa] kiinnittää tähän asiaan tässäkin yhteydessä huomiota.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä kolme vastauspuheenvuoroa, ja heidän jälkeensä sitten ministeri. Vastauspuheenvuorot annan Tanukselle, Harjanteelle ja Malmille. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

10.46 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille vastauksista. Olisin halunnut kysyä vielä Finnairiin liittyen: kun te käytte keskustelua omistamiemme yhtiöiden kanssa, niin tietysti siellä hallitus tekee linjauksia ja päätöksiä, mutta olisin halunnut vielä kysyä, minkälaista keskustelua te käytte yleensä tällaisista laajemmista linjauksista, esimerkiksi sitä ajatellen, että meidän pitäisi saada kuitenkin pidettyä maa laajalti ei vain asuttuna vaan toimintakykyisenä. Kun me haluamme kuitenkin kansainvälisesti lisää toimijoita, yrityksiä ja kansainvälisiä tapahtumiakin Suomeen, niin siinä on tietysti erittäin tärkeää, että meillä myös lentoyhteydet toimivat, ei vain Helsinkiin vaan tuonne pidemmälle, ja puhun nyt tietysti meidän osaltamme tästä meidän toisesta kasvukeskuksesta eli Tampereesta, ja muualtakin. Jos me ajatellaan, että Ruotsissahan on lentokenttiä ja toimintaa paljon muuallakin kuin pääkaupungilla ja meillä taas tuntuu, että se keskittyy hyvin paljon tänne [Puhemies koputtaa] Helsinki-Vantaalle, niin mikä on teidän näkemyksenne tähän?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

10.47 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että täällä on noussut tämä energia keskusteluun. Se varmasti on asia, josta tänään vielä myöhemmin keskustellaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä. On selvää, että riittävä päästöttömän sähkön ja lämmön tuotanto on se, joka mahdollistaa hiilivapaan hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen, ilmastonmuutoksen hillinnän, luontokadon torjunnan, ja toisaalta se on tietysti edellytys myös ihan talouden toiminnalle... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt mikrofoni oli poissa päältä.

Joo. — Ja hyvä näin, ja on hyvin tärkeätä, että tässä se eri ministeriöiden ja eri hallinnonalojen tilannekuva on yhteinen, ja että siinä tosiaan pelataan samaan maaliin sekä ohjaavana omistajana että toisaalta politiikkaa tehdessä.

Olisin vielä kysynyt, kun siihen omaan ensimmäiseen kysymykseen ei ehkä vielä tullut selvää vastausta tähän lobbaukseen liittyen, että miten huolehditaan siitä, ettei vain synny sellaisia tilanteita, joissa vähän ehkä häntä heiluttaa koiraa — että keskustellaan ohjattavien yhtiöiden kanssa, että se marssijärjestys on selkeä ja tällaiset strategiset intressit, jotka valtio omistajana on täällä määrittänyt, ovat ne, mitkä täällä ohjaavat. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä edustaja Malm.

10.48 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän energiaan ja näihin voimalaitoksiin ja oikeastaan juurikin näihin pieniin voimalaitoksiin, joita tässäkin keskustelussa on sivuttu, ja muun muassa näihin Fortumin kalateihin ja niiden tulevaisuuteen: millainen ajatusmalli ja millainen tulevaisuudenkuva hallituksella on näiden kalateiden parantamiseen? Esimerkiksi omassa kotikaupungissani taimen ja lohi ollaan saatu kyllä nousemaan sieltä sukupuuton partaalta, kun on tehty tällainen ohitus-tie, kalatie. Ja toisena nyt uutena ja viimeisimpänä ovat sitten nämä Hiitolanjoen uudet kalatiet, joiden kohdalla sitten puretaan näitä vanhoja voimalaitoksia, joita ajassansa on rakennettu nimenomaan teollisuuden tarpeisiin. Ja ehkä tällaista tulevaisuuden katsausta siihen, mikä on se edullinen energian hinta teollisuudelle ja miten sitä tuotetaan, kaipaisin ja myös tätä keskustelua. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen, 3 minuuttia.

10.49 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Kiitos! — Tässä tuli, arvoisa puhemies, todella paljon yksityiskohtaisiakin kysymyksiä, viittauksia yhtiöihin, ja luulen, että on parasta, että jatkamme keskustelua myös omistajaohjauksen parlamentaarisessa neuvottelukunnassa. Mutta lyhyesti muutamiin seikkoihin:

Ensinnäkin tämä kysymyshän päästöttömän sähkön tuotannosta on aivan kriittinen meidän koko yhteiskunnan rakennemuutokselle ja meidän tulevalle menestyksellemme. Pääasiallisesti tästä kysymyksestä vastaa elinkeinoministeri Lintilä, ja on selvää, että minä en omistajana voi ryhtyä näitä sähköntuotannon edellytyksiä järjestämään. Mutta ohjaan yhtiöitä omistajaohjauksen periaatepäätöksen mukaisesti kohti hiilineutraalia toimintaa. Tämä koskee Fortumia, edustaja Hassi. Fortum on kyllä tarkkaan kuunnellut meidän viestimme ja tähtää itse päästöttömän kiertotalouden edelläkävijäksi Euroopassa liittyen myös Uniperin toimintoihin.

Tähän kysymykseen, mitä edustaja Vallin esitti meidän sijoitustoiminnastamme: Ehkä tuossa esittelypuheenvuorossanikin koetin kuvata, että valtio on myös vakaa omistaja. Me emme ole spekulatiivinen sijoittaja emmekä tähtää pikavoittoihin, joita saattaa olla. Jokainen, joka kenties pörssiyhtiöihin sijoittaa, tietää, että se on aika kuoppainen tie välillä. Mutta valtio pyrkii esimerkiksi Solidiumin kautta toimimaan kansallisen intressin mukaisena ankkuriomistajana. Siihen ei kuulu pikavoittojen tavoittelu. Mutta joka tapauksessa Solidiumin tuotto on tässä vuosien varrella ollut jossain määrin jopa ennennäkemättömän hyvä.

Kysymykseen, mitä edustaja Tanus ja edustaja Kalmari esittivät Finnairista: Tällä kulu-valla viikolla olen tavannut yhtiön hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan ja viestittänyt meidän omistususuutemme mukaisella painoarvolla sen meidän odotuksemme siitä, että kun lentoliikenne elpyy, pandemiasta pääsemme irti, niin myös nämä meille tärkeät, strategisen tärkeät, kotimaan lentoyhteydet pyritään kaupallisin ehdoin palauttamaan. Tämä on omistajan tahtotila, ja tämä on selkeästi viestitty yhtiölle, ja yhtiö sen mukaisia toimenpiteitä tekee. Toki Finnairin tilanne on kriittisen vaikea, kriittisen vaikea, tämän ehkä lentoalan historian suurimman kriisin jälkeen, mutta yhteinen näkemys on, että pyrimme palauttamaan meidän kansallisen lentoyhtiön tolpileen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Edustaja Grahn-Laasonen, te puhuitte ennustettavuudesta ja SSAB:stä ja meidän omistajapolitiikan periaatepäätöksestä. Ei tässä ole mikään ennakkotapaus kyseessä, vaan me toimimme linjakkaasti meidän olemassa olevan omistajaohjauksen periaatepäätöksen mukaisesti. Mutta haluaisin teiltä kysyä: Oletteko te kenties itse talousvaliokunnan puheenjohtajan asemassa hämmentänyt tätä keskustelua esittämällä näkemyksiä poliittisista lonkeroista ja valtiosta tämäntyypisenä markkinoita sekoittavana toimijana? Oletteko te itse talousvaliokunnan puheenjohtajana ollut luomassa ikään kuin epäluotettavuutta valtion toimintaan? Me toimimme täysin osakeyhtiölain mukaisesti ja hyvän hallintotavan mukaisesti, ja tämä käytiin muun muassa johtamassanne talousvaliokunnassa seikkaperäisesti lävitse. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme hetkeksi puhujalistaan. — Edustaja Hassi.

10.52 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tähän keskustelujaksoon valmistauduin ajatellen, että keskustelemme Suomen Eurooppa-politiikasta, koska ministeri Tuppurainen on paitsi omistajaohjaus- myös eurooppaministeri, ja siitä Eurooppa-politiikasta muutama sana.

Tänä vuonna tässä istuntosalissa on moneen kertaan todettu, että EU on erilainen kuin se EU, johon Suomi aikoinaan liittyi yli neljännesvuosisata sitten. No, näin on. Myös Suomi ja maailma ovat erilaisia kuin silloin, kun Suomi vuoden 1994 lopulla päätti liittyä EU:hun. On tärkeää, että niin Suomi kuin Euroopan unionikin kehittyvät koko ajan sillä tavalla, että pystymme ratkaisemaan niitä ongelmia, joita maailman kehitys tuo eteemme. Itse asiassa Euroopan unioni on tärkeä koko maailmalle vähintäänkin siksi, että ilman Euroopan unionin määritietoista ilmastopolitiikkaa ja ilmastodiplomatiaa ilmastomuutoksen hillintä olisi paljon enemmän alkutekijöissään kuin nyt. Ei se nytkään ole riittävällä tolalla, mutta ilman EU:ta tilanne olisi paljon huonommin. Monet muutkin ympäristönsuojeluasiat ovat sellaisia, että Euroopan unioni on niissä näyttänyt tietä, esimerkiksi EU-lainsäädäntö sähkö- ja elektroniikkalaitteiden energiatehokkuudesta, vaarallisten aineiden kieltämisestä niissä ja niin pois päin ovat sellaisia, jotka ovat saaneet Euroopassa markkinoivat firmat korjaamaan näiltä osin laitteensa ylipäättänsä koko maailman markkinoille.

Mutta kun ne ongelmat, joita ympärillämme on, muuttuvat, niin myöskin Euroopan unionin pitää muuttua. Esimerkiksi nyt tässäkin salissa on käytetty paljon puheenvuoroja siitä, että Kiinan nykyinen toiminta on varsin huolestuttavaa, ja Venäjästä on puhuttu vielä paljon enemmän. On tärkeää, että EU pystyy ulkopoliittisena toimijana maailmalla toimimaan tehokkaammin kuin tällä hetkellä pystyy, ja sen takia mielestäni on tärkeää, että Suomi tukisi sitä, että ulkopoliittisessa päätöksenteossa ainakin osassa, nimenomaan semmoisissa asioissa, missä tarvitaan nopeaa reagoitua, siirryttäisiin yksimielisyysvaatimuksesta määräänemmistöön.

Toinen keskeinen ongelma, jossa EU:n olisi tarpeen muuttua, jotta paheneva ongelma pystyttäisiin ratkaisemaan, on veronkierto. [Puhemies koputtaa] EU on tavallaan helpottanut yritysten verokikkailua [Puhemies koputtaa] valtioiden verojärjestelmien erojen välillä, mutta EU:n pitää pystyä [Puhemies koputtaa] tehokkaasti myös estämään tätä kikkailua ja veronkiertoa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

10.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Näin aluksi, osittain edustaja Hassin innoittamana, ensinnäkin näistä Euroopan unionin yhteisistä suunnitelmista. Mitään yhteisvastuuta taikka verotusoikeutta ei pidä... Mehän verotusoikeuden hyväksyimme jo viime elvytyspaketin äänestyksessä 17.5. Mutta eihän se nyt niin mene, hyvänen aika, että nykyisen liittymissopimuksen aikana Euroopan unioni tulee tänne päätöksiä tekemään. Ei varmasti tule, jos kerran perustuslaki on vielä tässä maassa voimassa. Mikä ihme into teillä oikein on, arvoisat edustajakollegat, luovuttaa suomalainen omaisuus eurooppalaiseen haltuun? Kyllä ottajia aina on, jos rahanjaolle lähdetään. En ole vielä semmoista jonoa nähnyt, jossa ilmaisin jaettavaa tavaraa ei oteta. Joka ainut kumikenkäpari häviää hyllyistä, jos ilmaisin annetaan. On vastuutonta tällainen puhe, ja tuntuu, että Euroopan unionin pitää saada kaikki: meidän pitää maksaa niiden sosiaalikulut, koronan aiheuttamat ongelmat, monet muut ja vielä ottaa valtavasti velkaa, niin että toiset... Italia pistää nyt 3 miljardia euroa rahaa energian hinnan kallistumisen takia elvytyspaketista. Mekö maksamme italialaisten sähkölaskut? Kyllä kannattaisi pikkuhiljaa ruveta miettimään, mitä tässä talossa päätetään.

Toinen asia on vetytalous. Millä ihmeellä me tämä vetytalous tehdään? Sanokaa minulle. Siihen tarvitaan aivan varmasti sähköä. Mittapuuna voitte käyttää vaikka SSAB:n Rautaruukin tehdasta tuolla Pohjanlahden rannalla. Jos teräksen teko siellä pistetään vetytalouden piiriin, se vaatii yhtä paljon sähköä kuin suurin piirtein Eurajoella Olkiluoto kolmosen tuottama sähkö määrän on. Mistä se otetaan? Tällä hetkellä pörssin sähköhintaa on sataviesikymppiä veroineen päivineen, tehoreservi nolla. Hinta nousee kohinalla, ja me puretaan omaa suomalaista tuotantoa. Ja sitten vielä Sitra esittää suurena viisautena ihmisille, että tehdään maatuulivoimaa lisää, 70 prosenttia vuoteen 2050 mennessä hoidetaan tuulivoimalla. Eihän siihen usko enää sokea Reettakaan, vaikka hän varmasti sähkötekniikkaa ymmärtää paremmin kuin tällaisten puheiden esittäjät. Ei ikinä tulee toteutumaan se, että me ruvetaan vetyä tekemään sähköllä ja meillä on omia halpoja energiamuotoja tässä maassa. Jos rahaa riittää, niin kyllä aina voi yhteiskuntakokeiluja tehdä, mutta sillä tiellä tulee se velanantaja sanomaan, että nyt loppu tämä peli.

Finnairista sen verran, arvoisa ministeri, kun te mainitsitte ansiokkaasti sen, että maa-kuntien kentillä se liikenne on, mitä on, että kyllä se on aika häpeätahra sinänsä, että meillä on oma kansallinen lentoyhtiö ja sitten maksamme rahaa ulkomaisille yhtiöille, annamme valtiolta tukia sinne, että lentäisivät tuonne Joensuuhun ja moneen muuhun paikkaan. Kyllä se pitää saada kestäväälle pohjalle. Siitä syntyy asiakuussuhde, että asiakas voi luottaa, että se liikenne toimii, eikä näin, että tulee milloin tulee ja lähtee milloin lähtee ja lähteekö ollenkaan.

Huoltovarmuudesta, arvoisa ministeri, kun olette paikalla: Tällä hetkellä tietojeni mukaan turpeen huoltovarmuusvarastoinnista ei ole enää mitään varmuutta. Millä me hoidamme sitten, kun on kova pakkanen? Se on täysin mahdoton tehtävä, kun on 30 astetta pakasta eikä ole energiaa. Viime vuonna jo muutamissa voimalaitoksissa poltettiin kevyttä polttoöljyä. Tätäkö on ilmastopolitiikka? Ja sitten nämä ilmastopolitiikan laskijat: Te teette ilmastopäästöjä silleen, että lopetatte jonkun kotimaisen energian — valtavat ilmastopäästöt, kun venäläisillä rekoilla jyrätään pitkin Suomen teitä. Niitä päästöjä ei tunnu kukaan laskevan ilmakehään tuleviksi. Eikös meillä pitänyt olla ilmastopolitiikka globaalia, että lasketaan kaikki päästöt, otetaan ne huomioon? Kun kotimainen energia ei välttä, niin sitten ajetaan Venäjältä. Saksa lopettaa kohta ydinvoiman, lopettaa kivihiilen, lopettaa ruskoihiilen ja korvaa sen venäläisellä maakaasulla. Juice Leskinen lauloi aikanaan hyvän kap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

paleen, että hoi, hoi, onko äly jättänyt. Nyt se on kyllä jättänyt, jos tällä keinoin tehdään energiapolitiikkaa Euroopassa yleensä ja sitten vielä vannotaan eurooppalaisen energiapolitiikan nimiin.

Kannattaisi eduskunnassa pikkuhiljaa ruveta heräämään, mihin tämä Suomi on menossa. Velkaantumismuutos on semmoista, että minä en hyväunisen miehenä enää kunnolla öitä nuku, kun mietin näitä asioita joskus, että voiko tämä olla tottakaan. Pitää itseään ihan nipistellä, olenko yleensäkin enää täysissä järjissä, kun tämä tuntuu niin pahalta.

Kaivosteollisuus on myös meille strateginen omistus. Ja ihmettelen sitä, että tässä maassa on semmoinen keskustelunaihe menossa, että kaivoksia ei saisi olla mutta sähköautoja pitää tehdä. Akkuja pitää tehdä, mutta kaivoksia ei saa perustaa. Millä ihmeellä me sitten se sähkö tehdään ja varastoidaan? Kissanahkoillako hankaamme auton konepeltiä, että lähtisi se Tesla liikkeelle? [Naurua] Kyllä minä pikkuisen olen tässä viime aikoina... Onneksi on terveys vielä sen verran hyvä, että kestää tämmöisen ristiriidan tuolla korvien välissä. Mutta pitäähän tähän hommaan joku järki tulla. Nauravathan meille naurimaan aidatkin tuolla tämän talon ulkopuolella, että mitä te täällä oikein askartelette. Yrittäjät ovat ihmisissä, kun ei ole mitään näkymää tulevaisuuteen.

Kyllä minä toivoisin, että ilmastohumppa lopetettaisiin nyt hyvin kiireellä. Me hoidamme omat asiat paremmin ja aivan varmasti siinä samalla ilmaston tehokkaasti. Ei meidän tarvitse hävetä kenellekään, eikä maksaa toisten laskuja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme jälleen hallinnonalakohtaiseen keskusteluun. Ja seuraavana on vuorossa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala ja täällä paikalla molemmat ministerit. Molemmille ministereille alkupuheenvuorot, 5 minuuttia. — Ja aloittaako ministeri Sarkkinen?

11.01 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö on keskeisessä roolissa edistettäessä hallitusohjelman sosiaalisen kestävyyden tavoitteita. Koronakriisi asetti yhteiskuntamme perusrakenteet testiin ja osoittautui, että pohjoismaainen hyvinvointivaltiomme on kestävä ja oikeudenmukainen malli vastata myös yllättäviin kriiseihin. Toimeentulon turva ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat hyvinvointia ja luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta ja että ne kantavat ihmisiä ja yhteiskuntaa myös kriisien yli.

Arvoisa puhemies! Vuodelle 2022 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahoja yhteensä 15,9 miljardia euroa. Se on 1,9 miljardia euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason lasku aiheutuu pääosin siitä, että kuluvalle vuodelle on budjetoitu 1,7 miljardia euroa koronakorvauksia, joita ei koronatilanteen helpotuttua ennakoida ensi vuonna tarvittavan. On hyvä myös huomata, että tulevan vuoden budjettiehdotuksessa näkyy jo EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus, jota ehdotetaan kohdennettavaksi STM:n pääluokkaan ensi vuodelle yhteensä 134 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Nostaakseni esille muutamia keskeisimpiä kokonaisuuksia STM:n budjettiehdotuksesta oman salkkuni osalta, kiinnittäisin huomiota kokonaisuuteen: perhe- ja asumiskustannusten tase, perustoimeentulotuki sekä eräät palvelut. Kokonaisuuteen ehdotetaan 4,5 miljardin euron määrärahaa. Määräraha on 9,8 miljoonaa suurempi kuin kulvana vuonna, mutta on syytä huomata, että kasvu jää hyvin maltilliseksi siitä huolimatta, että opiskelupaikkojen lisääminen korkea-asteella ja lähihoitajakoulutuksessa lisää asu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

mistuen kustannuksia arviolta 24 miljoonaa ja Kelan toimintamenot kasvavat lähes 10 miljoonaa. Määrärahan kasvua hillitsee ennen kaikkea se, että perustoimeentulotukimenojen ennakoitaan jäävän 56,5 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin kuluvana vuonna. Vastaavalla tavalla työttömyysturvaan ehdotetaan 2,6 miljardin euron määrärahaa, joka on 300 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Vähennys aiheutuu työttömien ja lomautettujen määrän arvioidusta laskusta.

Edelliset esimerkit kuvastavat sitä, että talous- ja työllisyyskehitys on saatu koronan jäljiltä suotuisalle uralle ja hallituksen työllisyyspolitiikka toimii. Koronapandemian hillitsemiseksi toteutettujen oikea-aikaisten toimien sekä hallituksen onnistuneen finanssipolitiikan ja maailmantalouden elpymisen ansiosta korona ei ole jättämässä jälkeensä laajaa työttömyyttä ja köyhyyttä. Koronakriisin hoidon ohella hallitus etenee myös työllisyystoimien suhteen nopeammin kuin hallitusohjelman tavoitteeksi kirjattiin.

Arvoisa puhemies! Sairausvakuutuksen laajaan kokonaisuuteen ehdotetaan 2,1 miljardin euron määrärahaa, joka on niin ikään pienempi kuin kuluvana vuonna. 40 miljoonan euron pienentyminen määrarahassa arvioidaan syntyvän siitä huolimatta, että tähänkin kokonaisuuteen kohdistuu joitakin uusia kuluja sekä edelleen koronasta aiheutuvia poikkeuksellisia kuluja.

Perhevapaauudistuksesta kävimme viime viikolla antoisan lähetekeskustelun ja uuden perhevapaamallin on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden elokuussa. Uudistus vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista ja parantaa vanhempien keskinäistä tasa-arvoa sekä erilaisten perhemuotojen yhdenvertaisuutta. Uudistuksella arvioidaan olevan voimaantulovuonna 1 miljoonan euron kustannusvaikutus ja vuodesta 2024 lähtien 9 miljoonan euron kustannusvaikutus valtiontalouteen.

Budjettilakina tulen esittelemään eduskunnalle lakiesityksen kuntoutustarpeen arvioinnin kehittämisestä. Tarkoitus on lisätä työkyvyn arvioinnin tarkastuspisteitä sairausloman pitkittyessä ja näin nopeuttaa pääsyä sopivan kuntoutuspalvelun piiriin ja lyhentää sairauspoissaoloja sekä vähentää työkyvyttömyyseläköitymisiä. Uudistuksen arvioidaan lisäävän sairausvakuutuksen kustannuksia ensi vuonna 250 000 euroa ja kuntien kustannuksia arviolta miljoona euroa.

Vaikka korona osoittaa jo lupaavia merkkejä laantumisesta, varaudumme sairausvakuutuksesta korvaamaan koronatestejä ja rokotuksia yksityisessä terveydenhuollossa vielä ensi vuoden alkupuoliskon ajankin. Samalla jatketaan rokotusten matkakorvauksia. Tämän arvioidaan lisäävän sairausvakuutuksen kustannuksia 5,9 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 4,3 miljoonaa euroa.

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sote-järjestöjen avustuksella ehdotetaan ensi vuodelle 332,7 miljoonaa euroa. Määrarahassa on laskua tähän vuoteen nähden noin 30 miljoonaa euroa siitä huolimatta, että Veikkaus Oy:n alentuneita tuottoja valmistaudutaan kompensoimaan eri mekanismeilla STM:n hallinnonalalla noin 145 miljoonan euron edestä.

Loppuun vielä kaksi huomiota yksittäisiin määrärahoihin:

Lääkehuollon tiekartan mukaisiin toimenpiteisiin ehdotetaan 4 miljoonan euron määrärahaa. Määrärahan avulla saamme vihdoinkin vietyä eteenpäin kansallista lääkityslistaa, jossa näkyvät kaikki ihmisen käytössä olevat lääkkeet kerralla ja ajantasaisina.

Tulen myös esittelemään eduskunnalle lakiesityksen, jossa sotilasavustukseen ehdotetaan 200 euron suojaosaa. Muutoksen kustannusvaikutus on jokseenkin vaatimaton 200 000 euroa, mutta suojaosan on tarkoitus helpottaa varusmiespalveluksen aikaista lo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

ma-aikojen työskentelyä ja näin uudistus kiinnittyy myös hallituksen työllisyystoimien laajaan kokonaisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

11.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määräraha on talousarviossa kokonaisuudessaan 15,9 miljoonaa euroa. Esityksessä keskeisiä ovat toimet, joilla tuetaan suoraan suomalaisten hyvinvointia, sosiaali- ja terveydenhoidon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purku sekä hoitoonpääsyn nopeuttaminen. Lisäksi esityksessä varaudutaan edelleen koronapandemian aiheuttamien kulujen kattamiseen. Näillä toimilla vastataan koronapandemian aiheuttamiin hoitojonoihin ja rakennetaan tietä ulos pandemiasta.

Kokonaisuutena esitys jatkaa pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitus jatkaa investointeja palvelujärjestelmään ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja hyvän elämän edellytysten turvaamiseksi kaikille. Riittävään ja oikea-aikaiseen hoitoon panostamiseen on tehtävä jälleen ratkaisuja, sillä se on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä hyvinvointi-investoinneista. Suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia tuetaan kiristämällä hoitotakuuta hallitusohjelman mukaisesti. Hoitotakuuta perusterveydenhuollossa tiukennetaan niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Tällä hetkellä määräaika on kolme kuukautta. Suun terveydenhuollossa tiukennetaan hoitoonpääsyn määräaika kolmeen kuukauteen nykyisestä kuudesta kuukaudesta. Hoitotakuun toimeenpanoa varten vuodelle 23 tehdään tässä vaiheessa 50 miljoonan euron kehysvaraus julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän rahoituksen lisäksi. Rahoitus kokonaisuudessaan ratkaistaan vuosien 23 ja 26 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Yksinkertaisesti tämä uudistus tukee sitä, että kaikki saavat tarvitsemansa hoidon ilman aiheetonta viivettä.

Hoitotakuun kiristäminen edellyttää myös koronapandemian aiheuttamien hoitojonojen purkamista. Koronapandemia on käyttäytynyt kuin tulva, jossa kaikki vaikutukset eivät näy heti vaan vasta, kun vesi on laskeutunut. Pandemia ei kaada taloja eikä revi puita juuriltaan, mutta sen jäljiltä jää hyvinvointivelkaa, joka meidän pitää paikata. Siksi aiemmin tehtyjen panostusten lisäksi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta kohdennetaan jo nyt heti 125 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. Lisäksi työkyvyn tuen palveluihin sekä mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin kohdennetaan elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta 9 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Koronavirus on aiheuttanut merkittäviä paineita palvelujärjestelmän toimintaan. Siksi on keskeistä, että kunnilla, kuntayhtymillä ja sairaanhoitopiireillä on varmuus siitä, että pandemiatoimista syntyneet kulut korvataan. Hallitus on sitoutunut korvaamaan kaikki koronaan liittyvät välittömät kustannukset, kuten testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen ja liittämiseen karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteisiin liittyvät menot. Nämä katetaan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina vuosina 21–23. Kustannukset korvataan täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja koronastrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Koronalkua ei siis jätetä kuntien ja sairaanhoitopiirien maksettavaksi.

Talousarvioesityksessä myös varaudutaan sote-uudistuksen toimeenpanoon. Uudistus tulee voimaan, ja siksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämiseen ehdo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tetaan tulevaisuusinvestointihankkeissa yhteensä 153:a miljoonaa euroa. Hankkeella tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen valmistelua ja palveluiden saatavuuden parantamista sekä järjestämisvastuun siirtymistä jo ensi vuonna tällä määrärahalla. Lisäksi määrärahaa kohdennetaan kansalliseen mielenterveysstrategiaan, Toimiva kuntoutus sosiaali- ja terveydenhuollossa -hankkeeseen sekä lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhankinnassa jatketaan muun muassa Kanta-palveluiden kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan yhteensä 36,6 miljoonan euron erää, jossa on lisäystä 6,2 miljoonaa euroa. Se sopii hyvin tähän aikaan ja aikamme tietotekniisiin ja tietoturvallisuushaasteisiin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on hyvä myös mainita, että talousarvioesityksessä panostetaan myös osaamiseen ja tutkimukseen. Valtion rahoitusta terveydenhuollon ja sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen kohdennetaan 25 miljoonaa euroa ja valtion korvaukseen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen 96 miljoonaa euroa. Panostuksilla tutkimukseen ja osaamiseen varmistamme myös tulevaisuuden hyvinvoinnin.

Näin ollen, arvoisa puhemies, talousarviossa hallitus turvaa resurssit hoitoonpääsyn nopeuttamiseen ja koronaviruksen aiheuttamien kulujen kattamiseen ja samalla jatkaa hallitusohjelman toteuttamista ja erityisesti panostuksia ihmisten hyvinvoinnin [Puhemies koputtaa] parantamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Ja keskustelun aloittaa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi.

11.12 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministereitä näistä esittelypuheenvuoroista ja nostaa esille erityisesti muutaman asian tästä budjettiesityksestä sosiaali- ja terveyssektorin osalta.

Oikeastaan tämä hoitovelka on yksi, jonka tässä ministeri Kiuru nosti esille ja joka on erittäin vakavakin kysymys. Tämä pandemia on aiheuttanut sen, että hoitojonot ovat kasvaneet. Me olemme resursseja kysyneet ohjaamaan ja ohjanneet pandemian hoitoon ja kysyneet hallitsemaan Suomessa poikkeuksellisen hyvin sitä, että koronapandemia ei ole aiheuttanut meillä vakavia tauteja ja kuolemia niin kuin monessa muussa maassa. Mutta samaan aikaan meillä on tilanne, että moni muuta sairautta poteva ei ole päässyt hoitoon, ja tähän meidän on kerta kaikkiaan nyt satsattava, ja on erinomaista, että hallitus tulee näin tekemään. [Puhemies koputtaa]

Toiseksi haluan nostaa esiin tämän perhevapaaudistuksen, ja on aivan erinomainen asia, että hallitus kykenee siinä [Puhemies koputtaa] etenemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

11.13 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Kiurulta tästä hoitotakuusta, joka on suunniteltu niin, että seitsemän vuorokauden sisällä pääsee hoitoon. Tarkoittaako tämä sitä, että pääsee lääkärille, kun nykyään on hoitotakuuajat nimenomaan lääkärille pääsyyn, vai tarkoittaako tämä sitä, että ylipäättänsä pääsee terveyskeskukseen ja samalla luovutaan näistä määrääjoista, joita tällä hetkellä seurataan perusterveydenhuollon lääkäriin pääsyn osalta ja myös erikoissairaanhoidon lääkäriin pääsyn

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

osalta? Jos näin on, että näistä silloin samanaikaisesti luovutaan ja ne eivät ole enää sitovia, niin kyllä mennään pahasti takapakkia suomalaisessa terveydenhuollossa. Olen sitä mieltä, että ammattilaisen arvio tarvitaan ja he tekevät hyvää työtä, mutta kyllä meillä pitää olla myöskin sille lääkäriin [Puhemies koputtaa] pääsulle joku kriteeri.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov.

11.15 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös siihen ajatukseen, mitä edustaja Lohi tässä esitti, että hallituksella on hyvä linja siinä, että pyritään hoitovelkaan tarttumaan, koska usein käy niin, että kun talous nousee ja työllisyys nousee sen perässä, niin sen jälkeen laman jälki näkyy pitkänä nimenomaan täällä sosiaalisen laman puolella. Ja tässä lamassa, joka on koronan aiheuttama — lama on ehkä väärä sana, koska se ei ole sillä tavalla taloudellinen lama vaan toista kautta tullut meille — itse asiassa mielenterveysongelmat ovat ne, jotka näkyvät äärimmäisen voimakkaasti, ja erityisesti nuorten. Ja kysyisinkin sitä, miten me pystymme turvaamaan sen, että meidän nuoret ja lapset saavat ne palvelut riittävän ajoissa joka puolella Suomea, koska sitä kautta rakennetaan tulevaisuutta. Paitsi että sillä on iso taloudellinen merkitys, sillä on äärettömän iso inhimillinen merkitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

11.16 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin hoitotakuusta: onko niin, että hoitotakuu tarkoittaa hoidon arviointia vai sitä, että ihminen pääsee lääkäriin viikossa? Eli vastatkaa siihen, pääseekö henkilö hoitajalle hoidon arvioon vai lääkäriin viikossa. Tämä on se tärkein asia, mitä me suomalaiset odotamme tietää: kuinka nopeasti tulevaisuudessa päästään lääkäriin? Erityisesti huolestuttavaa tässä paketissa on se, jos rahoitus siirtyy sinne vuosille 23—26, niin kuin ministeri sanoi, eli onko sinne tarpeeksi varattu rahaa?

Toiseksi kysyn kotihoidon riittävyydestä. Budjettikirjan mukaan yhä useampi vanhus viettää kotona vanhuuttaan ja tarvitsee kotipalveluja. Vanhainkotipaikat katoavat Suomesta. Miten ratkaisette sen yhtälön, että hoitajia riittää myös sinne kotihoitoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Noora.

11.17 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntoutusalan ammattilaisena sydäntä on lämmittänyt huomata se, että tämä hallitus ymmärtää oikea-aikaisen hoidon saatavuuden arvon. Jokainen meistä ymmärtää, että aiemmin saatu apu on parempi, eikä ongelmasta tule huomisen murhe.

Kun puhumme hoitotakuusta, on tärkeää huomioida, että emme puhu hoitajatakuusta tai ainoastaan lääkäriin pääsystä. Sosiaali- ja terveysalan kentällä on monta eri vastaanottajaa ja jokaisella on roolinsa siinä, saammeko me hoitotakuun toteutumaan. Laadukas hoitoon-ohjaus, suoravastaanotto toiminta ja moniammatillisuuden hyödyntäminen ovat avainasemassa hoitotakuun rakentamisessa. Ihmisellä voi rikkoutua selkä tai mieli, joskus kumpikin, ja molempiin on saatava apua ajoissa. Selän toiminnallinen häiriö ei parane Buranalla vaan fysioterapeuttisella tuella ja ohjauksella. Eikä psykiatrisen sairaanhoitajan puhelin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

meron saaminen käteen lääkärin vastaanottohuoneessa auta enää silloin, kun mieli ei jaksa ja ajatus on musta.

Moniammatillisuus on hoitotakuun kulmakivi, ja vihreät edellyttävät, että hoitotakuu sisältää myös [Puhemies koputtaa] Terapiatakuu-kansalaisaloitteessa vaaditun sisällön mielenterveyspalveluiden saatavuudessa. [Puhemies koputtaa] Ja kysynkin: miten hallitus turvaa mielenterveyspalveluiden saatavuuden hoitotakuun yhteydessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

11.18 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lastensuojelu puhuttaa meitä aina tässä salissa, ja nyt onneksi hallitus panostaa lastensuojeluun ja jälkihuoltoon, mikä on äärimmäisen tärkeää. Ja se on tärkeää, että hoitotakuulla nytten puretaan sitä syntynyttä hoitovelkaa ja myös mielenterveyspalveluihin panostetaan.

Ja täytyy hehkuttaa edelleen tätä perhevapaaudistusta, joka vihdoinkin on saatu eduskunnalle tuotua ja lähtenyt tuonne valiokuntakäsittelyyn. Se lisää perheiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja — mikä eritoten — lapsen oikeutta molempien vanhempien aikaan.

Tämä hallitus on myös aloittanut sotu-uudistuksen tekemisen, ja on erittäin tärkeää, että se valmistuu. Olisin kysynyt ministeriltä lapsiperheköyhyydestä, mikä valitettavasti on nytten tämän koronan aikana lisääntynyt: missä sotu-uudistuksessa mennään, ja millä tavalla lapsiperheköyhyyteen tullaan puuttumaan? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

11.19 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! I budgetförslaget för 2022 uppmärksammas den mentala hälsan med en nationell förvaltningsövergripande strategi för psykisk hälsa. Psykisk ohälsa är för tillfället den största orsaken till att människan blir arbetsoförmögen och den kostar samhället miljarder årligen. Coronapandemins verkliga följder på den psykiska hälsan har vi inte ännu sett.

Arvoisa puhemies! Tiedämme jo nyt, että mielenterveyden ongelmat ovat kasvaneet pandemian johdosta ja erityisesti nuorten joukossa. Panostus mielenterveyteen on paitsi korvamaaton panostus inhimilliseen hyvinvointiin myös välttämätön investointi, joka pitkällä tähtäimellä vahvistaa niin taloutta kuin työllisyyttäkin. Terapiatakuu on konkreettinen toimenpide, joka meidän tulee toteuttaa mahdollisimman pian, mutta sekä terapiatakuu että tuleva hoitotakuu edellyttävät, että meillä on riittävästi hoitohenkilökuntaa. Arvoisa ministeri, miten talousarviossa on otettu huomioon sote-henkilökunnan saatavuusongelma?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

11.20 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä edustaja Rehn-Kiven kysymyksestä. Meillä on paljon hoitovelkaa koronan jälkeen, mutta sitä oli jo ennen koronaa. Ja siinä, kuinka nopeasti potilaat pääsevät hoitoon ja minkälaista hoitoa ja hoivaa saa, on aivan keskeisenä, että meillä on riittävästi hoitohenkilökuntaa. Kysyisinkin: minkälaisiin konkreettisiin toimiin tässä kriittisessä hoitajapulatilanteessa hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Tietysti toivomme, että opiskelijat voivat tehdä työtä ja hankkia huomattavasti nykyistä enemmän ilman, että tukiin puututaan. Se on yksi keino. Sitten näkisin, että meillä on paljon potentiaalia nimenomaan hyväkuntoisissa hoitohenkilökunnan edustajissa, jotka ovat jo eläkkeellä tai eläköitymässä. Siksi kysyisin: minkälaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt helpottaakseen sitä, että tältä sektorilta voisimme saada pikaista apua esimerkiksi osa-aikatyön merkeissä ja että työnantaja myös uskaltaa ottaa eläkkeellä olevia työhön?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

11.21 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tarkoittaa hoitotakuu? Ensinnäkin kiireellisessä hoidossahan meillä jo on hoitotakuu. Jos joku saa sydänkohtauksen tai lyö kirveellä jalkaansa, hoito alkaa päivystyksenä heti. Mutta niissä sairauksissa, joissa ei ole välttämätöntä aloittaa sitä heti, meillä on perusterveydenhuollossa aivan käsittämättömän eriarvoinen tilanne. On kuntia, joissa ei useaan kuukauteen pystytä antamaan tällä hetkellä vastaanottoaika. On myös kuntia, joissa tämä toimii erittäin hyvin. Hoitotakuu kiireettömässä hoidossa tarkoittaa sitä, että hoito arvioidaan samana päivänä, ei kolmen päivän kuluessa vaan samana päivänä, ja potilaalle pystytään järjestämään viikon kuluessa hoito joko lääkärin vastaanotolle silloin, kun hän lääkäriä tarvitsee, tai niin kuin täällä on käynyt ilmi, muulle ammattilaiselle silloin, kun lääkäriä ei tarvita. 95 miljoonalla eurolla saadaan joko 1,5 miljoonaa lääkärikäyntiä lisää tai esimerkiksi miljoona lääkärikäyntiä ja miljoona muun henkilökunnan [Puhemies koputtaa] käyntiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

11.22 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru, tämä esitys seitsemän päivän hoitotakuusta on aivan loistava, sanon sen suoraan. Tuolla pohjoisessa olemme tottuneet odottamaan kolme kuukautta sitä, että pääsee sinne kiireettömälle lääkäriajalle. Joskus niitä aikoja ei ole saanut ollenkaan, vaan on jääty puhelimen viereen odottamaan, että koskahan sieltä jonkun lääkärin aikataulu selviäisi. Elikkä suuri ongelma meille on ollut se lääkäreiden saatavuus, ja nykyään tuntuu, että heitä ei saa sinne edes rahalla.

Kun moni on jo kysynyt tästä hoitotakuusta tarkempia tietoja, niin odotan niitä vastauksia ja kysyn sen sijaan omaishoidosta: oletteko varautunut kehittämään omaishoitoa ja esimerkiksi yhtenäistämään omaishoidon korvaukset ja siirtämään ne esimerkiksi Kelan maksettaviksi, jolloin käytännöstä tulisi samanlainen koko maassa eikä olisi näitä eroavuuksia eri kuntien välillä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

11.23 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille — hyvät selvitykset, mitä tapahtuu.

Kysyisin ministeri Kiurulta, kun tällä viikolla 26 johtavaa vanhuspalvelujen virkamiestä eri puolilta Suomea otti kantaa ja huoli kasvaa kunnissa. Täällä tiedotteessa todetaan näin: ”Ikääntyneen väestön palvelujen järjestäminen ja toteuttaminen on ajautumassa kansalliseen kriisiin.” Mitä te aiotte vastata näille 26:lle eri puolilta Suomea, jotka todella tietävät, mistä puhuvat?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen asia on se, että täällä on hyvin puhuttu tästä hoitotakuusta ja hoitovelasta. Oikein hyvä, että siihen tartutaan. Olin oikein iloinen siitä, että te sanoitte viime viikolla julkisesti, että palvelusetelitä ruvetaan käyttämään. Tästä kysyisin, oletteko te tosissanne. Nimittäin olen tätä monta kertaa teiltä kysynyt myöskin kirjallisissa kysymyksissä, ja valitettavasti se vastaus on ollut vähän toista. Oletteko te nyt tosissanne? [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mattila.

11.24 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos molemmille ministereille esittelyistä. On tosi ilahduttavaa, että sosiaali- ja terveydenhuoltoon on tulossa monia tarpeellisia panostuksia. Lastensuojelussa, kuten muillakin sosiaalialoilla, on huutava pula osaavista ammattilaisista. Kentällä tätä työtä tekeviltä on tullut parannusesitys, jossa ehdotetaan kelpuuttamaan sosiaalityöntekijän työtä tekemään myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sosionomit. Kysynkin ministeri Kiurulta: voisiko ryhtyä selvittämään mahdollista lainmuutosta, jossa sosiaalityöntekijän laillistettuun ammattiin kelpoisuuden tuottaisi ylempi korkeakoulututkinto tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat korkeakouluopinnot sosiaalityössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

11.25 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hoito- ja palveluvelka puhututtaa näin koronapandemian aikana. Sitä korjaustyötä on lähdetty tekemään ja tullaan tekemään vielä pitkään. Mutta totta on myös se, että palveluvelkaa oli jo ennen koronaa. Yksi tällainen valitettava kohde ovat meidän kaikkein heikoimmassa asemassa olevat lapset ja nuoret, jotka ovat lastensuojelun asiakkaita. Lastensuojelun työntekijät ovat tehneet ylimitoitetuilla asiakasmäärillä pitkään työtä ja eivät ole pystyneet vastaamaan siihen työkuormaan, mihin heidän olisi pitänyt pystyä vastaamaan. Tuki on näin ollut riittämätöntä lapsille.

Nyt kuitenkin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitusta tiukennetaan hallitusohjelman kirjausten mukaisesti, ja tästä erityiset kiitokset hallitukselle ja ministereille. Nyt sosiaalityöntekijät pystyvät vastaamaan niihin tarpeisiin, mitä heillä on, ja tekemään raskasta työtään antaen riittävän tuen lapsille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

11.27 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidossa on kriisi päällä, ja kriisi pahenee itse asiassa ensi vuoden alusta voimakkaasti, kuten täällä edustaja Risikko äsken sanoi. Vanhustenhoidon ammattilaiset, vanhustenhoidon yksiköiden johtajat ovat esittäneet hätähuutoja, ja Kuntaliitto on nyt esittänyt myös tällä viikolla voimakkaan puheenvuoronsa siitä, että vanhustenhoito tulee ajautumaan kriisiin. Ja, ministeri Kiuru, te pari vuotta sitten lupasitte, että asia on käden käänteessä hoidettu, että asia saadaan nopeasti korjattua, ja nyt ollaan tilanteessa, että meillä on sinänsä tiukemmat kriteerit säädetty lakipykäliin, mutta tosiasiallinen tilanne kentällä ei ole parantunut. Päinvastoin, se on itse asiassa huonontunut. Ja nyt täällä salissa luvataan kireämpää sääntelyä myös [Puhemies koputtaa] hoitotakuun puolelle ja lastensuojelun puolelle. Ministeri Kiu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

ru, oletteko te kartalla siitä kentän tilanteesta, [Puhemies koputtaa] ei näiden pykälien tilanteesta, vaan siitä, miten nämä kentän ongelmat saadaan kuntoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Jälleen muistutan edustajia minuutin aikarajasta. — Seuraavaksi edustaja Hyrkkö.

11.28 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille ja kollegoille hyvistä puheenvuoroista. Ministeri Kiuru kuvasi tosi hyvin, kuinka pitkä se koronan aiheuttama vaurio voi todellisuudessa olla ja kuinka oikeastaan vasta pandemian väistyttyä nähdään, miten syviä vaikutuksia sillä on ollut ihmisten hyvinvointiin.

Hoitovelka ja toisaalta samaan aikaan vallitseva työvoimapula näkyy terveydenhoidossa jonoina ja vaikeutena päästä hoitoon, mutta myös toisaalta henkilökunnan kuormituksen. Kaikki patoutunut hoidon tarve ei kuitenkaan vielä edes näy tilastoissa. Just mielenterveyden puolella voi käydä niin, että se tarve hiipiikin esiin vasta kriisin jo väistyessä, ja sen takia on ensiarvoisen tärkeää, että onnistumme vahvistamaan mielenterveyspalveluita, maldaltamaan kynnystä hakea ja saada apua.

Aivan erityisen huolissani olen nuorista opiskelijoista ja perheistä, jotka ovat olleet kovilla tässä koronan aikana. Me tiedetään, että valtava joukko nuoria ja opiskelijoita kärsii yksinäisyydestä, uupumuksesta, jopa itsetuhoisuudesta. Moni nuori ja perhe on jäänyt kohtaamatta, kun palveluita on supistettu, ja on vaikea kuvitella, miltä siitä uudesta [Puhemies koputtaa] opiskelijasta on tuntunut, kun korona vyöryy päälle uudella opiskelupaikkakunnalla ja opinnot siirtyvät Zoomiin. [Puhemies koputtaa] Kysyisin: miten varmistetaan, että nuoret opiskelijat ja perheet kannatellaan ulos tästä kriisistä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heikkinen, Hannakaisa.

11.29 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos vanhustenhoivan kriisin syyllistä etsitään tästä talosta, niin silloin jokainen 2000-luvulla ollut kansanedustaja ja ministeri on syyllinen. Tämä kriisi on tiedetty ja nähty viime vuosituhannen lopulla.

En usko, että yksin hoitajien koulutus, lääkäreiden määrän lisääminen tai työperäinen maahanmuutto voi tähän ongelmaan tuoda vastausta. Ainut kestävä keino on se, että vanhusten toimintakyky säilyisi pitempään. Kun yksi vuosi pitkäaikaishoivassa maksaa lähemmäksi 100 000:ta kuin 50 000:ta, niin jokainen ymmärtää, mikä merkitys sillä on, että vanhusten toimintakyky säilyy. Siksi kysyisinkin ministereiltä: mitä te teette sen eteen, että meidän ikääntyvät ihmiset ymmärtävät, että niillä teoilla, mitä jokainen ihminen [Puhemies koputtaa] itse tekee, on ratkaiseva kansantaloudellinen merkitys?

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerit, molemmille 3 minuuttia. Ja nyt vielä edustajat Saramo ja Niemi. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

11.30 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perhevapaaudistus on varmasti suurimpia perheiden hyvinvointia lisääviä rakenneuudistuksia vuosikymmeniin, ja uskon, että se etenee tässä salissa kyllä jouhevasti. Sen sijaan tämä sotu-uudistus, joka tulee varmaan sitten olemaan seuraavankin eduskunnan asia, on varmasti vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

keampi rasti. Niin kuin tiedetään, osalle uudistaminen tarkoittaa leikkaamista, vaikka työhön ja aktiivisuuteen kannustamiseen on parempiakin, mahdollistavia eikä rankaisevia, keinoja. Mutta koska se uudistus vie paljon aikaa, niin mietin, että nämä hyvin toimineet suojaosat ja muut järjestelmät, joita tässä koronan myötä eleettömästi te, ministeri Sarkkinen ja ministeri Pekonen, olette tuoneet, ovat hyvin onnistuneet. Näetkö, että niistä voitaisiin oppia ihan normaalioloihinkin ja vielä tämänkin eduskunnan aikana voitaisiin ottaa käyttöön tällaisia sosiaaliturvaa joustavoittavia ja ihmisiä työhön kannustavia erilaisia malleja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

11.31 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puheenjohtaja! Arvoisalta ministeri Kiurulta olisin kysynyt hieman tarkennusta siihen, kun nyt eri kunnissa käydään tiukkoja keskusteluja tulevista budjeteista. Tyytyväisyydellä panin merkille, kun mainitsitte, että koronakustannukset tullaan korvaamaan täysimääräisinä vuosina 21–23. Oletteko tehnyt vielä mitään suunnitelmia siitä, miten tämä jakaantuu näille eri vuosille? Onko se kolmannes, kolmannes ja kolmannes, vai mikä on tämä jakoajatus tässä korvausten palauttamisessa? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt sitten ministerit. — Ensin ministeri Sarkkinen, 3 minuuttia.

11.32 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä kysymyksistä ja kannanotoista.

Ensin sosiaaliturvauudistuksesta: Tämä sosiaaliturvauudistus on erittäin laaja kokonaisuus, ja se on ylivaalikautinen kokonaisuus, eli maali on vasta siellä seuraavalla hallituskaudella, ja kuten tiedämme, me teemme sitä parlamentaarisesti, ja toivon, että mahdollisimman laajaa yhteistä näkemystä pystymme sosiaaliturvauudistustarpeista ja seuraavista askelista ottamaan.

Tällä kaudella on tavoitteena viedä eteenpäin pienempiä osauudistuksia, ja niitä siellä sosiaaliturvakomiteassa tässä syksyllä jo linjattiinkin, esimerkiksi tulo- ja perhekäsittelyn yhtenäistämistä eri etuuksissa, jolloin eri etuuksien välillä liikkuminen olisi helpompaa eikä ihmisille tulisi näitä väliinpuotoamistilanteita niin paljon. Sen lisäksi hakemisen helpottaminen ja yksinkertaistaminen on yksi tärkeä projekti.

Tästä työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisesta: Todella tämä suojaosan korotus on ollut nyt voimassa, ja se jatkuu nyt marraskuun loppuun asti koronatoimena, ja nyt ei ole näköpiirissä, että se siitä jatkuisi, mutta näen tärkeänä, että tätä sovittelun kehittämistä ja sitä kautta myös sosiaaliturvan ja työntekoon kannustamisen kehittämistä jatketaan. Ja yksi askel tässä on työkyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli, joka on tarkoitus tuoda eduskuntaan ensi vuonna, missä helpotetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työskentelyä ja sitä kautta kannustetaan työllistämistä ja helpotetaan tilannetta.

Lapsiperheköyhyydestä: Lapsiperheköyhyys on itsestään selvästi yksi tärkeä teema osana tätä sosiaaliturvauudistusta, ja me valitettavasti tiedetään, että köyhyydessä elävien lapsiperheiden määrä on jopa kasvanut viime vuosien aikana. Hallitus on tehnyt toimia, jotka helpottavat köyhiä lapsiperheitä, esimerkiksi alentanut varhaiskasvatusmaksuja ja tehnyt toisen asteen koulutuksesta maksutonta, korottanut perusturvaetuuksia, ja sen lisäksi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tehty näitä kohdennettuja lapsiperhe-etuuskorotuksia, esimerkiksi yksinhuoltajakorotus. Ja on tietysti tärkeää, että myös sitten tämä näkökulma on tässä sotu-uudistuksessa mukana.

Sitten kommentoin vielä tätä mielenterveyskysymystä, ja varmasti ministeri Kiuru siitä jatkaa. Mutta sen suhteen, miten se liittyy työelämään, me tiedämme, että mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurin ennen aikaisten eläköitymisten syy, ja erityisesti nuorten keskuudessa se on valitettavan yleistä. Tämä on iso kansantaloudellinen ja inhimillinen tragedia, mihin meidän pitää monella tavalla pyrkiä puuttumaan. Meidän täytyy sitä hoitoon pääsyä vahvistaa ja parantaa hoitoketjuja — ministeri Kiuru varmaan siitä puhuu lisää — mutta sen lisäksi meidän täytyy ennalta ehkäistä mielenterveysongelmien syntymistä. Meidän pitää katsoa tätä meidän yhteiskuntaa: mikä täällä aiheuttaa uupumista, mielenterveysongelmia, miten me voidaan niitä ehkäistä? Ja myös työelämän puolella: miten me voidaan työelämässä vahvistaa työhyvinvointia, ennaltaehkäistä ongelmia ja myös tuoda sitä matalan kynnyksen tukea sinne työpaikoille? Ja hallituksella on työelämän mielen-terveysuhanke juuri tätä varten käynnistetty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 3 minuuttia.

11.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Nyt kun on 3 minuuttia aikaa, niin yritän muutamia näistä isoista teemoista tässä hoitaa, mutta vastaan mielelläni vielä seuraavissa puheenvuoroissa edustajien kysymyksiin. Täällä oli todella paljon kysymyksiä.

Edustaja Filatov puhui tästä sosiaalisesta kestävyysvajasta, ja minusta tämä on se asia, joka meidän täytyy ottaa vakavasti. Me käymme eduskunnassa paljon keskustelua taloudellisesta kestävyysvajasta, mutta me emme usein näe, kuinka kalliiksi sosiaalinen kestävyysvaje yhteiskunnalle tulee. Ja siinä suhteessa meidän on pystyttävä tekemään myöskin hyvinvointipanostuksia tällaisena aikana. Meillä on jo vanhaa hoitovelkaa alla, ja tähän päälle tästä pandemiasta aiheutuu yhä enemmän sosiaalista kestävyysvajetta, ja siihen on tartuttava, jotta yhteiskunnan kokonaiskestävyys ja tämä sosiaalisen kestävyuden ajatus tulee toteutumaan myöskin seuraavien sukupolvien elämässä. Siksi minusta oli tärkeää, että käymme täällä myös siitä keskustelua.

Edustaja Häkkänen sitten kysyi, miten sovitetaan nämä kaikki tarpeet yhteen. Lastensuojelun mitoitus paranee, kuten tässä edustaja Viljanen jo totesi ja piti sitä yhtenä merkittävimmistä uudistuksista. Itsekin pidän sitä yhtenä merkittävimmistä lasten elämään ja hyvinvointiin kohdistuvista muutoksista. Jos meillä ei ole varaa lastensuojelua laittaa nyt kuntoon, niin kyllä me saamme itse katsoa itseämme peiliin siinä, miksi tämä asia on jäänyt vuosikymmenten varrella hoitamatta. Tämä on todella iso asia, ja pidän sitä erittäin tärkeänä.

Häkkänen nosti esiin myöskin hoitajamitoituksen ja hoitotakuun mitoitukset. Tämä hallitus osoittaa nyt sen, että näitä pitkäaikaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä kanto-kykyasioita laitetaan kuntoon, ja ymmärrän, että niitä myös vastustetaan, mutta me ollaan hallitusohjelmassa linjattu, että nämä viedään läpi. Ja ymmärrän, että näitä on haluttu vastustaa. Me muistamme, että esimerkiksi koko tämä keskustelu, joka käydään vanhustenhuollon osalta, on myöskin eduskunnassa aiheuttanut raivoa. Minusta kyllä edustaja Heikkinen piti todella hyvän puheenvuoron tässä salissa äsken. Hän nimenomaan kertoi siitä, kuinka pitkään on yritetty vanhustenhuollon asioita laittaa kuntoon tässä maassa. Ensimmäistä kertaa meillä on hallitusohjelmassa tehostettuun palveluasumiseen todellinen hoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tajamitoitus, joka on jo toteutunut, mutta meillä on myöskin tulossa tänä syksynä eduskunnan käsittelyyn kotihoitoon ja omaishoitoon liittyvät parannukset.

Me emme pysty kaikkea tekemään tällä hallituskaudella, mutta kyllä tämän pitäisi olla pidempi linja, jossa näitä asioita laitetaan kuntoon. Vuonna 2011 me lähdimme hallituskauteen, jossa oli jo vanhuspalvelukriisi menossa, ja silloinen ministeri Guzenina joutui erittäin vaikeaan paikkaan siinä, miten siitä selvittää. Kun tämä hallituskausi alkoi, niin oli juuri tämä vanhuspalvelukriisi päällensä. Kyllä me joudumme tekemään työolojen näkökulmasta muutoksia, että ihmiset jaksaisivat siellä työssä, ohjaamme hoitajat tekemään hoitotyötä ja tukipalvelut tukipalveluhenkilöiden hoidettavaksi. Nämä ovat niitä uudistuksia, joita täytyy tehdä. Samaan aikaan henkilöstöpula on todellinen, ja siitä puhun mielelläni kohta lisää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kysymyksiä tulee todellakin paljon, mutta tässä on vielä hyvin aikaa, niin että otetaan edustajapuheenvuoroja taas väliin, ja sitten jatketaan tästä keskustelua. — Seuraavaksi edustaja Nurminen.

11.39 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos ministereille hyvin hoidetusta koronasta. On äärettömän tärkeää, että sosiaalinen kestävyys nousee nyt tässä budjetissa näin vahvasti esille ja me osoitetaan satoja miljoonia tämän kriisin korjaamiseen. Se on tärkeätä ja hyvä ja inhimillinen viesti hallitukselta kansalaisille ja Suomelle.

Täällä on paljon puhuttu tästä hoitotakuusta, ja itse vielä haluan korostaa tässä puheenvuorossa sitä, kuinka merkityksellinen ja historiallinen asia se on. Meillä on tolkuton määrä ihmisiä, jotka odottavat, että he pääsisivät lääkärille, ja tämä hallitus nyt säättää, että jokaisen ihmisen on saatava apua — se voi olla lääkärille, se voi olla mielenterveyspalveluun, se voi olla alan specialistille, mutta signaali alueille on se, että hoitoon on kaikkien kansalaisten päästävä nopeammin. Minun mielestäni se on semmoinen arvovalinta, mikä tässä hallituksella on — tai henkilöstömitoitus tai ne rahat, mitä me ollaan kaikki laitettu vanhustenhoidon parantamiseen. Ne kaikki ovat olleet niitä panostuksia, joita kokoomus on vastustanut vuosikymmenet. Minun mielestäni se on tärkeätä, että me nyt viedään näitä. [Puhemies koputtaa] Tämä suunta on oikea. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

11.40 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiinnittää erityistä huomiota laajaan ja haavoittuvassa asemassa olevaan ryhmään, nimittäin vammaisiin. Ikävä tosiasia on, että vammaiset ovat maailman syrjityin ihmisryhmä. Maailmanlaajuisesti noin 15 prosenttia kaikista ihmisistä on vammaisia, joten puhumme valtavasta joukosta ihmisiä, jotka kohtaavat syrjintää päivittäin. Moni voisi ajatella, että Suomessa sentään olisi saatu vammaisia koskeva syrjintä poistettua yhteiskunnastamme. Todellisuudessa näin ei kuitenkaan ole. Syrjintä ilmenee monella tapaa, joten esimerkkejä korjattavista asioista löytyy valtavasti. Esteettömyyttä pitää edelleen lisätä, selkokielen asemaa pitää vahvistaa ja yhä useammalle vammaiselle nuorelle pitää saada mahdollisuus tarttua työelämää. Jos näihin ei olla valmiita panostamaan riittävästi, emme pidä kaikkia aidosti mukana. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

11.41 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on ollut Suomessa säätämässä hoitotakuulakia, ja kannatamme sen lain kehittämistä, niin että jokainen suomalainen pääsee hoitoon ja niin että se laki on mahdollista toteuttaa. Kysynkin, ministeri Kiuru: ei kai tämä teidän esityksenne johda siihen, että sitten heikennetään lääkäriin pääsyä? Me tarvitaan moniammatillista yhteistyötä, mutta lääkäriin pääsyä ei pidä kokoomuksen mielestä heikentää. Sisältääkö tämä esitys lupaamanne terapiakuun siinä muodossa kuin kansalaisaloitteessa esitetään? Olette sanonut, että se tulee tämän lakiesityksen mukana tähän eduskuntasaliin.

Hoitovelkaa on korjattava, mutta myöskin hoivavelkaa. Nykyiset hallituspuolueet ja te, ministeri Kiuru, lupasitte oppositiossa laittaa hetkessä vanhuspalvelut kuntoon. Kysynkin: missä ovat nyt toimenne, kun olette vastuussa? Vanhustenhuollon tilannetta ja hoitajapulaa kuvataan katastrofaaliseksi. Valtava asiantuntijajoukko, niin kuin täällä edustaja Risikko totesi, on kirjallisesti vedonnut teihin ja nostanut yhteisellä hätähuudolla esille sen, että korjaustoimia tarvitaan ja että hallituksen toimet ovat jopa syventäneet tätä vanhustenhuollon kriisiä. Tilanne on hyvin vakava. Kysynkin nyt: oletteko te lukenut [Puhemies koputtaa] tuon vetoomuksen, ja minkälaisiin toimiin te ryhdytte, vai sivuutatteko [Puhemies koputtaa] te tosiasiat? Vanhustenhoito on vakavassa tilanteessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

11.42 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan itsekkin kiittää ministereitä ja ministeriötä hyvästä työstä historiallisena ja toivottavasti pian myös historiaan jäävänä korona-aikana. On äärimmäisen arvokasta, että hallitus nyt monin tavoin laittaa asioita kuntoon niin lapsiperheiden, nuorten, vanhusten kuin vammaistenkin kohdalla. Mutta kuten olemme kuulleet, paljon on vielä tehtävää.

Valtiovarainministeriö on arvioinut, että seuraavan 15 vuoden aikana sote-alalle tarvitaan kaikkiaan 200 000 uutta työntekijää. Nyt kun koulutuspaikkoja lisätään, niin haluaisin kysyä, arvoisa ministeri Kiuru ja myöskin ministeri Sarkkinen: miten hoitajat saadaan pysymään alalla ja miten heitä toisaalta saadaan sinne koulutuksiin?

Arvoisa ministeri Kiuru, viittasitte tähän hallituksen esitykseen, jolla parannetaan erityisesti iäkkäiden ihmisten kotiin tuotavia palveluita, mutta samalla myös lapsiperheiden kotipalvelu nostetaan omaksi subjektiiviseksi oikeudeksi ja omaksi pykäläkseen. Miten näette tämän pykälämuutoksen parantavan lapsiperheiden asemaa? Nythän meillä on se tilanne, että kotipalvelun saatavuuden suhteen lapsiperheet ovat hyvin eriarvoisessa asemassa siinä, miten he sitä palvelua saavat, [Puhemies koputtaa] riippuen heidän kotikunnastaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

11.43 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esittelyistä. On erittäin tärkeää, että lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitusta parannetaan. Sitä on odotettu ja vaadittu pitkään. Kauan odotettu perhevapaaudistus astuu voimaan, ja se parantaa tasa-arvoa sekä perheissä että työelämässä. Se on erittäin hieno kädenojennus vauvaperheille. On myös todella hienoa, että perusterveydenhuollon hoito-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

takuuta tiukennetaan niin, että jatkossa kiireettömään hoitoon pääsee seitsemän vuorokauden sisällä.

Kysyisin näistä sosiaali- ja terveystalouden kehittämishankkeista, joille osoitetaan 132,8 miljoonaa ja joilla hoito- ja palveluvelkaa puretaan, ikäihmisten hoitoa ja hoivaa parannetaan, kehitetään omaishoitoa, kotihoitoa ja sitten myös kansallista mielenterveysstrategiaa valmistellaan. Miten nämä hyvät hankkeet saadaan jalkautettua? Kysyisin myös tästä hoitajien saatavuudesta, joka meillä monilla täällä on ollut huolena. Miten sitä parannetaan ja myös mielenterveyspalveluiden saatavuus turvataan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

11.45 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan nuorten kokema ahdistuneisuus on lisääntynyt. Kouluterveyskyselyssä lähes joka kolmas tytöistä kertoi kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta, mikä on todella huolestuttavaa. Oikea-aikainen hoitopääsy on avainasia mielenterveyden häiriöiden hoitamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että budjettiriihen päätöksillä nyt panostetaan hoitopääsyn nopeuttamiseen. Hoitotakuun toteuttaminen parantaa merkittävästi ihmisten hyvinvointia, sillä nopealla hoitopääsillä voidaan estää vaivojen pitkittyminen ja ehkäistä monia ongelmia. Oikea-aikainen hoito on myös yhteiskunnan etu, koska avun saamisen pitkittyessä ongelmat usein kertautuvat, kustannukset kasvavat ja esimerkiksi työkyvyttömyyden riski kasvaa. Haluaisin kysyä ministeri Kiurulta: nyt, kun on tehty päätös siitä, että STM:n johdolla startataan tämä poikkihallinnollinen ohjelma sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi, niin mitä tälle työlle kuuluu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

11.46 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talous kasvaa, työttömyys vähenee. Kaikki menee nyt parempaan suuntaan, paitsi suomalaisen pienituloisen, leipäjonosta ruokansa hakevan ihmisen tilanne. Se heikkenee joka päivä. Tässä talousarviokirjassa on noin 1 100 sivua. Siinä on vain yhden kerran sana köyhä ja sekin kehitysyhteistyöosiossa. Sanaa ruoka-apu ei ole kertaakaan mainittu. Sana pienituloisen on viisi kertaa. Tämä on valinta, jonka tämä vasemmistohallitus on tehnyt. Tätä en olisi ikinä uskonut, kun tämä vaalikausi alkoi.

Valtiovarainvaliokunta on kaksi vuotta peräkkäin edellyttänyt, että tämä ruoka-apun rahoitus sitä järjestäville yhdistyksille tulisi osaksi talousarviota. Vieläkään se ei siellä ole. Viime vuonna niin sanotuista joululahjarahoista osoitettiin 2 miljoonaa euroa vähävaraisia auttaville yhdistyksille. [Puhemies koputtaa] Sekin raha on edelleen jakamatta. [Puhemies koputtaa] Voitteko, arvoisat ministerit, luvata, että tämä asia vihdoinkin tulisi kuntoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pelkonen.

11.47 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Berg nosti esiin hiljattain julkaistun tuoreen kouluterveyskyselyn, ja kyseisen kyselyn tulokset olivat suorastaan järkyttäviä. Kahdessa vuodessa on seksuaalista häirintää kokeneiden tyttöjen määrä kaksinkertaistunut, ja kouluterveyskyselyn mukaan myös varsinkin tyttöjen ahdistuneisuus on lisääntynyt. Fyysinen koskemattomuus on jokaisen oikeus, ja eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tyisesti lasten ja nuorten kohdalla tulee korostaa kehorauhaa. Meidän täytyy löytää keinot seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun kitkemiseksi, ja kysyisinkin: mitä tälle asialle tehdään? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Guzenina.

11.48 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on hävyttömyys huipussaan kokoomuksen riveissä. Hoitajien työhyvinvointi ja jaksaminen on ollut koetuksella jo aivan valtavan liian pitkään, ja tämä ongelma olisi voitu hoitaa jo 2010-luvun alussa. [Arja Juvosen välihuuto] Kokoomus oli silloin tulppana siinä, kieltäytyi säättämästä henkilöstömitoitusta vanhuspalveluihin. Jos se olisi tehty silloin, me emme olisi tässä tilanteessa nyt: meillä ei olisi hoitajakatoa, hoitajat eivät harkitsisi muille aloille siirtymistä. Työhyvinvointia olisi saatu parannettua jo vuosikymmen sitten, mutta me olemme nyt tässä tilanteessa, ja tämä hallitus ministeri Kiurun johdolla on vihdoinkin tehnyt sen välttämättömän, mitä kokoomus on vastustanut yli vuosikymmenen. Ja minun mielestäni tuo on hävytöntä, että kokoomus nyt syyllistää sitä ministeriä, joka on viemässä tätä eteenpäin, sitä hallitusta, joka vihdoinkin on viemässä tämän asian kuntoon. [Sebastian Tynkynen: Tekin leikkasitte Kataisen hallituksessa! — Sari Sarkomaa välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

11.49 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän kokoomus ole esittänyt tässä vaiheessa muuta kuin kysymyksiä ministerille, miten asia hoidetaan kuntoon, kuten te olette luvanneet. Kuntaliitto on lähettänyt tiedotteen, että vanhustenhoidossa alkaa kansallinen hätätila. Asiantuntijaryhmä on sanonut, että vanhustenhoidossa on nyt kriisitilanne päällä. Ja se kysymyksenäni äsken... Guzenina, te vääristelitte nyt kokoomuksen viestiä. Se viesti minulta äsken oli se, että pykälä on syytä varmasti kiristää mutta ettekö te huomaa, että ne eivät ole parantaneet vanhustenhoidon tilaa kentällä. Ja nyt te lupaatte vielä kireämpää hoitotakuuta lääkäripalveluihin, mikä on sinänsä ihan hyvä, mutta teillä pitää olla siis keinot, ja siitä tässä kysyttiin. Kokoomus on esittänyt rahoituksen keinoja, kokoomus on esittänyt hyvää yhteistyötä yksityisten järjestöjen ja muiden kanssa. Teillä on ideologisia esteitä näihin asioihin. Teillä ei ole keinoja näiden asioiden toteuttamiseen, siitä on kyse. [Välihuuto vasemmalta] Ja nyt se kysymys edelleen kuuluu ministeri [Puhemies koputtaa] Kiurulle: mitkä ovat ne konkreettiset keinot, joilla te laitatte kuntoon [Puhemies koputtaa] vanhustenhoidon ongelmat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

11.51 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tunnustettava, etteihän hoitajamitoitus sinänsä ratkaise näitä vanhustenhoidon ongelmia, jos emme saa rekrytoitua sinne niitä hoitavia käsiä. [Antti Häkkänen: Juuri näin, kerro se hallituskumppaneille!] Voi melkein ottaa semmoisen aika rujonkin esimerkin, että Pohjois-Korean perustuslaki takaa rentoutumisen perusoikeutena kaikille, mutta tuskin se toteutuu käytännössä. Lain kirjain ei vielä ratkaise, mutta jos se toteutuu ja jos se käytännössä toteutetaan niin kuin on tarkoitus, niin silloinhan varmasti on lopputulos se, että hoitajat jaksavat paremmin työssään. Ja tämä on se a ja o minusta tässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Mutta hoitoon pääsyn lisäksi on tärkeää se, että se hoito on vaikuttavaa, ja yksi, mitä on kehitetty, on kansalliset laaturekisterit. Kysynkin ministeriltä, kun nyt on esitetty vähän huolia siitä, onko näille laaturekistereille, joitten kuitenkin tärkeä tehtävä on kerätä tietoa potilaalle annetuista hoidoista ja niiden vaikuttavuudesta, varattu riittävä rahoitus budjetissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

11.52 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut harmissani siitä, kuinka vähän huomiota tämä upea perhevapaa uudistus on herättänyt sekä meidän poliitikkojen keskuudessa että laajemmin julkisuudessa. Tämä on uudistus, jota monet keskeiset tasa-arvojärjestöt ovat vaatineet jo vuosikymmeniä. Tosiasia on se, että esimerkiksi vuonna 2020 äidit käyttivät lähes 90 prosenttia kaikista perhevapaista ja hoivan epätasainen jakautuminenhan vaikuttaa sitten naisten asemaan hyvin pitkälle elämään. Tässä perhevapaa uudistuksessa on kyse sukupuolten tasa-arvon edistämisestä, mutta tietenkin myös lapsen aseman vahvistamisesta ja isien aseman vahvistamisesta. Tietenkin on myös niin, että pelkkä uudistus ei riitä, vaan tarvitaan myös paljon asennetyötä. Kysyisinkin nyt molemmilta ministereiltä, millä tavalla te edesautatte sitä, että aina sieltä vauva-arjesta lähtien isien asemaa vahvistettaisiin palveluissa ja heidät otettaisiin huomioon tasa-vertaisina vanhempina.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

11.53 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä todettiin, niin vanhustenhoito on kyllä nyt aika ongelmassa, ja se johtuu tietenkin työvoimapulasta. Mistä se johtuu, se on taas toinen juttu. Mutta meidän tiedämme, että kotona asuu aika huonokuntoisia vanhuksia, ja itse olen kyllä jo vuosia sanonut, että liiankin huonokuntoisia. Mutta nyt tulee kunnille ongelma, että mitä lakia ne oikein noudattavat, ja ministeri varmaan nyt antaa aville täällä tarkat ohjeet.

Kun meillä on kotihoidossa huonokuntoisia vanhuksia, niin he nauttivat perustuslain suojaa, joka sanatarkasti sanoo: ”Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan turvaa, on oikeus välttämättömään huolenpitoon.” Se tulee suoraan perustuslaista.

Sitten te, arvoisa hallitus, olette säätäneet tehostettuun palveluasumiseen ja pitkäaikaiseen laitoshoitoon henkilöstömitoituksen 0,7. Antakaa nyt selvät ohjeet kunnille, jotka ovat ongelmassa, kumpaa lakia kunnassa pitää noudattaa: perustuslakia, joka tukee sitä, että kotihoidossa olevat huonokuntoiset vanhuksat saavat riittävän huolenpidon ja hoivan, vai sitten teidän henkilöstömitoitustilaa? [Puhemies koputtaa] Vai tekeekö kunta omat ratkaisut?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

11.54 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaksi kiitosta haluan antaa hallitukselle ja ministereille.

Suolistosyöpäseulonnat laajenevat Suomessa. Tein siitä lakialoitteen. Kiitos, että asia etenee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen lakialoitteeni liittyi omaishoidon mahdollistamiseen helpommin työntekijälle, ja nyt perhevapaaudistuksen myötä ilmeisesti tällainen mahdollisuus tulee. Kiitos myös siitä, että lakialoitteeni on huomioitu.

Kysyisin kuitenkin siitä perhevapaaudistuksesta: Näettekö, että se määrä, kuinka paljon henkilö voi vuodessa omaishoitoa käyttää, on riittävä? Sehän oli, jos oikein muistan, 5 vuorokautta.

Hoitajiin palaan edelleen. Vuonna 87 ne työt aloitin ja noin 25 vuotta sitä työtä tein. Täällä ei saa sanoa: palkat. Mutta Helsingin kaupunki muun muassa maksoi minulle, nuorelle vastavalmistuneelle, kaksi ylimääräistä ikälisää. Se oli se porkkana, jonka takia minä jäin kaupungin palvelukseen. Eli kyllä rahalla löytää hoitajia. Toinen on toki myös se valinnan mahdollisuus. Tein itse yötyötä, koska juurikin rahaa piti saada enemmän, ja lisät ovat ne, jotka hoitajan pitävät leivässä [Puhemies koputtaa] kiinni.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen Noora.

11.55 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina ei kaikki mene niin kuin on suunnitellut, ja syitä tähän voi olla monia, mutta avunsaanti ei aina ole itsestäänselvää. Kuten täällä keskustelussa on monessa puheenvuorossa noussut esiin, meillä on suuri haaste, ja se haaste on se, että meillä on pulaa ammattilaisista monella eri sosiaali- ja terveyspalveluiden osa-alueella. Jokainen meistä on viime kuukausina joutunut lukemaan lehdistä ja eri uutisista siitä, kuinka pahimmassa tapauksessa lastensuojelun palveluiden saatavuuden heikkous on johtanut pahimmillaan jopa lapsen tai nuoren kuolemantapaukseen — jokainen tällainen tapaus on aina liikaa, yhtään niitä ei saisi sattua — tai, kuten edustaja Tynkkynen nosti hyvin esiin, esimerkiksi vammaisten lasten ja vammaisten henkilöiden palveluverkostoon hukkumiseen. Jos vammaisen lapsen perhe jää ilman tarvitsemaansa apua, se voi myös johtaa lastensuojelun palvelutarpeisiin. Kysyisinkin nyt vielä ministereiltä: miten hallitus aikoo edistää sitä, että meillä riittää ammattilaisia [Puhemies koputtaa] niin lastensuojelun palveluissa kuin myös muissa matalan kynnyksen sosiaalipalveluissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

11.57 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulin vastikään Euroopan neuvoston parlamentaarisesta yleiskokouksesta, ja siellä puhuttiin siitä, minkälaisia sosiaalisia seurauksia, minkälaista hoivavelkaa, minkälaista eriarvoisuutta tämä koronaviruksen on ympäri Eurooppaa aiheuttanut. Ja kyllä tulini siellä yhä vakuuttuneemmaksi siitä, että Suomen hallituksen linja on tismalleen oikea, kun vertaa sitä moneen, moneen muuhun Euroopan maahan, jossa ollaan vielä aivan alkutekijöissään tämän hoivavelan, hoitovelan, palveluvelan, mielenterveysvelan, kaiken sen velan, mitä tämä kriisi on aiheuttanut, korjaamisessa. Hallitus tekee aivan oikeita asioita, perusasioita. Sote-uudistus toteutetaan, sen jälkeen hoitoonpääsyä parannetaan, jotta ihmiset saavat oikea-aikaista hoitoa. Autetaan heikossa toimeentulossa olevia ihmisiä ja tätä kautta korjataan niitä vahinkoja, mitä tämän kriisin myötä on syntynyt. Tämä on myöskin täysin niiden kansainvälisten sitoumusten mukaista, Euroopan sosiaalisten oikeuksien peruskirjan [Puhemies koputtaa] mukaista, joihinka Suomi on sitoutunut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa otetaan jälleen ministereitten vastauspuheenvuoroja, ja molemmille ministereille 3 minuuttia. — Ministeri Sarkkinen aloittaa, olkaa hyvä.

11.58 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Honkonen totesi, ja myös itse uskon niin, se, että olemme huolehtineet ihmisten hyvinvoinnista ja toimeentulosta tämän vakavan pandemiakriisin keskellä, on ollut niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin viisasta politiikkaa ja se myös pienentää sitä laskua, joka tästä pandemiasta meille tulevaisuudessa koituu. Hallitus on esimerkiksi tehnyt sosiaaliturvaan lukuisia väliaikaisia poikkeuksia, millä on pyritty joustavoittamaan, nopeuttamaan ja parantamaan ihmisten toimeentuloa näinä poikkeuksellisen vaikeina aikoina.

Mutta, arvoisa puhemies, hallitus on tehnyt konkreettisia tekoja pienituloisten ja köyhien suomalaisten aseman parantamiseksi. Teot ovat tärkeämpiä kuin sanat tai puheet, ja tekojen kautta meitä mitataan. Me olemme korottaneet pieniä eläkkeitä. On korotettu perusturvaetuksia, alennettu sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuja, tehty toisen asteen koulutuksesta maksutonta, lisätty kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, alennettu varhaiskasvatuskasvatusmaksuja sekä tuettu ihmisten työllistymistä ja sitä kautta kykyä myös hankkia työtuloja ja nousta köyhyydestä.

Mutta, arvoisa puhemies, seksuaalinen ahdistelu nostettiin esille, ja kiitän siitä, että tämä ilmiö, joka on aivan liian yleinen ja jota erityisesti valitettavan moni nuori joutuu kohtamaan, nostettiin esille. On tärkeää, että meillä on yhteinen yhteiskunnallinen sitoumus seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Meillä on lainsäädäntöä, millä tähän pyritään puuttumaan, ja totta kai lainsäädännössä täytyy aina tarkastella sen muutostarpeita, mutta erityisesti me tarvitaan sitoutumista ilmiöön puuttumiseksi työpaikoilla, kouluissa, organisaatioissa ja sitä, että mikäli sitä tulee ilmi, siihen puututaan ja erityisesti madalletaan kynnystä ilmoittaa häirinnästä. Ja tämä kynnyksen madaltaminen oli se, mikä nousi esille viime viikolla, kun ministeri Blomqvistin kanssa pidimme pyöreän pöydän keskustelun seksuaalisen häirinnän ehkäisemisestä.

Mutta, arvoisa puhemies, perhevapaaudistuksesta:

Isien aseman vahvistaminen ja perhevapaiden käytön tasa-arvoistaminen on yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista. Se vaatii asennemuutosta tämän lainsäädäntömuutoksen rinnalla. Tarvitaan toimeenpanoa työpaikoilla, varhaiskasvatuksessa, neuvolassa, jotta myös osataan perheitä tukea tekemään ratkaisuja ja osataan myös kertoa siitä uudesta järjestelmästä.

Tässä perhevapaaudistuksen yhteydessä tulee siis työntekijälle oikeus viiden päivän palkattomaan omaishoitovapaaseen, ja mielestäni tämä on tärkeä päänavaus, koska entistä useammalla on hoivavastuuta myös sinne ylöspäin ja se hoivavastuun ja työn yhteensovittaminen voi olla haastavaa myös silloin, kun kyse on ikääntyneiden tai työikäisten omaisten hoivaamisesta. Uskon, että tämä on asia, mitä myös tulevat hallitukset tulevat tarkastelemaan kenties tulevilla uudistuksissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru.

12.01 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Käsitelläänpä tuo hoitotakuu nyt seuraavaksi. Hoitotakuun osalta aika monella oli kysymyksiä näihin yksityiskohtiin, ja niihin itse asiassa vastasi tässä jo edustaja Lindén, eli veitte sanat suustani,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

mutta kertaus on opintojen äiti. Eli perusterveydenhuollossa lähdetään nyt siitä, että laillistetun terveydenhuollon ammattilaisen kiireettömään hoitoon tulee päästä seitsemässä vuorokaudessa hoidon tarpeen arvioinnista. Terveystenhuollon ammattihenkilöstön tulee tehdä hoidon tarpeen arvio samana päivänä, kun asiakas on ottanut yhteyttä. Näin ollen hoitotapahtuma sitten toteutetaan joko vastaanotolla tai teknisten välineiden kautta. Pyrimme myöskin lisäämään mahdollisuuksia siihen, että julkinenkin sektori pysyisi yksityisen sektorin perässä siinä, millä tavalla tätä hoitotapahtumaa voidaan toteuttaa monipuolisesti myöskin sähköisten palveluiden, etäyhteyden tai puhelun avulla. Se on tätä päivää. Näitä keinoja on varattu nimenomaan ict-uudistusten yhteydessä merkittäväällä taloudellisella panostuksella tehtäväksi.

Hoitotakuu koskee perusterveydenhuollon kiireetöntä avosairaanhoitoa mukaan lukien siis mielenterveys- ja päihdehäiriöiden perustason hoito ja opiskeluterveydenhoidon avosairaanhoito. Kyllä tämä on erittäin kattava. Tämä sisältää siis niin psyykkiset kuin nämä fyysisetkin vaivat. Tämä on hallituksen arvovalinta. Me pyysimme paljon hallitusohjelmassa, että me toteutamme tämän. Tämä ei tule olemaan helppoa, mutta nyt jo sisältöuudistus on Suomessa johtanut siihen, että kun aloitimme tällä hallituskaudella, minulle usein sanottiin, myös eduskunnassa joskus aina, että ei tätä hoitotakuuta saa koskaan kuntoon. Silloin noin 43 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä toteutti seitsemässä päivässä jo hoitotakuuta. Nyt soten sisältöuudistus on johtanut siihen, että jo tällä hetkellä 64 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä pystyy seitsemän päivän hoitotakuuseen.

Me tarvitsemme hyvin monipuolisia keinoja siihen, miten moniammatillista osaamista käytetään hoitotakuun toteuttamiseen. En haluaisi asettaa ammattiryhmiä vastakkain, mutta sellaista kuvaa ei saa tulla, että ihmisen, joka tarvitsee lääkärin vastaanottoa hoitotakuun toteuttamiseen, ei olisi mahdollista sitä saada. Eli toivon, että edustajat näkevät, että kyllä me todella panostamme nyt siihen, että tarpeen mukaista hoitoa saadaan ja ammattilaisen tehtävä on arvioida, miten näpsäkimmin ihmisen vaiva tulee hoidetuksi. Ja mikä on uutta suhteessa tähän noin 16 vuotta vanhaan lainsäädäntöön: nyt me otamme tosissamme sen, ettei riitä, että pääsee hoitoon. Kyllä ihmisten pitää tulla hoidetuiksi, ja tästä minusta puhuivat erinomaisesti myös edustajat. Hoitoon pääsy on äärettömän tärkeää, mutta hoidetuksi tuleminen säästää kansantaloudellisesti [Puhemies koputtaa] erityisesti sosiaalisessa kestävyysvajeessa, ja siihen meidän on satsattava jatkossa, että ihmiset tulevat myös hoidetuiksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Aittakumpu.

12.05 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme saaneet eduskunnan käsittelyyn tärkeän perhevapaauudistuksen. Siitä on tullut paljon myönteisiä kommentteja eri puolilta. Uudistuksessa toteutuvat perheiden toiveet ja keskustan pitkäaikaiset uudistukselle asettamat reunaehdot: kotihoidontuki säilyy, ansiosidonnaiset perhevapaat pitenevät, joustavuus lisääntyy ja perheiden mahdollisuus päättää vapaiden käytöstä parane.

Kokoomus on usein sanonut, että tämä hallitus ei tee uudistuksia, mutta kyse taitaa olla siitä, että nämä uudistukset ovat sellaisia, jotka kokoomukselle eivät jostain syystä kelpaa. Kokoomuksen tavoitteena on ollut jatkuvasti leikata kotihoidontukea vastoin perheiden toiveita. Nyt kotihoidontuki säilyy ja perheiden mahdollisuudet pitää vapaita paranevat monin tavoin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin kysyä ministereiltä: päihteet ja huumeet yhä lisääntyvässä määrin aiheuttavat ongelmia niin työpaikoilla kuin esimerkiksi kodeissa, niin millä tavalla hallitus toimii siinä, että päihteiden käyttö vähenisi ja niiden haitatkin saataisiin pienemmiksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

12.06 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin, kun me saamme tällaisen hätähuudon vanhuspalveluiden johtajilta ympäri Suomen, niin mielestäni koko salin tulisi silloin herätä siihen. Me voimme säätää lakiin tiukempia mitoituksia kotihoitoon tai ympärivuorokautiseen hoivaan, mutta kaikkien meidän tulisi ymmärtää, että ne eivät yksin korjaa tätä asiaa. Ei. Nyt tarvitaan enemmän hoitajia ja myös muita toimenpiteitä. Kuten täällä esimerkiksi edustaja Heikkinen aivan oikein totesi, tavoitteena tulisi olla se, että siellä kotona voi pärjätä ja voi voida hyvin hieman pidempään, jotta myös se tarve sille voimakkaammalle hoitomuodolle vähenisi, ja sillä tavalla voisimme auttaa vanhempia ihmisiä voimaan hyvin ja pärjäämään kotona pidempään.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä ministeri Sarkkiselta: Luovien alojen monet freelancerit tekevät pätkä- ja silpputyötä ja saavat merkittävän osan tuloistaan tekijänoikeuskorvauksesta, joka ei kerrytä työttömyysturvaa, mutta kuitenkin sitä leikkaa. Voitteko tämän uudistuksen hoitaa? Tästä on ollut monta kertaa puhetta, [Puhemies koputtaa] ja se parantaisi heidän toimeentuloaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

12.07 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Sarkkiselle haluan kommentoida tästä viiden päivän omaishoitovapaasta, että on todellakin hyvä päänavaus ja hienoa, että se tulee tähän. Se on kylläkin liian lyhyt, mutta toivottavasti tulevaisuudessa seuraava hallitus voi sitä aikaa pidentää.

Kysyisin ministeri Kiurulta edelleen tästä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Laissahan eroteltiin nyt varsinainen hoivatyö ja sitten tämä avustava työ elikkä siivous, ruoanlaitto, pyykinpesu. Ajateltiin, että se voitaisiin hoitaa vähemmän koulutetulla väellä, jolloin vapautuisi siihen varsinaiseen hoitotyöhön enemmän aikaa. Kysyn, onko seurattu, miten tämä on toteutunut, vai onko meillä edelleenkin hoitajia, joiden työajasta iso osa menee nimenomaan näihin ihan muihin kuin hoitotyöhön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

12.08 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu, kiitos siitä edustajakollegoille, perhevapaaudistuksesta monta puheenvuoroa, ja mielestäni se on tärkeää. Kuten edustaja Honkasalo sanoi, niin se on jäänyt liian vähälle huomiolle jostain syystä. Mutta kyseessä on siis ennen kaikkea lapsen oikeus viettää aikaa molempien vanhempien kanssa ja luoda varhainen kiintymyssuhde molempiin vanhempiin. Siitä tässä ennen kaikkea on kyse.

Mutta lainsäädännön tavoitteena on tietysti myös naisten aseman parantaminen työmarkkinoilla ja palkka- ja eläke-erojen kaventuminen elikkä pitkäaikaiset vaikutukset tasa-arvon edistämiseksi työelämässä ja tulojen puolella. Tavoitteet ovat hyvät ja laki itsessään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

ei riitä, niin kuin tässä on hyvin todettu. Kysyisin vielä ministeri Sarkkiselta, miten neuvolat, miten työpaikat, muut toimijat voivat lisätä tätä asenneuudistusta, että isät ottaisivat enemmän vastuuta, koska en tunne ketään isää, joka on viettänyt aikaa pienten lasten kanssa perhevapailla, joka sitä olisi katunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

12.09 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! I regeringens budgetförslag satsas det glädjande mycket på förebyggande åtgärder. Med den preventiva social- och hälsopolitiken stödjer vi inte bara medborgarnas välmående utan också sysselsättningsgradens ökning.

Kansallinen rokotushjelma kuuluu kustannustehokkaimpiin ennaltaehkäiseviin toimiimme. Rokotushjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä noin 31 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveysministeriön budjettiehdotuksessa oli 2 miljoonan euron lisäesitys pneumokokkrokotteille, mutta hallituksen esityksestä tämä summa puuttuu. Rahalla olisi voitu rokottaa ikäihmisiä laajemmin kuin nyt tehdään, eli myös muita kuin riskiryhmiin kuuluvia. Tämä olisi ollut myös yhdenvertaisuusteko, sillä tällä hetkellä vähävaraisilla ikäihmisillä ei ole varaa itse kustantaa tätä tärkeää rokotetta. Arvoisa ministeri, koskahan myös tälle tärkeälle asialle löytyisi rahaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Virta.

12.10 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulin juuri äsken Vantaan vankilasta tapaamasta vankeja, ja sain sieltä yhden todella tärkeän viestin tähän keskusteluun tuotavaksi. Eräs nuorehko vanki totesi, että jos jotain päättäjien pitää ymmärtää tehdä, niin panostaa lapsiin ja nuoriin. Hän otti esimerkkinä sen, että meidän tulee tehdä kaikkemme, jotta onnistutaan ehkäisemään esimerkiksi lasten ja nuorten laitostieteitä, sitä, että lapsi vaihtaa lastensuojeluyksikköä vuoronsa perään ja oppii elämään laitoksessa sen sijaan, että hänellä olisi perhe ja kiinteä yhteisö, mihin kuulua.

Kun me panostamme lapsiin ja perhepalveluihin, me oikeasti ehkäisemme inhimillistä kärsimystä mutta myös taloudellisia ongelmia yhteiskunnankin mittakaavassa. Me ehkäisemme sitä, ettei meillä tulevaisuudessa istuisi niin monta vankia vankilassa terveisiä kertomassa.

Sen takia kysyisinkin arvon ministereiltä: Mitä hallitus aikoo konkreettisesti nyt tehdä lähteäkseen edistämään tätä viime keväänä valmistunutta Suomen historian ensimmäistä lapsistrategiaa? Eli millä keinoilla lapsi- ja perhepalveluita esimerkiksi tässä budjetissa nyt vahvistetaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohi.

12.11 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tämän aamun ehkä pysäyttävämpiä uutisia oli se, että Suomen väkiluku kääntyy reilun kymmenen vuoden päästä selkeään laskuun. Tämä väestöpoliittinen kehitys uhkaa paitsi meidän talouden perustaa, myös meidän eläkejärjestelmää. Ja siinä mielessä on minusta aivan erinomaista, että hallitus on kyennyt tuomaan eduskuntaan sellaisen perhevapaaudistuksen, joka on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

kaikille perheille parannus. Se ei heikennä kenenkään asemaa, ja se on omalta osaltaan luomassa Suomesta maailman lapsiystävällisintä maata. Minusta sillä yleisellä mielipiteellä, miten me suhtaudumme lapsiin ja perheisiin, on merkitystä myös siinä, miten meidän syntyvyys tulee kehittymään. Ja tässä mielessä ollaan nyt tehty kyllä oikeita ratkaisuja. Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

12.12 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä uudelleen, kun emme ole saaneet vastausta tähän hoitotakuuasiaan. Onko nyt niin, että lääkärille pääsyn seurannasta luovutaan niin, että katsotaan vain sitä, että pääsee seitsemässä päivässä jonkun ammattilaisen vastaanotolle? Kuten täällä aikaisemmin edustaja Lindén toi esille, nykyäänkin samana päivänä pitää arvioida, onko hoidon tarve kiireellinen vai kiireetön, niin että se ei ole uusi asia. Mutta se on merkittävä asia, jos lääkärille pääsyä ei enää seurata lainkaan. Siinä mennään kyllä todella takapakkia Suomen terveydenhuollossa. [Aki Lindénin välihuuto]

Kysyisin myös näistä koronakorvauksista, jotka on luvattu täysimääräisesti korvata. Kun... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, nyt hävisi mikrofonista äänet.

Kun täällä monessa kunnassa tehdään nyt ensi vuoden budjettia vahvasti alijäämäisenä, niin milloin ne korvaukset todella saadaan sinne kuntiin, koska erityisesti niillä alueilla, joita korona on pahiten kohdellut, hoitovelka on suurta ja näihin testauksiin, jäljitykseen on mennyt aivan merkittävä määrä rahaa? Niitä rahoja tarvitaan kunnissa kipeästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lindén.

12.14 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos meillä on suuri haaste edessä, niin meillä pitää olla monta keinoa, joilla me sitä yritämme ratkaista. Lainsäädäntö on tärkeä, rahoitus on tärkeä, mutta niiden lisäksi me tarvitsemme usein — ja nyt viittaan nimenomaan meidän ikääntymiseen, vanhustenhuollon haasteisiin — merkittävää työyhteisöjen kehittämistä ja — uskallan sanoa täällä myös ääneen — palkkauksellisia ratkaisuja. Siellä on tällä hetkellä kaikki se tieto, mikä itselleni on tullut. Erittäin suuria haasteita ovat esimerkiksi ict-järjestelmät, joiden pitäisi helpottaa työn tekemistä mutta jotka vievät itse asiassa paljon enemmän työajasta kuin aikaisemmin. On monia lähityöyhteisön johtamiseen liittyviä ongelmia, on töiden järjestelyihin liittyviä ongelmia, työnjakoon liittyviä ongelmia. Tässä on kertakaikkisen suuri haaste, joka meidän täytyy pystyä järjestämään, ja siinä eivät lyö toisiaan korville lainsäädäntö, rahoitus ja sitten tämä kunnissa ja muissa työpaikoissa tapahtuva [Puhemies koputtaa] työyhteisön kehittäminen, niitä kaikkia tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

12.15 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tehnyt pariinkin otteeseen lakialoitteen liittyen saattohoidon parantamiseen Suomessa, ja vuonna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

2018 valiokunnassa käsiteltiin eutanasiakansalaisaloite. Silloin valiokunta teki yhteisen lausuman, jossa esitettiin, että asiantuntijatyöryhmä ryhtyy selvittämään elämän loppuvaiheen hyvää hoitoa, itsemääräämisoikeutta sekä saattohoitoa ja eutanasiaa koskevia sääntelytarpeita ja valtioneuvosto tarvittaessa antaa selvitystyön pohjalta eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi.

Nyt kysyisinkin teiltä, arvon ministerit: Missä vaiheessa tämä selvitystyö on, ja onko lainsäädäntöön tulossa erityisiä kirjauksia muun muassa saattohoidon parantamiseen ja yhdenvertaistamiseen kautta Suomen? Me kaikki tiedämme, että saattohoidossa on edelleen hyvin paljon korjattavaa ja erilaiset käytänteet vallitsevat ympäri Suomen: puuttuu muun muassa saattohoito-osaamista, koulutusta ja niitä hoivakoteja. Millä tavalla tämä tärkeä asia ministeriössä etenee? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohikoski.

12.16 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoivan kriisi on puhuttanut täällä salissa, ja siinä on todella kysymys isoista, jopa moraalisisista kysymyksistä, mutta kriisihän ei ole alkanut nyt, se on ollut käynnissä jo pitkään. On pitänyt miettiä, voimmeko kutsua itseämme sivistysvaltioksi, jos vanhusten turvallisuus, ravinto tai hygieniakaan eivät ole kunnossa, ja kyse on sekä laitoshoidosta että kotihoidosta.

Vanhustenhoidon hoitajamitoituksen kirjaaminen lakiin on yksi erittäin tärkeä korjausliike. Hyvä, että se on vihdoin tehty, mutta esimerkiksi Ruotsin ja Tanskan on arvioitu pannotavan noin 1,7 kertaa Suomea enemmän vanhusten hoitoon ja hoivaan. Mielestäni tärkeää olisi kuulla, että kun täällä salissakin kokoomus esimerkiksi on peräänkuuluttanut palveluseleitä ja lisää yksityisiä palvelutuottajia, niin miten nähdään nämä kaupalliset toimijat, jotka vanhus- ja sosiaalipalveluissa myös toimivat. Miten näitä mitoitusten täyttymisiä nyt sekä julkisessa [Puhemies koputtaa] että yksityisessä hoidossa jatkossa pystytään valvomaan paremmin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

12.18 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkaisin tuosta, mitä edustaja Häkkänen täällä toi esille, että ei kokoomus vastusta missään nimessä niitä hyviä asioita, mitä halutaan viedä, mutta meidän toimintatapamme vain on se, että me aina mietitään, miten se tehdään. Eli nyt me koemme, että keinoja ei ole. Vanhusten palvelujen johto on ottanut tällä viikolla kantaa, 26 henkilöä Suomesta eri puolilta on ottanut kantaa siihen, että ollaan kriisitilanteessa, ja tähän hätätilaan pitää vastata. Sitä me toivomme.

Sitten se, että varmastikin nyt Kiurulla ja edustaja Guzeninalla vähän muisti pätkii. Nimittäin silloin 2011 oli kokoomuksen johdolla edellisellä kaudella tehty vanhuspalvelulain esitys, jossa oli subjektiivinen oikeus, vahva oikeus saada palveluja, ja teidän vetovastuullanne se vesitettiin. Kannattaa muistaa faktat ja vasta sitten sanoa niistä. Jos silloin olisi se tehty, niin me oltaisiin aivan toisessa tilanteessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

12.19 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heikkinen nosti täällä aikaisemmin omassa puheessaan vanhusten toimintakyvyn ylläpitämisen. Se on inhimillisesti tärkeää ja pelkästään järkevää myös kansantalouden kannalta.

Oma kysymykseni liittyy siihen ihmisen elämän nivelvaiheeseen, jossa jäädytään pois työelämästä ja ryhdytään viettämään eläkepäiviä. Raahen hyvinvointikuntayhtymässä on tehty urauurtavaa työtä yli 15 vuoden ajan järjestämällä aikuisneuvolakäyntejä 65 vuotta täyttäneille. Nämä ovat olleet erittäin suosittuja, ja niistä on saatu laatua loppuelämään, kun on pystytty estämään muun muassa diabeteksen puhkeaminen. Kakkostyyppin diabeteksen hoidosta koituu merkittävästi kustannuksia ja inhimillisiä kärsimyksiä. Kysyisinkin ministereiltä: voisiko aikuisneuvolajärjestelmästä tehdä lakisääteisen ja maanlaajuisen käytänteen? Tämänkaltaisella ennalta ehkäisevällä työllä lisättäisiin laatuvuosia ikääntyneiden elämään ja selvää säästöä sosiaali- ja terveystalouteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

12.20 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on moneen kertaan toistettu, että vanhustenhoito on kriisiytymässä. Kysyin tuossa aiemmin myös, mitkä ovat ne konkreettiset keinot, millä tavoin hallitus pyrkii saamaan lisää hoitajia tälle sektorille. Todellakin, niin kuin olen sanonut, meillä on paljon ammattilaisia, hoitajia ja myös päihde- ja mielenterveyspuolen ammattilaisia, jotka ovat hyvin ansaituilla eläkevuosilla niitä käyttämässä, mutta näkisin, että siellä on paljon ammattilaisia, jotka mahdollisesti voisivat nopeastikin tulla joksikin aikaa avuksi tälle sektorille. Kysyn: Onko tätä asiaa mietitty? Onko vedottu meidän hyväkuntoisiin eläkkeellä oleviin ammattilaisiin, että he voisivat osallistua talkoisiin, tulla apuun? Ja sitten kun koulutuspaikkoja on lisätty, niin onko niitä todella lisätty riittävästi ja hajautetusti? Ja tässä kysyn nyt erityisesti näistä avustavien toimien ammattilaisista, niin että hoitajat saisivat tehdä hoitotyötä ja siellä olisi sitten riittävästi näitä avustavia käsiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Berg.

12.21 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän alkuun täytyy vähän ihmetellä, että mistähän kokoomus nyt on keksinyt tällaisen idean, että kun tätä hoitotakuuta nopeutetaan, että seitsemäs päivä pääsee hoitoon, niin se jotenkin heikentäisi lääkärille pääsyä. Kyllä siinä tilanteessa, kun se ensisijainen tarve on lääkärille pääseminen, sekin nopeutuu, mutta jokaisessa tilanteessa ei välttämättä sinne lääkärille pääseminen ole se kaikista paras vaihtoehto potilaalle tai asiakkaalle.

On myös totta se, että hoitajamitoitus tai hoitotakuu ei yksin tule ratkaisemaan meidän kaikkia ongelmia, mikäli meillä ei ole töissä tarpeeksi niitä hoitajia, sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijoita, ja siihen on löydettävä ratkaisu. Täytyy sanoa kyllä se, että kyllähän tämä hoitajamitoitus on yksi elementti, millä me saadaan parannettua myös sitä työssäjaksamista, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta ehkä meidän pito- ja rekrytointivoima paranee myös näillä työpaikoilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Häkkänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

12.22 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisy on sosiaali- ja terveyspalvelujen näkökulmasta kaikista tärkeintä. Mielenterveyden ja fyysisen terveyden osalta mitkään soten rahoitusmäärät tai sote-uudistukset eivät tule riittämään, jos vaikkapa mielenterveysongelmiin tai ihmisten kansansairauksiin ei pystytä puuttumaan vahvemmin ennalta. Samoin tietysti ikäihmisten terveyden edistäminen ja voinnin edistäminen on ratkaisevan tärkeää. Kysyisin ministereiltä: mitä konkreettista yhteistyötä on vireillä ja suunnitteilla muiden ministeriöiden kanssa tähän ennaltaehkäisyyn sosiaali- ja terveysministeriön osalta?

Palaisin vielä tähän varsinaiseen kysymykseeni äsken. Te ette vielä vastannut tähän. Kuntaliitto ja 25 kuntaa ovat julkaisseet tiedotteen, jossa he sanovat, että käytännössä vanhustenhuolto ajautuu kriisiin vuodenvaihteessa — siis valtaosa vanhustenhoitoyksiköistä ajautuu laittomaan tilaan tämän sääntelyn johdosta. [Puhemies koputtaa] Mitkä ovat ministerin toimenpiteet ja viestit tänne kuntakenttään? Eihän se voi niin mennä, että vain puhutaan ja että tähän ei reagoida.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Kinnunen.

12.24 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on aiheesta puhuttu mielenterveyden ongelmien lisääntymisestä ja ennaltaehkäisyyn tarpeellisuudesta. Kiitos edustaja Tynkkyselle ja edustaja Koposelle tärkeistä puheenvuoroista vammaisten olojen parantamiseksi — syrjään jääminen aiheuttaa myös heidän keskuudessaan mielenterveyden ongelmia. Mielenterveyden vaivat aiheuttavat kyvyttömyyttä tehdä työtä ja opiskella, ja niitä on myöskin viljelijöiden keskuudessa.

Kiitos ministereille Välitä viljelijästä -hankkeen jatkumisesta. Siinä selvitetään viljelijän kokonaistilanne ja etsitään keinoja jaksamisen tukemiseen, elämän ja yrittämisen haasteisiin ja talousongelmiin. Maaseudun ihmiset ruokkivat meistä jokaisen. He saavat tätä kautta jaksamista ja ohjausta ja terapiaa, ja tulokset ovat olleet erittäin myönteisiä. Hanketta onkin syytä jatkaa, ja kysynkin ministereiltä: mitä muuta hallitus voisi tehdä suomalaisen viljelijän [Puhemies koputtaa] hyvinvoinnin edistämiseksi, ettei meille tule nälkä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Koponen, Noora.

12.25 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perhevapaa uudistus on merkittävä tasa-arvoteko, joka näkee erilaiset perheet, tunnustaa niiden olemassaolon ja myös auttaa erilaisia perheitä kasvamaan ja kokemaan, että ne ovat kokonaisia omana itsenään ja juuri sellaisina kuin ovat. Uudistus tuo lisäksi kaivattua joustoa vapaiden käyttöön, joka on monessa perheessä korvaamattoman tärkeää, ja on hienoa, että tässä uudistuksessa huomioidaan nyt myös omaishoitajaperheet.

Sote-uudistuksen käsittelyn yhteydessä valiokunnassa hahmottui se, miten heikosti lapsivaikutusten arviointi on kuitenkin kuulunut lainsäädäntöön tai päätöksentekoprosesseihin. Haluan tämän hallinnonalan käsittelyn yhteydessä kiittää hallitusta uuden, merkittävän ja kauan kaivatun askeleen ottamisesta siinä, että budjetin lapsivaikutusten arviointi nyt toteutuu. Tämä on odotettu ja pitkään kaivattu askel kohti lapsiystävällisempää Suomea. Olisinkin kysynyt: miten lapsibudjetointia tullaan toteuttamaan [Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

12.26 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä hetki sitten keskustan riveistä puhuttiin kauniisti lapsimyönteisestä Suomesta, mitä varmasti me kaikki haluamme. Kuitenkin juuri teidän vastuuministerinne on leikkaamassa lasten ja nuorten liikunnasta 20 miljoonaa. Se ei vie tätä asiaa oikeaan suuntaan eikä ole sitä ennalta ehkäisevää työtä, mitä tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen.

12.27 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liittyy näihin Veikkauksen rahoitusongelmiin tämä asia, minkä edustaja Koponen edellä nosti esille.

Mutta takaisin hoivavelkaan, hoitotakuuseen, tähän isoon kokonaisuuteen. Jos nyt ollaan ihan suoria, mistä tämä tilanne johtuu: Siis kyllähän nämä juuret ovat paljon pidemmällä. Juuret ovat siinä, että sote-uudistusta ei ole onnistuttu tekemään ajoissa. Nyt tämä hallitus sen toteuttaa. Ei ole ajoissa pystytty puuttumaan hoitajien työolosuhteisiin, hoitajien tilanteeseen, alan kilpailukykyyn suhteessa muihin aloihin tarpeeksi ajoissa. Palvelujärjestelmä ei ole ollut siinä kunnossa, missä sen olisi pitänyt olla, ja on toteutettu aikanaan todella isoja valtionosuuksien leikkauksia, joilla on viety kunnilta rahoitus pohja myöskin sieltä sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Tämä on erikoista, mitä kokoomus nyt tässä puhuu. He arvostelevat kovasti kaikkia niitä ratkaisuja, joita hallitus tekee. Itse ovat keskittyneet edelliselläkin vaalikaudella lähinnä markkinaosuuden kasvattamiseen yksityisille toimijoille, kun olisi pitänyt puuttua näihin perusasioihin, ja ne omat ratkaisut puuttuvat edelleenkin täysin. Niitä olisi mukava jossakin vaiheessa kuulla, [Puhemies koputtaa] kun niitä hallitukselta peräänkuulutetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

12.28 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että kokoomusta huudetaan apuun, mutta nyt te olette hallituksessa. [Petri Honkonen: Teidän vaihtoehtoja olisi kiva kuulla!] Kysyisin nyt vielä näin vanhustenhuollossa hoitotyötä tehneenä — tiedän, että kollegani, Tehy, superilaiset, se kenttä siellä odottaa nyt vastauksia, ministeri Kiuru. Voisitteko te vastata nyt eduskunnan edessä, mitä toimia te teette, että hoitajia olisi riittävästi? Ja se vahva huoli, joka kentältä on tullut näissä mainituissa kannanotoissa ja asiantuntijalausunnoissa kertoo, että ympärivuorokautiseen hoivaan pääsy ja kotihoidon saatavuus ovat vaikeutuneet osin tekemienne toimien johdosta. Johdollanne valmisteltu, tilannetta korjaamaan odotettu vanhuspalvelulain kokonaisuudistus sai täsymäyksen asiantuntijoilta, ja siellä totesivat, että siitä puuttuvat keinot hoitajien saamiseksi. Tämä on niin kuin vakavaa tilannetta. Tämä ei ole kokoomuksen mielipide, tämä on asiantuntijoiden näkemys.

Ja sitten kysyn laaturekistereistä. Nehän aloitettiin, pilotointi, kokoomuksen aloitteesta, koko eduskunta tuli taakse, ja nyt THL on tehnyt ne valmiiksi. Laaturekisterit nostaisivat valtakunnallisesti vertailtavaa tietoa hoidon laadusta, yhdenvertaisuudesta, nostaisivat hyviä käytäntöjä. Sillä voitaisiin myöskin nostaa vanhustenhuollon epäkohtia [Puhemies koputtaa] ylös, mutta te olette leikanneet nyt [Puhemies: Ja nyt leikkaamme aikaa!] ensi vuoden budjetista rahat laaturekistereihin. Miksi te teitte tällaisen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

12.29 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon kriisi on todellisuutta, ja jos me emme pysty ratkaisemaan tätä hoitohenkilöstön akuuttia kriisiä, niin me emme pysty myöskään ratkaisemaan tätä vanhustenhoidon ongelmaa. Se on ihan päivänselvää. Sinällään minä vähän ihmettelen tätä argumentointia tätä henkilöstömitoitusta vastaan. Meillä on tällä hetkellä 0,5 lain minimi. Vuodenvaihteessa astuu 0,6, ja täällä edellytetään, että pitäisi poistaa nämä mitoitukset tämän kriisin takia. [Paula Risikko: Ei! — Sari Sarkomaa: Ei!] Nimenomaan tällä me varmistetaan se, että nämä ihmiset tarvitsevat toistaa hoitohenkilöstöä kaikessa toiminnassa, me varmistetaan, että työ ei tule liian kuormittavaksi, ja tätä kautta parannetaan lainsäädännöllä tätä ikäihmisten hoidon tilaa. Sinällään on rehellisesti myönnettävä, että tämä korona on ollut omiaan myös lisäämään tämän kriisin syvyyttä ja että hoitohenkilöstö on joutunut äärirajoille tämän koronan takia, ja tämä on myös hyvä ulottuvuus ottaa tähän. Lisäksi yksi syy on viime kaudella. Minä olisin toivonut näitä edustaja Juvosen bonuskommentteja silloin, kun lomarahoja leikkasitte hoitoalalta kolmanneksen. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä tämä on pitkään jatkunut ongelma, ja tähän [Puhemies: Ja aika täynnä!] ei ole helppoja ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

12.31 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sain juuri eilen sairaanhoitajalta viestin — sisätautien ja kirurginen sairaanhoitaja, erikoistunut myös psykiatriaan. Hän kertoo arkipäivän ongelmista siellä osastolla. Hän pelkää sitä, että syntyy potilasvahinkoja liittyen lääkitykseen, koska on kiire, ja hän valitti myös eettistä stressiä ja väsymystä. Millä tavalla vastaatte eettiseen stressiin, joka hoitoalalla on arkipäivää?

Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus on tulossa, ja hyvinvointialueiden on määrä aloittaa toimintansa vuonna 23. Siellä on kuitenkin vielä paljon avoimia kysymyksiä muun muassa liittyen tietoverkostoihin ja sähköisiin toimintamalleihin. Millä tavalla turvaatte, että rahoitus on sinne riittävä, ja onko olemassa jonkunlaista hätärahoitusta? Viestiä on tullut kunnista, että tämänhetkinen rahoitus on riittämätön eli hintalappu on tietoliikenteessä vielä auki.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

12.32 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seitsemän päivän hoitotakuu on tietenkin hyvä tavoite, mutta eihän se toteudu, ellei tehdä samalla toimenpiteitä. Ei tarvitse mennä kuin tämän viikon tai viime viikon uutisotsikoihin, niin nähdään, että hoitajapulaa on kaikkialla ja hoitoonpääsy jopa täällä pääkaupunkiseudulla ihan terveyskeskuksessa voi kestää kahdesta kolmeen kuukautta. Eli tässä tilanteessa tarvitaan muuta kuin vain julistuksia.

Yksi vaihtoehto on tietenkin se, että mietitään, mitkä potilaat sieltä jonoista voitaisiin siirtää muualle, että ne henkilöt, jotka oikeasti tarvitsevat nimenomaan lääkärin apua, menevät terveyskeskuksiin. Yksi vaihtoehto on esimerkiksi se, että apteekit saisivat lisää valtuuksia tehdä yksinkertaisia toimenpiteitä, esimerkiksi pika-PCR-testejä eli näitä tulehdusarvotestejä, rokotuksia ja niin edelleen, jolloin ne henkilöt, jotka eivät välttämättä sitä lääkərihoitoa tarvitse, päästäisiin ottamaan pois sieltä jonoista. Kysyisin nyt teiltä, ministeri:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

miten suhtaudutte näin sote-uudistuksen edetessä siihen, että otamme [Puhemies koputtaa] näitä uusia toimintatapoja käyttöön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

12.33 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyin äsken, aikooko hallitus hoitaa tämän vähävaraisia auttavien yhdistysten pienen tuen, 2 miljoonaa euroa, josta valtiovarainvaliokunta on jo kahtena vuotena edellyttänyt, että ministeriö ottaa asian hoitaakseen. En saanut vastausta, ja olin hieman yllättynyt. Tämä hallitus laittaa 500 miljoonaa euroa erilaisiin ilmastotoimiin, kaikenlaisiin muihin tulevaisuuden hankkeisiin, jotka varmasti ovat hyviä, mutta sitten nämä akuutit pienet rahat kuin poliisin 30 miljoonaa, koko oikeuslaitoksen oikeusturvan toteutumiseen 20 miljoonaa — hyvin pieniä summia tähän 6,9 miljardiin nähden, mitä otetaan velkaa. Ei voi välttyä ajatukselta, ovatko nämä pienet asiat unohtuneet hallitukselta, kun katseet ovat niin suurissa asioissa, että pieni ihminen jää hallitukselta huomaamatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

12.34 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä perhevapaauudistukseen, joka on merkittävä, odotettu ja tärkeä uudistus, jota on vatuloitu lähes sote-uudistuksen verran, mutta näin tämäkin uudistus etenee.

Puhemies! Isät ovat olleet perhekeskustelussa aivan liian pitkään matkustajan asemassa. Nyt siihen on puututtu. Perhevapaauudistus palauttaa ja tukevoittaa isejä lasten rinnalle. Tässä uudistuksessa on todella nostettu siis lasten etu ja perheiden hyvinvointi keskiöön. Tasa-arvo on siis toteutettu isien osuutta kasvattamalla äideiltä leikkaamalla — erittäin hieno asia. Myös tärkeä kotihoidon tuki jatkuu tämän uudistuksen yhteydessä entisessä muodossaan.

Mutta kysyisin ministeri Sarkkiselta: kun perhevapaauudistus on eduskunnassa loppuun saatettu, miten uudistuksesta [Puhemies koputtaa] on tarkoitus viestiä tuleville isille ja äideille, [Puhemies: Nyt on aika päättynyt!] että nämä joustot huomataan ja otetaan käyttöön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kilpi.

12.35 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä viikon aikana on selkeästi eniten toistunut sana ”ennaltaehkäisy”. Tuntuu, että mitä isompi ja vaikeampi ongelma on, sitä helpompi siihen on antaa vastaukseksi ”ennaltaehkäisy”. Oli sitten kyse mt-ongelmista elikkä mielenterveysongelmista, päihdeongelmista, rikoksista, terveysongelmista ylipäätään, niin vastaus on ”ennaltaehkäisy”. Kyllä, se on hyvä sana, sillä saadaan valtavasti hyvää aikaiseksi ja säästöjä aikaiseksi, niin taloudellisesti kuin inhimillisestikin, jos se vain toteutuu. Minä olen tehnyt koko poliisiuran ennaltaehkäisevää työtä ja tiedän, että siinä on tietynlaisia haasteita. Olisin kovasti kiinnostunut kuulemaan, mitä se ennaltaehkäisy sanana tarkoittaa sieltä aitiosta käsin tarkasteltuna — vai onko se pelkkä taikasana, jolla saadaan vaikeat asiat ja vaikeat kysymykset kuitattua? Ja haluaisin myös kuulla sen, mitä olette ihan oikeasti, konkreettisesti valmiita tekemään, jotta [Puhemies koputtaa] tuo sana oikeasti toteutuisi. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

12.37 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen, että kokoomus on nyt herännyt vanhuspalveluiden kriisiin, kun me muut ollaan oltu tietoisia siitä koko 2000-luvun. Monet meistä täällä ovat myös kuntapäittäjiä ja tietävät kouriintuntuvasti, kuinka vaikeata esimerkiksi budjettineuvotteluissa on kamppailla sen rahoituksen puolesta. Ja monet tietävät myös, kun on ollut lähiomaisia, miltä se vanhuspalveluiden arki näyttää. Siellähän on taustalla myös systemaattinen laitoshoidon alasajo, joka on johtanut siihen, että liian huonokuntoiset vanhukset hoidetaan kotona. On aivan niin kuin edustaja Juvonen sanoi, että hoitajat kärsivät eettisestä stressistä. Mutta iso kysymys on myös aivan liian matala palkkataso, ja se on tietenkin asia, jota me emme täällä eduskunnassa ratkaise, mutta on hyvä huomioda, että se vaikuttaa sen alan houkuttelevuuteen todella paljon: jos sen lisäksi, että joutuu kärsimään stressistä ja huonoista työoloista, vielä palkka on huono, niin ei ole ihme, että ala ei houkuttele.

Tämä hallitus on tehnyt [Puhemies koputtaa] todella paljon hyviä toimia, ja niitä pitää sitten vielä jatkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Suomela.

12.38 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se 6,9 miljardia koostuu nimenomaan yksittäisistä miljoonista, yksittäisistä kohteista, ja sen takia onkin erikoista, että tämä budjettiviikko alkoi sillä, että kokoomus ja perussuomalaiset vaativat leikkauksia, mutta kun nyt mennään sitten näihin suurimpiin budjettimonumentteihin, niin halutaankin vain lisää panostuksia. Niitä leikkauksia ei yhtäkkiä tuodakaan esiin. Mielestäni olisi rehellistä tässä nyt todeta, [Pia Kauma ja Sari Sarkomaa pyytävät vastauspuheenvuoroa] mistä ne sadat miljoonat sitten leikataan, jos ensi vuonna halutaan, että velkaantuminen ei kasva eikä alijäämää ole.

Aiemmin keskusteluissa on tuotu esiin nimenomaan sosiaaliturvasta leikkaamista ja vieläpä siitä osasta sosiaaliturvaa, jota käyttävät kaikista eniten ahtaassa asemassa olevat nuoret. Tiedämme, että etenkin suurissa kaupungeissa edes kokopäiväinen työ ei välttämättä nuorten kohdalla riitä toimeentulon turvaamiseksi. Palkat ovat alhaisia, työtunnit epäsuorilla tavoin, jolloin moni tarvitsee valtion tukea — asumistukea tai jopa toimeentulotukea — ja nämä ovat nimenomaan niitä kohteita, jotka ovat olleet pöydällä, kun leikkauksia pohditaan.

Asumistukihan on suurissa kaupungeissa jo tällä hetkellä niin alhainen, että [Puhemies koputtaa] se ei riitä normaaleihin vuokriin, jolloin pidän näitä leikkausajatuksia erityisen vastuuttomina juurikin nuorten kannalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, nyt annetaan kokoomukselle ja perussuomalaisille. — Edustaja Sarkomaa.

12.39 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen aloitteesta säädetty vanhuspalvelulaki on erittäin tärkeä. Kokoomus haluaa, että jokainen suomalainen voi luottaa ikääntyessään saavansa hyvän hoivan, hoidon ja arvokkaan kohtelun. On suuri pettymys se, että vanhuspalvelulain kokonaisuudistus, joka aloitettiin kokoomuksen ollessa hallituksessa yhdessä keskustan kanssa ja muiden hallituspuoluei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

den kanssa, asetimme selkeät tavoitteet sille laille... Nyt tuo laki, jota, ministeri Kiuru, teidän johdollanne on valmisteltu, on saanut täystyrmäyksen asiantuntijoilta, ja kysynkin nyt: lupaatteko tässä eduskunnan edessä korjata sen lainsäädännön, jotta myös tuo laki edistää sitä, että ikäihmiset saavat hyvän palvelun?

Nyt on kysymyksessä hallituksen budjettiesitys. Ymmärrän, että tässä on ollut kiperiä kysymyksiä. Täällä intoutui esimerkiksi edustaja Suomela kysymään vaihtoehtobudjetin. Ne ovat tulossa joulukuun 1. päivä. Me teemme tasapainotetun vaihtoehdon, jossa muun muassa velkaannutaan vähemmän, mutta jossa tehdään myöskin arvovalintoja, ja siihen mahtuu myöskin terapiatakuu, joka ei ikävä kyllä ole mahtunut tämän [Iiris Suomalaisen välihuuto] hallituksen budjettiin. Ja rumasti ovat [Puhemies koputtaa] hallituspuolueet estäneet jopa kansalaisaloitteen käsittelyn. Se on mielestäni demokratian kupru.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puheenvuoro siirtyy edustaja Juvoselle.

12.40 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensi viikolla vietetään vanhusten viikkoa, ja toivon, että muistamme myös ensi viikolla nämä tärkeät keskustelut ja viemme näitä tärkeitä asioita eteenpäin, muun muassa kotikunnissamme esittämme vaatimuksia siihen, että hoitajiin on panostettava. Tunnen alan, olen tehnyt työtä siellä yli 25 vuotta.

Arvoisa puhemies! Laittomasti maassa oleskelevat henkilöt voivat jäädä Suomeen ilman, että poistuvat maasta, vaikka ovat saaneet kielteisen päätöksen jäädä maahan. Mitä tehtävissä heille? Ei ole kenenkään etu, että Suomeen jää laittomasti maassa oleskelevia ihmisiä. Sen sijaan kuitenkin Suomihan tukee heidän jäämistään tänne: lainsäädännön mukaan heillä on mahdollisuus saada majoitus, ruoka ja välttämättömät lääkkeet, ja näistä aiheutuneet kustannukset Kela korvaa. Kysyisinkin teiltä, ministerit: Kuinka paljon vuodesta 2015 tähän mennessä on tullut kielteisiä päätöksiä näihin hakemuksiin? Ja onko teillä tietoa, kuinka paljon Suomessa oleskelee tällä hetkellä laittomasti maassa oleskelevia ja millaisia kustannuksia he ovat Kelalle aiheuttaneet, kun ovat hakeneet näitä palveluja, [Puhemies koputtaa] eli majoitus, lääkkeet ja ruoka?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Kemppi.

12.42 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö ansaitsee erityiskiitoksen isoista rakenteellisista uudistuksista, kuten soite- ja perhevapaaudistus. Nämä ovat kriittisiä, jotta esimerkiksi hoitajapulaan pystytään vastaamaan ja talous saadaan oikealle uralle. Lämmin kiitos myös työstä lapsiperheköyhyyden poistamiseksi, ja suurimpana mainitsen lapsistrategian. Ministeri Sarkkinen avasi jo sosiaaliturvan tulokulmaa, joten siirryn suoraan toimintakulttuurin uudistamiseen.

Julkaisin viikko sitten selvitystyön lapsiperheköyhyyden poistamiseksi, jonka mukaan kyse on ennen kaikkea ennaltaehkäisevästä tuesta ja toimintakulttuurin uudistamisesta. Neuvolassa käyvät lähes kaikki. Ajankohtainen keskustelu neuvolaterveydenhoitajien resursoinnista, uutiset hoitoalan huonosta vetovoimasta ja nuorista alanvaihtajista herättävät kuitenkin huolta. Aikaa ja rauhaa perheiden kohtaamiseen tulee olla riittävästi, jotta ammattilaiset voivat tehdä työnsä ja ottaa asioita myös puheeksi. Synnytyksen jälkeistä alakuloa kokee 80 prosenttia — muun muassa tähän pystytään puuttumaan. Neuvolan ammat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tilaiset kykenevät puuttumaan, kunhan aikaa on. Arvoisa ministeri, kuinka perhekeskuksia ja neuvoloita resursoidaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ei enää aikaa ole. — Edustaja Guzenina.

12.43 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on saatu aikaan rakenteellisia uudistuksia, uudistuksia lakeihin, ja kaikki tämä on tehty koronakriisin varjossa. Tämä on ollut poikkeuksellisen vaikeaa aikaa, ja siitä huolimatta tämän hallituksen track record on, voi sanoa, täysi kymppi. On hoidettu niin kriisiä kuin sitten... [Eduskunnasta: Ysi puoli!] — No vähintään ysi puoli, kuten täältä eturivistä huudettiin. — On hoidettu koronakriisiä niin, että kun verrataan kansainvälisesti, niin Suomi on selviytynyt aidosti hyvin.

Mutta nyt kun meille on jäänyt tätä hoitovelkaa tämän koronakriisin takia, niin minä ihmettelen kovasti, että kun kokoomus vaatii miljardileikkauksia hyvinvointivaltion palveluihin, niin ymmärtääkö kokoomus, että nämä tarkoittavat juuri vanhusten palveluita, nämä tarkoittavat lastensuojelutyötä, josta täälläkin on tänään paljon puhuttu, nämä tarkoittavat terveystaloudellisia. Ja kokoomus edelleenkin ei ole suostunut tuomaan sitä leikkauslistansa, ja kyllä minä ajattelen, että äänestäjien [Puhemies koputtaa] oman turvan takia olisi tärkeää, [Puhemies koputtaa] että puhuisitte avoimesti, mistä te aiotte leikata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt leikataan puhetta. — Edustaja Laiho.

12.44 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat suurin työkyvyttömyyden aiheuttaja, niin kuin ministeri Sarkkinen täällä hyvin toikin esille. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmissa hoitoon pääsy on ollut luokattoman huonoa jo ennen korona-aikaa, ja nyt koronakriisin aikana se on entisestään pahentunut, ja myös muita ryhmiä on tullut sinne mukaan. Näistä huolimatta hallitus ei ole valmis ottamaan terapiatukia käyttöön. Se on 35 miljoonaa vuodessa. Se on pisara meressä verrattuna näihin työkyvyttömyys- ja sairauskuluihin, sairauslomakorvauksiin, mitä hoitamattomat mielenterveysongelmat aiheuttavat. Miksi ette ole ottanut tätä mukaan budjettiin, ministeri Kiuru?

Ja toinen asia, päihdepalveluihin pääsy: Se on huonoa. Ja kun hoitotakuu, seitsemän vuorokautta, tulee, niin pääseekö silloin myöskin päihdehoitoon seitsemässä vuorokaudessa, tai mieluummin samana päivänä, [Puhemies koputtaa] kun motivaatio ja tarve on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Juuso.

12.46 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Suomalalle kommentoin sen verran, että kyllä se vaihtoehtobudjetti sieltä tulee, mutta me emme keskustele siitä tässä tilaisuudessa, vaan nyt keskustelemme sosiaali- ja terveystalouden hallinnon osuudesta.

Kysyisin tästä hoitajien palkkauksesta. Itselläni on todella avuton tunne tässä, kun sanotaan, että me emme voi tehdä sille palkkaukselle yhtään mitään, vaan ne ovat nämä työmarkkinajärjestöt. Minulla on sellainen tunne, että kunnissa on jonkunnäköinen vastustus tai sopimus, että hoitajien palkkoja ei koroteta. Se tuntuu olevan jonkunnäköinen periaatekysymys, millä he purevat kyllä itseään nilkkaan tosi vahvasti, koska se vie meiltä ne hoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tajat. Kysyn ministeri Kiurulta ja ministeri Sarkkiselta: onko mitään keinoa teillä arvojohdajina vaikuttaa siihen, että tämä asenne, mikä liittyy hoitajien palkkaukseen, muuttuisi salivammaksi? Ja myöskin tietysti kunnat tarvitsevat lisää rahaa siihen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

12.47 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Minua alkaa jo huolestuttaa se, saadaanko me ministereiltä vastauksia näihin meidän lukuisiin, lukuisiin kysymyksiimme. Esimerkiksi olen esittänyt kysymyksen näistä sosiaalityöntekijän vaihtoehtoisista tutkinnoista ja myös sitten tästä aikuisneuvolatoiminnasta.

Toivon mukaan puhemies antaa riittävästi vastausaikaa ministereille, että saamme näihin lukuisiin hyvin kysymyksiimme sitten vastauksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Oli, arvoisa edustaja Mattila, tarkoitus antaa riittävästi aikaa. — Mutta otetaan sitä ennen edustaja Semi. Hän ei ole vielä omaa kysymystään esittänyt.

12.47 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon keskusteluun, siihen hoitajamitoitukseen, niin sehän on totta kai tärkeä asia, että hoitajia on riittävästi ja heitä saadaan ja koulutetaan tarpeeksi. Mitä tulee siihen palkkaukseen, niin palkkaus on työmarkkina-asia, ja minä luulen, että hoitajien kohdalla asema työmarkkinoilla paranee, kun ovat nyt saaneet aikaan oman työehtosopimuksen, mistä hoitajajärjestöt pelkästään neuvottelevat, että eivät ole kokonaan jonkun liitteen varassa. Minä uskon, että siinä tulee tapahtumaan muutoksia tässä kentässä, kuitenkin isosta alasta kysymys ja Kuntaliittokin joutuu sitten ottamaan kantaa siihen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, arvoisat ministerit, Sarkkinen, Kiuru, olkaa hyvä. — Ministeri Sarkkinen.

12.48 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Perhevapaa-uudistus on osa lapsistrategian mukaista politiikkaa, millä pyritään rakentamaan Suomesta perheystävällinen ja lapsiystävällisempi maa. Uudistus on suuri panostus lapsiperheisiin. Erityisen tärkeää tässä on tämä joustojen lisääntyminen, mutta toisaalta myös tasa-arvon vahvistaminen ja erilaisten perheiden ikään kuin yhdenvertaisuuden lisääminen.

Nyt aletaan käydä läpi perhevapaa-uudistuksen toimeenpanoa, kun tämä lakipaketti etenee, ja tämä vaatii todella poikkihallinnollista toimintaa. On tärkeää, että erityisesti työmarkkinaosapuolet lähtevät vahvasti mukaan tähän toimeenpanemiseen ja informointiin, jotta se tieto ja se asennemuutos menee läpi sinne työpaikoille. Sen lisäksi palvelujärjestelmän niin täällä sote-puolella kuin sitten tuolla koulutus- ja kasvatuspuolella pitää olla hyvin informoitu ja myös tukemassa muutosta. Mutta kyllä tämä julkinen keskustelu on myös erittäin tärkeää, että perheet tietäisivät, minkälainen uudistus on tulossa, ja myös keskustelu tästä hoivavastuun tasa-arvoistamisesta sukupuolten välillä leikkaisi läpi koko yhteiskunnan. Siinä mielessä pidän itsekin harmillisena, ettei tämä suuri uudistus ole juurikaan näkynyt julkisessa keskustelussa. Se on kuitenkin se väline, mitä kautta ihmiset ja perheet sitä tietoa uudistuksista ja politiikasta saavat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Sitten täällä kysyttiin tekijänoikeuskorvausten ja työttömyysetuuden sovittelusta luopumisesta. Tämä asia ja kysymys on tiedostettu, ja kehysriihessä on mahdollista tehdä uusia päätöksiä pysyvistä menolisäyksistä, koska se vaatii pysyvän menonlisäyksen.

Arvoisa puhemies! Sitten kommentoin tätä sote-henkilöstöpulaa siitä näkökulmasta, kun hallitus päätti käynnistää poikkihallinnollisen ohjelman sote-henkilöstöpulaan vastaamiseksi lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Tämä on poikkihallinnollinen kysymys, tämä liittyy meidänkin molempien ministereiden salkkuihin ja sitten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriöön, sisäministeriöön, valtiovarainministeriöön, ja tämä koskee erilaisia ammattialoja, hoitajia, sitten tämä koskee psykologeja, lääkäreitä, psykiatreja, sosiaalityöntekijöitä. Tämä on erittäin laaja kysymys, ja tässä on monta näkökulmaa, jotka liittyvät koulutukseen, erikoistumiseen, työhyvinvointiin, johtamiseen, työvälineisiin, työehtoihin, työoloihin, työnjakoon, tiimityöhön, työprosessien kehittymiseen ja mahdollisuuteen vaikuttaa omaan työhönsä, mahdollisuuteen kehittyä omassa työssä, mahdollisuuteen osallistua vaikkapa työvuorosunnitteluun siellä työpaikoilla ja sitä kautta rakentaa hyvinvoivaa työyhteisöä ja pysyä myös siellä alalla. Eli tämä ohjelma päätettiin käynnistää, ja nyt se sitten käynnistetään. Toivottavasti saadaan myös konkreettisia toimenpiteitä eri aloilla, mutta ei tämä tietenkään mikään hopealuoti ole näin isoon ja valtavaan kysymykseen.

Sitten nostan tämän eläkeikäisten työllistymisen. Meillä jo tällä hetkellä aika moni eläkeikäinen osallistuu työelämään ja erityisesti myös sote-sektorilla. Se on erittäin arvokasta ja tarpeellista, ja hallitus myös tätä haluaa tukea ja tähän kannustaa, ja nyt riiehessä päätettiin esimerkiksi tämmöisen verokannusteen luomisesta tai vahvistamisesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kiuru.

12.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta vastata edustajien kysymyksiin. Tässä on ihan valtava määrä niitä. Otan ensin isomman teeman, jota emme ole vielä käsitelleet, joka on tuo edustaja Bergin kysymys ja siihen liittyvät monien kansanedustajien huolet osaamisen turvaamisesta. Tässä jo kollega kertoikin, että budjettiriihessä saimme kirjauksen sosiaali- ja terveysministeriön koordinointitehtävään, siis käynnistää nyt alan toimijoiden ja kollegaministeriöiden kanssa yhdessä sentyyppinen strateginen työ, jonka tarkoituksena olisi löytää kestävä ratkaisu, millä tavalla nämä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin tulevat osaamispulat tullaan hoitamaan.

Meidän tilanteemme on ollut koko viimeisen vuosikymmenen jo vakava. Opetushallitushan teki vuonna 2016 selvityksen siitä, minkälaisia työvoiman poistumia on vuosille 2017–35. Tiedot olivat tuolloin jo vakavia, ja me puhumme nyt viime hallituskauden tiedoista. Tuolloin kerättiin tieto, että terveydenhuollon työllisten määrän ennakoitiin kasvavan 8 prosenttia ja työvoiman poistuman olevan noin 90 000 vuoteen 35 mennessä. Terveydenhuollon henkilöstön poistuman korvaamiseen ja työllisten määrän kasvuun arvioitiin tarvittavan terveystaloudessa yksistään 105 000 uutta työntekijää vuosina 2017–35. Vastaavalla tavalla sosiaalipalveluissa tuon tarpeen arvioitiin olevan noin 70 000 henkilöä noina kyseisinä vuosina.

Kun me katsomme sitten tämän hallituskauden opiskelupaikkojen aloituslisäyksiä, se nimenomaan pureutuu siihen, että meidän täytyy saada koulutuspaikkoja lisää. Se on aivan a ja o. Tämä henkilöstöpula ei tule ratkeamaan muuta kuin sillä, että me saamme ihmisiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tälle alalle koulutettua lisää. Ja siellä on nyt priorisoitu nimenomaan sitä, että sosiaali- ja terveysalan koulutuspaikkoja tulee merkittävä määrä lisää.

Toisaalta on myöskin todettava, kuten täällä Guzenina aikaisemmin sanoi, että vuoden 2010 alkupuoliskolla on siirtynyt merkittävä määrä työntekijöitä muille toimialoille. Se on fakta. Mistä me saamme vetovoimaa lisää, jotta nämä ihmiset tulisivat takaisin, tai mistä me saamme vetovoimaa tälle alalle hakeutuville, että he haluavat tulla tänne? Nyt on otettava vakavasti se, että sosiaali- ja terveyspalveluissa ei voi ajatella, että hoidon laadulla ei ole väliä.

Edustaja Juvonen puhui tästä eettisestä stressistä, uupumuksesta. Tämä on vakava kysymys. Te näette pandemian jäljiltä, että meillä alkaa hoitajat kadota. Tämä on erittäin vakava kysymys. [Paula Risikko: Mutta mitä te teette tälle?] Minä olen nyt saanut budjettiriihessä porukalla päätettyä sen, että me saamme tähän isomman porukan miettimään niitä toimia, mitä pitää tehdä. Tämä on työmarkkinajärjestöjen asia aivan varmasti palkkapolitiikan näkökulmasta, mutta tämä on myös valtioneuvoston asia monella tavalla. Me olemme tehneet hallitusohjelmaneuvoituissa jo osamme siitä, että me ottaisimme nämä kysymykset vakavasti. Sen takia pidän yhtenä tärkeimpänä asiana, mikä lähiviikkoina pitää ratkaista, että millä porukalla tätä ruvetaan tekemään ja minkälainen kunnianhimon taso tähän otetaan. Mutta se on selvää, että tähän on paneuduttava nyt. Koska tämä vakava viesti ei ole vain siitä, että meillä on ollut 10 vuotta vähintäänkin vanhuspalveluiden kriisi — vähän enemmänkin, kun taidetaan nyt elää jo vuotta 21 — vaan fakta on se, että me emme voi puhua enää vanhuspalveluita koskevasta hoitajapulasta. Me joudumme puhumaan hoitajapulasta, joka koskee niin perusterveydenhuoltoa kuin erikoissairaanhoidoakin.

Me emme puhu täällä salissa yhtään siitä, minkälainen gäppi meillä on tällä hetkellä sosiaalipuolella. [Paula Risikko: Mutta mitä te teette?] Se on erittäin vakava gäppi. Nyt on otettava vakavasti se, [Arja Juvosen välihuuto] että tämä ei koske vain yhtä alaa. Minä otan hyvin vakavasti meidän alamme viestit, en vain tätä, johon kokoomus nyt viittasi, vaan koko tämän hallituskauden me olemme pyrkineet vastaamaan näihin odotuksiin. Tästä eduskunta äsken käytti todella hyviä puheenvuoroja.

Ja nyt nopeasti näihin yksityiskohtiin.

Juvonen, rahat on olemassa ict-uudistuksille. Muistaisin eiliseltä, jos menee oikein, 444 miljoonaa ict-uudistuksen tukemiseen ja 100 miljoonaa kestävästä kasvusta.

Kauma, uudet toimintatavat tarvitaan. Puhuitte niistä hyvin.

Laukkanen, 2 miljoonaa euroa on ruoka-apuun nyt kohdennettavana ja siitä käytännössä 200 miljoonaa tähän koordinaatioon. Ja olen samaa mieltä kanssanne siitä, että tuo asia pitää hoitaa kestäväällä tavalla kuntoon, mutta valitettavasti minulla ei ole vielä sitä ratkaisua.

Niemi kysyi täällä koronakorvauksista, näistä kuntien koronakorvauksista, ja siinä on nyt tärkeää, että sen prosentin pitää olla täysimääräinen, se on aivan fakta. Lausuntokierrokseen nähden prosentin pitää olla täysimääräinen ja valitettavasti myöskin yksikköhintojen pitää olla merkittävästi suurempia. Olemme tehneet hallituspuolueille tällaisen ehdotuksen, ja toivon, että saan sen maaliin ihan näinä hetkinä ja päivinä.

Tynkkynen ja muutamat muut edustajat puhuivat vammaisten asemasta. Vammaispalvelulaki tulee, ja me yritämme korjata siinä näitä nykyisiä ongelmia. Myöskin IMO-lainsäädännön osalta meidän on tehtävä muutoksia ja kiireellä, koska meillä on siellä paljon myöskin oikeusvelkaa maksettavana. Lainsäädäntö ei ole kaikin osin särmäisessä kunnossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Sitten puhuttiin — Juvonen kysyi — omaishoitajien korvauksista. Valitettavasti niitä ei ole hallitusohjelmassa. Se on todella iso soppa, millä tavalla me turvaamme riittävät rahat tämän omaishoidon palkkiojärjestelmän kehittämiseen. Se jää seuraavalle hallituskaudelle. Mutta sote tulee aiheuttamaan sen, että vuonna 23 tulee tapahtumaan harmonisaatio näillä hyvinvointialueilla. Se on sentään parannus, mutta isossa kuvassa emme siihen nyt tällä kerralla pysty.

Kemppi puhui rakennemuutoksista. Olen samaa mieltä siitä, että tässä on käännetty tosi isoja kiviä samaan aikaan, kun on tehty pandemiatoimia. Perhekeskukset kehittyvät. Siellä on nimenomaan paine siihen suuntaan. Moni muukin edustaja kysyi tästä perhekeskustoinnista, ja yhdyn myöskin siihen, että kun me teemme vanhuspalvelu kakkosen, niin kotihoito myös täällä perheiden puolella paranee, ja siitä minusta Aittakumpu taisi täällä puhua.

Sitten edustaja Mattila kysyi näistä ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista, ylipäänsä kelpoisuuksista ja siitä, voidaanko näitä katsoa. Kun viittasin äsken Bergin kysymykseen vastauksena, että meille tulee tämä iso porukka istumaan, niin meidän täytyy myös katsoa koko tätä kysymystä, miten osaamista ja työnjakoa hoidetaan, miten myöskin täällä kelpoisuuksien puolella katsotaan, mikä on nykymaailman tilanne. En lupaa etukäteen mitään, mutta otan vinkistä vaarin.

Suomela puhui näistä leikkauksista. Tämä eduskunta on siitä mielenkiintoinen paikka, että kun me tulemme tähän meidän pääluokkaan, niin vaatimukset ovat aika kovia. Olen yrittänyt omalta osaltani niitä toteuttaa, ja minusta hallitusohjelma on varsin tasapainoinen ottaen huomioon, kuinka vähän me kuitenkin saimme panostuksia. Ja nyt siinä suhteessa on erikoista, että kun budjettiviikko aina käynnistyy sillä, että mistä jälleen leikattaisiin paljon, niin nyt ensimmäistä kertaa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta ei leikata. Olen siitä todella mielissäni — kiitos hallituskumppaneille.

Sitten Juvonen kysyi saattohoidosta ja tästä eutanasiakokonaisuudesta. Tulemme mahdollisimman nopeasti ottamaan hallituksena myös tähän kantaa. [Arja Juvonen: Hyvä!] Se saattohoidon kehittämiskokonaisuus on varsin laaja, ja työryhmä teki todella hyviä ehdotuksia. Meillä ei ole tällä hetkellä rahaa niitä kaikkia toteuttaa, se on rehellisyyden nimissä sanottava, mutta sitä pitää vielä arvioida, onko se kuitenkin kustannustaloudellisesti järkevää, että niitä ehdotuksia viedään läpi. Siellä on rakenne- ja sisältöpuolen kysymyksiä, ja osa on mukana meidän sisältöohjelmassa, kaikki eivät ole. Että se on tulossa.

Opiskelijoiden terveydenhuolto ja heidän jaksamisensa minuakin huolestuttaa.

Risikko puhui tästä ikääntyneiden kriisistä, siitä, ovatko palvelusetelit mukana hoitotakuussa. Ovat. Ja laaturekisterit — itsekin olisin halunnut sinne rahaa, olen samaa mieltä edustaja Sarkomaa ja puheenjohtaja Lohen kanssa, ne ovat tärkeitä asioita. Ja pneumokokkrokotteet — olisin toivonut, että oltaisiin saatu se, mutta emme saaneet tällä kertaa.

Nyt en valitettavasti tämän enempää pysty sanomaan muuta kuin sen vielä, että myös päihde- ja mielenterveyspuolella tuodaan lainsäädäntö. Lohikoski kysyi sitä tässä, että kun tehdään hyviä sisältömuutoksia, näkyvätkö ne sitten pitkässä linjassa. Nämä tuodaan myöskin lainsäädäntöön ensi vuonna.

Valitettavasti ihan kaikkiin en pystynyt vastaamaan, mutta olen tässä käytössä, jos joku haluaa vielä jotain kysyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Samalla keskeytetään täysistunto ja sitä jatketaan klo 16.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Asian käsittely ja täysistunto keskeytettiin kello 13.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.02.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan klo 13.01 keskeytettyä päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä. [Hälinää] — Tässä yhteydessä myös totean, että jos on epävirallisia palaverieita toisten edustajien kanssa, pyydän käymään niitä salin ulkopuolella.

Nyt keskustelu jatkuu. Täällä ollaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puolella, ja ministerit Haatainen ja Lintilä ovat paikalla, 5 minuutin esittelypuheenvuorot. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

17.02 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan talousarvioesityksessä tulevalle vuodelle vauhditamme kestävää kasvua. Se tarkoittaa kasvavia panostuksia työllisyyden hyvään hoitoon ja osaavan työvoiman saatavuuteen sekä investointiympäristön kehittämiseen, innovaatioihin ja vähähiilisyyteen. Työllisyyden kasvua tuetaan erityisesti parantamalla työnhakijoiden palveluita pohjoismaiselle tasolle sekä parantamalla työvoiman saatavuutta.

Hallitus on sitoutunut työllisyysasteen nostamiseen. Tavoitteenamme on ollut saavuttaa 80 000 lisätyöllistä, ja tämä tavoite ollaan jo tähän mennessä tehdyillä päätöksillä saavuttamassa. Lisäksi teemme hallituskauden loppuun mennessä päätökset 110 miljoonalla eurolla julkista taloutta vahvistavista työllisyystoimista. Työmarkkinoilla tilanne on positiivisempi kuin aikoihin. Olemme hyvässä vauhdissa kohti jopa 75 prosentin työllisyysastetta. Työttömyyttä parantavilla toimillamme olemme tukeneet tätä kehitystä, minkä lisäksi myönteinen maailmantalouden vire on vauhdittanut suotuisaa työllisyyskehitystä.

Koronapandemia on tietenkin koetellut meitä, mutta olemme pärjänneet niin talouden kuin sitä kautta työllisyyden näkökulmasta varsin hyvin, kiitos myös näiden hallituksen toimenpiteiden, joiden avulla on rakennettu luottamusta ja tulevaisuudenuskoa. Elokuun lopussa TE-toimistoissa oli 281 000 työtöntä työnhakijaa, mikä on lähestulkoon 50 000 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Valtaosa tästä selittyy kokoaikaisesti lomautettujen määrän pienentymisellä. Suunta on oikea ja näkymät paljon positiivisemmat kuin vuosi sitten olivat.

On kuitenkin niin, että esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden takaisesta, ja meidän onkin toimeenpantava päättämiämme uudistuksia määrätietoisesti tilanteen parantamiseksi. Työllisyydenhoidon uudistukset ovat seuraavat: me siirrymme pohjoismaiseen työvoimapalveluiden malliin, me perustamme osatyökykyisten työllistymistä edistävän erityistehtäväyhtiön, me huolehdimme nuorten työllisyydestä, me panostamme osaavan työvoiman houkutteluun sujuvilla työperäisen maahanmuuton prosesseilla. Kyllä, tämä tuleva vuosi 2022 tulee olemaan merkittävä työllisyyttä parantavien toimien vuosi. Jatkossa tarjoamme työnhakijoille aktiivisesti aiempaa yksilöllisempiä palveluita panostaen samalla digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Ensi vuonna käynnistyvän pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kautta työnhakija tulee saamaan nykyistä useammin palvelua työttömyyden alkuvaiheessa. Tutkimusten mu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

kaan juuri työnhakijan kohtaaminen säännöllisesti, aktiivinen työnvälitys ja työnhaun seuranta lyhentävät työttömyysjaksoja. Uudistuksen käynnistäminen tulee tapahtumaan Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoitustoimenpitein. Olemme varanneet ohjelmasta 70 miljoonaa lisäeuroa TE-toimistojen toimintamenoihin ja lisäksi 13 miljoonaa euroa digitalisaation kehittämiseen. Tämä panostus on melkoinen. TE-toimistojen toimintamenot nousivat 209 miljoonasta eurosta 268 miljoonaan euroon. Lisärahoituksella arvioidaan palkattavan lisää henkilöstöä TE-toimistoihin lähestulkoon 1 200 työntekijän verran.

Talousarvioesitykseen liittyen annamme esityksen osatyökykyisten työllistymistä edistävistä erityistehtävyhtiöistä. Uuden yhtiön tehtävänä on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Yhtiön piiriin ohjataan halukkaita työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat muutoin olennaisesti heikentyneet esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi. Tavoitteenamme on, että henkilöt työllistyisivät lopulta pysyvästi avoimille työmarkkinoille. Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää yhtiölle 10 miljoonan euron pääomituksen ja 10 miljoonan euron valtionavustuksen, jonka kautta voidaan kompensoida osatyökykyisten alentunutta työkykyä.

Yksikään nuori ei saa jäädä yksin. Jatkamme määrätietoisesti toimia nuorten työllisyyden parantamiseksi. Nuorten työllisyystilanne onkin kehittynyt myönteiseen suuntaan vuoden takaisesta. Elokuussa TE-toimistoissa oli nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita melkein 10 000 vähemmän kuin edellisvuonna. Panostamme siihen, että tämä jatkuu. Ohjaamoiden kautta tarjoamme nuorille monipuolisesti tukea yhden luukun periaatteella. Kestävän kasvun ohjelmasta tulee 3 miljoonaa euroa kuntien kannustinmalliin, jolla Ohjaamoihin voidaan palkata sosiaalityön ja koulutuksen ammattilaisia. Jatkamme Ohjaamoiden lyhytterapiajaksojen rahoittamista ja vakinaistamme vielä hallituskauden aikana tämän toiminnan.

Yritysten kasvun edellytyksiä vahvistamme nykyistä helpommalla kansainvälisten osaajien rekrytoinnilla. [Puhemies koputtaa] Eduskunta on saanut D-viisumin käyttöönoton käsittelynsä, ja tämä edesauttaa sitä, että saamme pikakaistan luotua. [Puhemies koputtaa] Työvoiman maahanmuuton edistämiseksi lisäämme nyt TE-toimistojen ja Business Finlandin toimintamenoja ja digitalisaation rahoitusta lähes 3 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus tämän pääluokan asioihin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ministeri Lintilä, 5 minuuttia.

17.08 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onnistunut koronakriisin hoito ja oikein mitoitettut finanssipoliittiset toimenpiteet ovat mahdollistaneet taloutemme nopean toipumisen kriisistä myös muihin maihin verrattuna. Kun vielä vuosi sitten talousennusteet näyttivät synkiltä, olemme pystyneet tekemiemme päätösten tukemana rakentamaan sillan yli pahimman kuilun. Näkymät ovat nyt valoisammat kuin kertaakaan aiemmin sitten keuhkokuumeen 2020.

Viime vuonna bruttokansantuotteemme sukelsi lähes 3 prosenttia. Valtiovarainministeriö ennustaa, että kuluvana vuonna kuromme tämän kuilun umpeen ja menemme hieman ylikin — ensi vuonna talouskasvu hipoo 3:a prosenttia.

Juuri ruohojuuritasolla, pk-yrityksissä, usko valoisampaan tulevaisuuteen on vahvistunut. Tuoreimmassa pk-yritysbarometrissä aiempaa useampi pk-yritys arvioi, että talouden suhdanteet paranevat vuoden sisällä, ja vielä puoli vuotta sitten EK:n Investointiedustelu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

kertoi, että suurten yritysten investointiaiheet ovat vahvistuneet merkittävästi. Nämä ovat positiivisia ja tärkeitä viestejä taloutemme toipumisesta.

Positiivisen kierteen ylläpitämiseksi meidän on mahdollistettava elinkeinoelämälle toimintaympäristö, joka tukee uudistumista, on investointiymyönteinen ja vahvistaa yritysten kilpailukykyä. Tavoitteena tulee olla, että Suomi on houkuttelevin investointiympäristö. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen niin kotimaasta kuin ulkomailta on myös osa tätä.

Vuoden 2022 talousarviossa tulemme panostamaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen, määrätietoisien kasvupolitiikan jatkumiseen ja investointiympäristön parantamiseen sekä vihreän siirtymän edistämiseen. Teemme lähivuosina miljardiluokan satsaukset uusteollistamiseen hallitusohjelman ulkopuolisin toimin mahdollistaen yritysten investointeja avainaloilla. Nämä investoinnit tuovat työtä ja toimeentuloa eri puolille maata.

Suomen kestävä kasvun ohjelman painotus on uudistumisessa. Tämä näkyy vahvasti vuoden 2022 talousarvioesityksessä. Business Finlandille ehdotetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen 573 miljoonan euron avustusvaltuutta, jossa on lisäystä 236 miljoonaa euroa vuoden 21 varsinaiseen talousarvioon nähden. Lisäpanostukset tulevat Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoituksesta. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa edistetään myös parantamalla ensi vuodesta alkaen tutkimusyhteistyökannustinta verotuksessa. Lisävähennys on voimassa vuoden 2027 loppuun.

Tutkimus- ja kehittämisrahoituksen suotuisasta kehityksestä kohti 4 prosentin tavoitetta on huolehdittava myös jatkuvuutena, sisältöä ja vaikutuksia unohtamatta. Tätä työtä varten asetetun parlamentaarisen työryhmän työ on avainasemassa.

Investointiympäristömme on oltava houkutteleva. Panostamme lupaprosessien sujuvuuteen muun muassa lisäämällä kestävä kasvun ohjelman kautta eri lupaviranomaisten resursseja 4 miljoonalla eurolla vuonna 22. Investointien kiihdytyskaistan valmistelu etenee. Lisäksi investointien tukemiseksi jatkamme kone- ja laiteinvestointien kaksinkertaista poisto-oikeutta vuoden 25 loppuun asti.

Vauhditamme kestävä kasvua tukemalla investointeja kestäviin energiaratkaisuihin ja vähäpäästöisiin teknologioihin. Panostamme muun muassa energiainfrastruktuuri-investointeihin, investointeihin uuteen energiateknologiaan, investointeihin vähähiiliseen vetyyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen sekä teollisuuden prosessien sähköistämiseen. Energiatuen myöntämisvaltuuteen ehdotetaan 546 miljoonaa euroa, joka on peräti 453 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa.

Otamme käyttöön energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuen. Uusi tuki kannustaa aiempaa tehokkaammin hiilineutraaliin tuotantoon ja energiantensiivisten yritysten sähköistämiseen huomioiden kustannuskilpailukyyn. Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää 87 miljoonan euron määrärahan yritysten sähköistämistukeen.

Ja lopuksi vielä muutama sana matkailusta.

Ennen koronapandemiaa Suomen matkailuala kasvoi ja kansainvälistyi nopeasti. Pandemia ja pandemian leviämisen hillitsemiseksi tehdyt rajoitustoimet muuttivat tilanteen täysin. Arvioiden mukaan matkailukulutus tulee laskemaan kuluvana vuonna jopa 50 prosenttia verrattuna koronaa edeltävään aikaan. Kohdennamme toimia matkailukysynnän elvyttämiseksi. On täysin välttämätöntä avata yhteiskuntaamme, minkä lisäksi on pyrittävä rohkaisemaan matkailijoita matkustamaan nykyistä aktiivisemmin.

Vahvistamme Suomen matkailualan kestävä ja digitaalista kasvua osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Lisäpanostus vuonna 22 on 7 miljoonaa euroa. Toimenpiteillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

edistämme matkailualan elpymistä ja matkailun kysyntää. Maakuntalentojen [Puhemies koputtaa] tuen jatkuminen ensi vuoteen turvaa saatavuuden niin elinkeinoelämän kuin matkailun kannalta.

Arvoisa puhemies! Tässä omalta puoleltani tiivis katsaus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Grahn-Laasonen.

17.14 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että talous kasvaa nyt ja työllisyys sen mukana, ja se on ehdottomasti myönteinen asia. On kuitenkin suuri vaara, ja sellaista olin lukevinani myös ministereiden puheenvuoroista, että syntyy tuudittautumista tähän hyvinolontunteeseen, vaikka talousennusteet sanovat, että kasvu hiipuu hyvin nopeasti, jää lyhytaikaiseksi, ja jo 2023 alkaa vakiintua sinne noin prosentin tasolle, eli hyvin vaatimattomaan kasvuun. Ja siksi pelkäänkin, että tämä budjettikirja ei sisällä riittävästi sellaisia aineksia, jotka vahvistaisivat nimenomaan pitkäjänteistä kestävästä kasvua.

Jos tutkimus- ja innovaatiopanostusten lisääminen on hallituksen omankin ohjelman mukaan tehokas keino kiihdyttää talouskasvua nimenomaan pitkällä jännteellä, niin minkä takia se ei näy tässä budjettikirjassa? Haluaisin kysyä ministeriltä: mihin unohtui aivan viime vaiheessa se tki-verokannustin, joka olisi nimenomaan tarvittu houkuttelemaan yksityisiä tki-investointeja, se aito yrityksille suunnattu tki-verokannustin, jonka perään kysyttiin? Ja lisäksi sitten kaipaisimme niitä panostuksia [Puhemies koputtaa] tutkimuksen ja tuotekehityksen ja innovaatioiden rahoitukseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pekonen.

17.15 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille erittäin hyvistä katsauksista. Tämä on erittäin iloinen asia, että meidän työllisyysaste on noussut kovaa vauhtia. Marinin hallitus on jo tähän mennessä tehnyt päätöksiä suuremmista työllisyystoimista kuin edellinen hallitus teki yhteensä koko kaudellaan, ja itse tässä en nähnyt tällaista tuudittautumista mihinkään hyvinolontunteeseen, kuten edellä puhunut edustaja Grahn-Laasonen, vaan itse asiassa hallitushan on tekemässä vielä lisää työllisyystoimia loppukautensa aikana, joten uskon, että erittäin hyviin tuloksiin päästään.

Haluan kiittää, teitä, arvoisa ministeri Haatainen, erityisesti tästä rekrytointitukikokeilusta, joka on todella tervetullut. Niin kauan kuin muistan vaalikentillä on puhuttu siitä, että ensimmäisen työntekijän palkkaamisen yritykseen pitäisi olla helppoa, ja nyt tällainen kokeilu ministeri Haataisen johdolla on tulossa, ja uskon, että tämä rekrytointituki kannustaa yksityisryhmiä ryhtymään työnantajiksi ja osaltaan myöskin lisää sitten työllisyyttä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Taimela.

17.16 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme todellakin saavuttamassa valtiovarainministeriön mukaan kunnianhimoisen työllisyystavoitteen, mutta jatkossakin työttömyyden vähentäminen, työllisyyden lisääntyminen ja kohtaanto-ongelmien ratkaiseminen ovat ensiarvoisen tärkeitä hallituksen työssä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Työvoimapulaan yhtenä vastauksena on myös työperäinen maahanmuutto, mutta se ei yksin riitä. Monilla aloilla on pulaa työntekijöistä, ja puhuisin itse, varsinkin nyt koronan jälkeen, myös työhyvinvointivelasta, joka on koko eduskunnan syytä tiedostaa.

Toteutuva perhevapaaudistus parantaa työmarkkinoiden tasa-arvoa. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli mahdollistaa enemmän yksilöllistä tukea aikaisessa vaiheessa ja tiiviimmin, mikä edistää uuden työn löytymistä. Rekrytointituki, jonka valiokuntamme puheenjohtaja äsken mainitsi, on myös yksi hyvä teko hallitukselta.

Todellinen ongelma on kuitenkin monilla aloilla työssäjaksaminen. Työhyvinvointivelka on todella suuri. Kysynkin tässä kohdin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] miten tässä voimme hallituksena vielä olla aloitteellisia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

17.18 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyellä tähtäimellä taloustilanteemme näyttää hyvältä, mutta todella pian kasvumme palaa entiselle uralle. Rakenteellisia uudistuksia tarvitaan, ja hallitus niitä on myös todella paljon tehnyt, sote-uudistus ja työllisyysuudistukset nyt tärkeimpinä. Edustaja Pekonen tässä hyvin kertasikin muita toimia.

Uskon ja toivon todella, että luotamme kaikki tässä salissa valtiovarainministeriön laskelmiin. Hallitus on juurikin ministeriön laskelmien mukaan tehnyt esimerkiksi työllisyystoimia erittäin merkittävässä määrin, ja työllisyysastetavoite 75 prosenttia tulee täytymään. Mutta on aivan selvää, että meidän on pyrittävä vieläkin korkeampaan asteeseen, vaikka tuo 75 prosentin tavoitekin on todella kova. Pohjoismaissa jääme reilusti jälkeen erityisesti yli 55-vuotiaiden työllisyysasteessa. Kysynkin: mitä lisätoimia aikaisempien lisäksi hallitus suunnittelee tämän ikäryhmän työllisyysasteen nostamiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

17.19 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Haatainen puhui plus 55-vuotiaitten työllistämistoimista ja äskeisellä kyselytunnillakin kehui, kuinka eläkeputken poisto on yksi näistä toimista. Kun työttömiltä viedään eläkeputki, niin heiltä viedään myös mahdollisuus kartuttaa eläkettä, jota ansiosidonnaisella kertyisi, mutta ei työmarkkinatuella. Eläkekertymä siis laskee, eläkeläisten tulevaisuuden ostovoima jää pienemmäksi, kun eläkeputki tukitaan, ja se on iso eläkeleikkuri. SAK:n laskelmien mukaan työttömäksi jääneen 60-vuotiaan keskipalkkaisen kuukausieläkettä leikataan satoja euroja, ja vaikutus voi olla taitettua indeksiä suurempi. Näin SAK lausui ennen kuin Marinin hallitus keksi eläkeputken leikkurin. Nyt ovat muuttuneet ajatukset sitten tämän jälkeen — en tiedä, mistä tämä johtuu. Jos te luulette, että ikääntynyt työväestö pääsee töihin, niin ei heitä tällä hetkellä oikein palkata.

Nyt hallitus aikoo lisätä työperäistä maahanmuuttoa. Samalla valtioneuvoston [Puhemies koputtaa] selonteossa on todettu, että vihreä siirtymä poistaa nykyisiäkin työpaikkoja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

17.20 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvistä tilannekatsauksista ja esittelyistä. Tänään aamulla istunnossa, kun keskus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

telussa oli ministeri Tuppurainen, keskusteluun nousi pitkälti energiapolitiikka, joka nyt on tietysti tämän ministeriön corea. Me tarvitaan paljon päästötöntä sähköä ja lämpöä, erityisesti sähköä, jos ajatellaan polttoon perustumatonta lämmöntuotantoa, puubiomassan jalostusarvon nostoa, fossiilitonta teollisuutta esimerkiksi teräksen tuotantoon, liikenteen vähähiilistämistä ja sitten, kuten ministeri Lintilä on todennut, myös mahdollisuuksia esimerkiksi viedä vetyä, tätä vetytaloutta. Eli päästötön sähkö on yksi iso, iso edellytys kaikelle — sekä meidän kestäväälle taloudelle että ilmastonmuutoksen hillinnän onnistumiselle.

Olisin nyt kysynyt: miten varmistetaan se, että tästä ei tule pullonkaulaa tässä maassa, ja toisaalta sitten huolehditaan, että esimerkiksi EU-tasolla regulaatio on sellainen, että se mahdollistaa, tukee ja kannustaa investointeja kaikkeen vähäpäästöiseen sähköntuotantoon [Puhemies koputtaa] — tuulivoimaan, aurinkovoimaan, ydinvoimaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

17.21 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinojaostossa jo vähän aloittelimme tätä budjetin käsittelyä, ja tietenkin on tärkeää, että tässä ministerin esittelyssä nämä osatyökykyisten työllistämisen uudet avaukset tulivat esille.

Mutta olisin halunnut ministeriltä nyt vielä tarkentaa sitä, millä tavalla me huolehdimme siitä, jos nämä osatyökykyiset siirtyvät tällaisen yrityksen alaisuuteen, kun siellä kuitenkin käytetään sitä julkista valtaa ja siksi toisekseen ilmeisesti, niin kuin totesitte, 10 miljoonaa on menossa siihen osakepääomaksi ja 10 miljoonaa sitten työllistämistueksi. Kuka näitä päätöksiä sitten tekee siitä, kuka osatyökykyinen saa tätä tukea ja millä kriteereillä? Ja jos nyt tämä yhdistetään vielä siihen, että nämä työllisyyspalvelut ovat noin kaiken kaikkiaan siirtymässä kuntien kontollee, niin kuka tekee niitä ratkaisuja siitä, milloin katsotaan, että osatyökykyinen tulee näitten yhtiön työllistämispalveluitten piiriin?

Sinällänsä pidän kyllä tätä aloitetta tärkeänä, [Puhemies koputtaa] mutta nämä yksityiskohdat ovat jääneet koko lailla hämäräksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov.

17.23 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, teillä ei ole mikrofoni vielä päällä.

Olen niin vähän aikaa korona-aikana puhunut salissa, että aina tuo mikki unohtuu. — Sitä olin sanomassa, että meidän työllisyys on oikeastaan kahtalaisen syvenevän haasteen edessä. Toisaalta meillä on vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa, ja samaan aikaan meillä valuu rakenteelliseen pitkäaikaiseen työttömyyteen liian paljon ihmisiä. Mielestäni hallitus pyrkii vastaamaan näihin molempiin haasteisiin sillä, että työvoimapalveluita uudistetaan siten, että puututaan työttömyyden varhaisessa vaiheessa paremmin ihmisiin ja autetaan siinä silloin, kun sitä apua tarvitaan, ja toisaalta haetaan välineitä tämän Välittäjä Oy:n — vai mikä se uusi nimi on, sillä on uusi nimi nyt, mutta kuitenkin — kautta siihen, että tätä rakenteellista työllisyyttä parannetaan.

Mutta oikeastaan kysyisin sitä, miten me olemme onnistumassa tässä kuntakokeilussa. Sehän on yksi pitkän työttömyyden ja vaikean työttömyyden puolella oleva väline, ja toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

voisin, että ministeri jotenkin hieman arvioisi sitä, miten se on lähtenyt liikkeelle, mitä haasteita ja mitä parannettavaa meillä sillä puolella on. Nimittäin siinä vaiheessa, kun kaikkia työvoimapalveluita ollaan siirtämässä kunnissa kuntiin, meidän pitäisi ikään kuin tiedostaa ne ongelmakohdat, [Puhemies koputtaa] joita tässä pienemmässä uudistuksessa on ollut, jotta ne eivät toistu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

17.24 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjetissa on varattu noin 8 miljoonaa maailmanluokan digitalisaatioon, jotta Suomeen saataisiin osaajia ulkomailta. Samaan aikaan suomalaisiin kohdistuvat työllistämistoimet, myös kuntakokeilu, kärsivät Ura-nimisen tietojärjestelmän jatkuvista ja vakavista ongelmista. Viimeksi tiistaina Ura oli jumissa valtakunnallisesti neljä tuntia. Meillä on käsissä siis miljardiluokan ongelma. Työvoima-asiantuntijoiden aika menee byrokratiaan turhaan, ict-ongelmiin, päälliköitä tulee lisää. Ruohonjuuritason jouhevia ja tehokkaita prosesseja ei olla nyt ratkaisemassa, ja kohtaanto-ongelmat eivät tässä ratkea, eikä pohjoismainen malli auta, jos perusasiat eivät ole kunnossa. No, TEA-nimistä järjestelmäuudistusta kuulemma pukkaa, mutta sekin on myöhässä ja takkuilee. Milloin, ministeri Haatainen, aiotte panostaa riittävästi maailmanluokan automatisaatiota hyödyntävään digitalisaatioon suomalaisten töttömiä työnhakijoiden työllistämiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

17.25 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallitus on viime päivinä paljon puhunut siitä, että on ennätyksellinen investointibuumi. Kuitenkin, jos katsotaan maanantaina julkaistua VM:n tuoreinta katsausta, itse asiassa investointinäköymä ensi vuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle on hitaampi kasvu kuin oli vuosina 2016, 2017 ja 2018. Vai ymmärränkö, ministeri Lintilä, väärin, että nyt ollaan menossa hitaampaan investointien kasvuun tänä, ensi ja sitä seuraavana vuonna kuin oli Sipilän hallituksen kolmena jälkimmäisenä vuotena?

Kun investoinneista puhutaan, niin tässä on useampi edustaja ottanut kantaa tärkeään asiaan, nimittäin sähkön saatavuuteen. Kotimaisen työn osalta ottaisin kysymyksen ministeri Lintilälle: Täällä oli hyvin moneen pieneenkin asiaan tukirahoja merkitty, mutta en ainakaan vielä löytänyt pienydinlämmön kehittämiseen, joka on itse asiassa isompi sähkökysymys kuin sähköautot, koska jos lämmityksestä [Puhemies koputtaa] isompi osa tulisi ydinlämmöstä, niin näitä sähkön hintapiikkejä ei tulisi Suomessa niin paljon. Oletteko valmis tälle tekemään mitään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalli.

17.26 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kasvunäkymät tosiaan kyllä juuri nyt näyttävät hyviltä, ja pääsemme myös ponnistamaan tälle kasvu-uralle paljon paremmasta tilanteesta kuin miltä vielä jokin aika sitten vaikutti. Ja tästä on tietysti kiittäminen ennen kaikkea hyvää koronan hoitoa, jonka kaikki suomalaiset yhdessä ovat tehneet. Mutta kyllä siitä kiitos kuuluu myös hallitukselle ja myös ministereille Linti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

lä ja Haatainen: kiitos niistä toimista, joilla autettiin yrityksiä ja työntekijöitä ja lomautettuja läpi vaikean vaiheen.

Tämä ei tietenkään riitä, vaan meidän on saatava kasvu pysyväksi, ja siksi tarvitsemme lisää toimia. Tarvitsemme lisää investointeja, lisää työtä, lisää osaavaa työvoimaa, sujuvat lupaprosessit niin investoinneille kuin ihmisille. Kysynkin ministeri Lintilältä vielä: mitä hallitus tekee ympäristöluvituksen sujuvoittamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi luvituksessa — selkeät määräajat, yhden luukun periaate, ennakkoon asetettujen raja-arvojen täyttäminen luvan saamisen ehdoksi ja niin edespäin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Virta.

17.28 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kaikki tässä salissa varmasti samaa mieltä siitä, että Suomi tarvitsee yrittäjiä. Me tarvitsemme niin pieniä kuin keskisuuria yrityksiä mutta myös niitä suuryrityksiä, niitä vetureita, jotka sitten nostavat ja osaltaan kannattelevat niitä pienempiä yrityksiä täällä lentoon, ja tässä kansainvälistyminen on isossa roolissa.

Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on jo tämän kauden aikana lähtenyt toimiin vahvistakseen ulkomaan verkkoa ja kansainvälistymistä, jotta meidän asiantuntijamme kykenevät löytämään niitä markkinarakoja myös tämän maan rajojen ulkopuolelta ja sitä kautta suomalaiset yritykset pääsevät kasvamaan. Tässä keskeisiä ovat myös hallituksen päätökset helpottaa juuri osaajien pääsyä maahan yritysten kasvun mahdollistamiseksi.

Lisäksi iloitsen niistä toimista, joilla pyritään tukemaan pienyrityksiä, kuten esimerkiksi kotitalousvähennyksen rajan nostamisesta tai rekrytükikokeiluista.

Aina menestyminen ei ole kuitenkaan yrittäjästä tai yrityksen määrästä itsestään kiinni. Sen takia kysyisinkin: miten tämä hallitus pitää huolta siitä, että tässä maassa on mahdollista aloittaa uudestaan puhtaalta pöydältä silloin, jos se yrittäminen ei ollutkaan niin kannattavaa tai tuli itsestä riippumattomia vastoinkäymisiä? Tämä on nimittäin myös asia, [Puhemies koputtaa] joka nostaa kynnystä ryhtyä yrittäjyyteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

17.29 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus päätti syksyn budjettiriihessä useista keinoista työllisyyden parantamiseksi. Näissä keinoissa keskeistä on työttömien ja osatyökykyisten aiempaa vahvempi tukeminen sekä nopeavaiikutteiset toimet, joilla vastataan akuuttiin työvoimapulaan. Hallitus on tehnyt selkeän arvovalinnan. Työttömyysturvan leikkaamisen sijasta tarjotaan tukea ja palveluja, jotta työtön pääsee mahdollisimman nopeasti takaisin työelämään.

Merkittävin parannus työttömille on pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toteuttaminen. Uudessa mallissa työnhakija saa yksilöllistä tukea jo aikaisessa vaiheessa ja tiiviimin, mikä edistää uuden työn löytymistä. Työttömien asemaa parannetaan myös kohtuullistamalla työttömyysturvaseuraamuksia ja esimerkiksi arvioimalla työnhakijan työkykyä nykyistä varhaisemmassa vaiheessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Sitten otetaan edustaja Koponen, Ari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

17.30 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan budjetin selvitysosassa todetaan: ”Työnteon kannustamista on huolehdittava kaikkien työmarkkinoille osallistuvien kohdalla, jotta vältettäisiin työttömyyden muuttuminen rakenteelliseksi työttömyysongelmaksi.” Mitä konkreettisia toimia hallitus siis on tehnyt kannustinloukkujen poistamiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

17.30 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että osatyökykyisten työllistämiseen satsataan ja myös ensimmäisen työntekijän palkkaukseen on varattu määrärahoja. Se on erittäin tärkeää, koska me tiedetään, että yrityksillä se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on usein aika suuren kynnyksen takana.

Oppivelvollisuuden laajentaminen kasvattaa osaamista, ja toivottavasti sillä myös voidaan nyt ratkaista sitä osaamisvajetta, mitä on syntynyt ammatillisen koulutuksen puolel-
le, kun sinne tehtiin viime vaalikaudella ne historialliset leikkaukset. Tämä hallitus onnek-
si nyt korjaa tätä epäsuhtaa.

Olisin kysynyt muuntokoulutuksesta ja siitä, että kun tämä kohtaanto-ongelma on ihan todellinen, millä tavalla me sitä pyrimme nyt sitten kuroma umpeen, sillä meillähän on työttömiä, mutta meillä eivät kohtaa työpaikat ja työnhakijat toisiaan.

Ja sitten haluan kiittää erityisesti ministeri Lintilää siitä, että Pyhäjärven kaivokselle saatiin erittäin tärkeää rahaa tähän pumppuvoimalan investointiin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä kaksi edustajapuheenvuoroa ja niiden jälkeen sitten ministerit. Edustajat Satonen ja Hoskonen. — Ja edustaja Satonen aloittaa, olkaa hyvä.

17.32 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä pitkäaikais-
työttömyyden kasvun ongelmasta, josta kyselytunnilla puhuttiin: en mene siihen nyt sen
enempää enää, paitsi siltä osin, että tietenkin mitä aikaisemmin voidaan käydä yksilöllistä
apua antamaan, niin sen nopeammin siinä päästään eteenpäin, mutta kyllä siinä myös niitä
kannustimia pitäisi olla, ja kyllä tämä ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus olisi
kiistaton apu tähän tilanteeseen.

Mutta, arvoisa ministeri, kysyisin tästä työperäisestä maahanmuutosta. Se on hyvä, että
tämä D-viisumi nyt etenee, mutta Suomi ei tarvitse pelkästään... — Se tarvitsee näitä eri-
tyisosaajia, se tarvitsee startup-yrittäjiä, mutta ei pelkästään niitä, vaan me tarvitaan osaa-
jia myös hoiva-alalle, rakennuksille, palvelualalle, teollisuuteen, maa- ja metsätalouteen.
Me tarvitaan hyvin laajasti ammattiosaajia. Ja kysynkin, kun kokoomus on esittänyt tätä
hyvä työnantaja -sertifikaattia eli sitä, että ne työnantajat, joilla asiat ovat kunnossa, saavat
työvoimaa ohi jonon: onko tämä asia etenemässä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

17.33 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaksi ky-
symystä. Ensin ministeri Haataiselle: Yrittäjät ovat lausuneet vakavan huolen siitä, että
meillä on valtava osaamisen työvoimapula, osaavia käsiä vain ei tähän maahan meinaa löy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tyä mistään, sanotaan metalliala ehkä tyypillisimmillään. Missä vaiheessa on tämän asian korjaaminen, tarkoitan paperisodan osalta, koska jonkun verran on pakko hyväksyä työvoimantuontia ulkomailta, työperäistä maahanmuuttoa Suomeen?

Ja toinen kysymys tulee ministeri Lintilälle: Te esititte tässä noin viikko sitten vetyä koskien, että tehdään vetyputki Saksaan ja ruvetaan vetyä tuottamaan. Katsoin äsken Fingridin nettisivuilta, miten valtava pula meillä on jo nyt sähköstä ja spottihinta, päivän hinta, tuolla markkinoilla on jo toistasataa euroa, vaikka on vielä lämmin syksy. Sehän tarkoittaa sitä, että jos tulee kova talvi, niin me itse olemme valtavissa vaikeuksissa. Millä ihmeellä me hoidamme tämän sähkönsä asian kuntoon, kun olemme poistamassa itseltämme kapasiteettia ja Eurajoen Olkiluoto kolmosen käynnistyminen taitaa olla yhtä mahdoton tehtävä kuin kahden talven [Puhemies koputtaa] tuleminen peräkkäin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten ministereitten puheenvuorot, ja molemmille 3 minuuttia. — Ja ministeri Haatainen aloittaa.

17.34 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kolmessa minuutissa on vaikea kaikkiin vastata, mutta otetaan tämä työperäisen maahanmuuton kysymys — ainakin edustaja Ranne ja edustaja Hoskonen ottivat sen esille ja edustaja Satonen. Eli kyllä, työperäisen maahanmuuton prosessien nopeuttamiseksi digitalisaatio, digitaaliset palvelut tullaan laittamaan kuntoon. Edustaja Ranne oli siitä huolissaan, käytetäänkö nyt pelkästään tähän nämä resurssit. Digipalveluja kehitetään myös työllisyyspalveluissa yleisesti ottaen. Sinne on rahoitusta saatu tästä elpymispaketista, ja sitä Ura-järjestelmää ollaan uusimassa. Se on vanha, se on loppumetreillään, ja sitä tullaan uusimaan osana tätä pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kokonaisuutta, eli digipalvelut kuntoon. Se, miksi sitten tähän työperäiseen maahanmuuttoon näitä digipalveluita laitetaan kuntoon, liittyy siihen, että yrittäjähän haluavat, että tämä prosessi toimii. Sieltähän se kritiikki tulee, että on pitkät käsittelyajat, vanhanaikaisilla lippulappusysteemeillä tehdään ja kestää ennen kuin saa osaa-jan tänne. Ja tähän tulee nyt — edustaja Satonen kysyi tätä — tämä nopea kaista, kahden viikon nopea kaista. Tavoitteena on, että ensi kesään mennessä se saadaan. D-viisumi on käsittelyssä, ja digipalvelut ja lainsäädäntöuudistukset tullaan tekemään. Uskon, että me nyt sitten saadaan tämä kuntoon. Siihen liittyy myös sitten tämä yritysten sertifiointi: ne, jotka ovat sellaisia, jotka hoitavat hommansa, voisivat olla sitten sertifioituja, ettei tarvitse joka kerta tutkia, onko tämä yritys nyt sitten sellainen, joka kykenee selviytymään palkoista ja veroista.

Sitten kysyttiin näistä osatyökykyisistä ja tästä uudesta yhtiöstä. Se laki on nyt tulossa eduskuntaan. Tarkemmin varmaan siinä tätä käsitellään, mutta tälle yhtiölle ei tule julkisen vallan tehtäviä. Sinne osoittavat TE-toimistot nämä ihmiset, joilla pitää olla todennettu diagnoosi tai vamma, ja he myös arvioivat etukäteen sitä soveltuvuutta tuohon palveluun.

Edustaja Filatov otti itse asiassa esille myös nämä kuntakokeilut. Meillä on tästä tiivis seuranta menossa. Siellä tehdään myös asiakastytytyväisyysmittaukset kolmen kuukauden välein, ja sitten on myös yliopistotasoinen tutkimus käynnistynyt nyt tämän vuoden aikana, eli sitä seurataan ja sitä tietoa tullaan hyödyntämään nyt tässä kuntiin siirtämisen kokonaisuudessa. Ja niitä isoja asioita ovat varmasti, miten sote-alueen yhteistyö rakentuu tähän, että me saadaan nämä kaikki jatkumaan sujuvasti, kuntouttava työtoiminta ja sitten esimerkiksi työpajatoiminta. Näiden kaikkien pitää olla sellaisia, joissa on selvät vastuut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

[Puhemies koputtaa] kullakin taholla. — Ja nyt sitten aika loppuu, mutta jatketaan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin me teemme. — Ja seuraavaksi ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

17.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Revolverivastaukset.

Ensinnä Grahn-Laasonen: Siellä löytyy kyllä, siellä on esimerkiksi Business Finlandille 200 miljoonaa lisärahoitusta. Sitten on tuo tutkimusyhteistyökannustin, joka on mielestäni ihan mielenkiintoinen. Siinähan tehtiin tällainen mielenkiintoinen nosto, että se vähennys-oikeus verotuksessa nostettiin 150 prosenttiin, eli minä toivon, että sitä kyllä tultaisiin käyttämään erittäin paljon.

Edustaja Harjanne: Minä jaan tuon huolen tuosta yliregulaatiosta — tai sanotaanko oikeastaan ristikkäisestä regulaatiosta — jota tapahtuu EU:n puolelta ja meillä kansallisesti. Meillä tarkoitus olisi buustata ympäristöystävällisiä investointeja, mutta nyt kun meillä on tulossa regulaatiota vähän molemmilta puolilta ja kun nämä eivät pelaa yhteen, niin tässä tulee tilanne, että ne yritykset katsovat, että ”horisontti ei ole kirkas, en tee investointia”. Tämä on minun mielestäni erittäin vakavasti otettava asia.

Edustaja Mykkänen: Tehtiin erittäin hyvää työtä Sipilän hallituksessa, saatiin hyviä investointeja. Kyllä niitä nytkin tulee, ja te tiedätte hyvin, että ne ovat vähän kausiluontoisia, jos sattuu tulemaan joku iso investointi — minä olin toissa viikolla investoinnissa, jonka kokoluokka on 3 miljardia, niin että jos tällainen tulee. Mutta kyllä siinä tärkeintä on se jatkuvuus, eri hallitusten työn jatkuvuus eli se ennustettavuus ja, sanotaan, se, että maaperä on otollinen investoinneille. Siitä me kaikki kannetaan kyllä sitten oma vastuamme.

Pienydinvoimalat: Me otetaan se nyt ilmasto- ja energiastrategiassa esille. Siihen ei ole mitään erillistä rahoitusta tällä hetkellä, mutta me arvioidaan se, ja minun mielestäni se on yksi hyvä työkalu meidän energiatyökalupakettiin.

Edustaja Kalli, luvituksen selkeyttäminen: Aivan keskeisiä asioita. Meillä on tämä valittava Harjavallan tilanne päällä, joka ei kyllä ollut mitenkään edesauttamassa meidän investointiympäristön houkuttelevuutta. Me kunnioitamme vallan kolmijako-oppia, mutta jotain pitää ottaa opiksi tästä — meidän varmasti, mutta varmasti myös investoijan — eli se pohjatyö ja sen tärkeys. Kyllä sen merkitys, mikä oli tuossa kyselytunnillakin — tämmöisen fast trackin rakentaminen, josta on sovittu puoliväliriihessä — kasvaa entisestään nimenomaan silloin, kun me käydään noista isoista kansainvälisistä investoinneista kisaa. Mutta silloin sen luvituksen täytyy olla varma kanssa. Eli ehkä tämä luvitus viitteelle.

Edustaja Virta, tämä yrittäjyyden edistäminen: jo se ilmapiiri on tärkeä, se, että nuori kokee, että hän on jees, kun hän on yrittäjänä, mutta hän tuntee tietysti olevansa turvattu.

Edustaja Hoskonen lopuksi, vetyputki: Meillä on tällä hetkellä tuulivoimaa rakenteilla tai rakennettu tai suunnittelupöydällä 1 500 myllyä, noin 21 terawattia. Meillä on [Puhemies koputtaa] muutama voimala. Kyllä meillä mahdollisuutta siinä on, kun siihen vielä laitettaisiin sitten pohjoisen [Puhemies koputtaa] vesivoima Norjasta tai Ruotsista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Jatkamme sillä tavalla keskustelua, että otetaan taas edustajien puheenvuoroja ja sitten ministereille uusia puheenvuoroja. — Seuraavaksi edustaja Nurminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

17.41 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että hallitus tekee työtä työllisyysasteen vahvistamiseksi. Me ollaan aika hankalien tilanteiden äärellä: samaan aikaan meidän pitkäaikaistyöttömyys on huolestuttavalla tasolla, mutta samaan aikaan me kärsitään ihan kroonisesta työvoimapulasta etenkin hoito- ja hoiva-alalla, mistä tänäänkin on keskusteltu.

Mutta hallitus on tehnyt äärettömän hyviä toimia. Täällä on puhuttu panostuksista koulutukseen ja tutkimukseen ja työperäiseen maahanmuuttoon, ja tämä pohjoismainen hyvinvointimalli, jonka, ministeri, olette tänäänkin useaan kertaan tuonut esille, on tärkeä. Palkkatuen uudistus, oppivelvollisuuden laajentaminen, varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostaminen — monia tärkeitä keinoja. Ehkä semmoinen iso politiikan linjamuutos on se, että me ollaan totuttu viime vuosina tämmöiseen keppipolitiikkaan, että pitää aktivoida ja rangaistaa, jos ei haeta, ja tämä hallitus nyt aktivoi kannustamalla ja tukemalla ihmisiä työnhakuun. [Puhemies koputtaa] Tämä on myös iso ideologinen muutos tässä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

17.42 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muissa tuloissa lukee 557,4 miljoonaa, joka on huomattavasti enemmän kuin viime vuonna, jolloin siinä luki 311,9 miljoonaa. Tämä on huomattava kasvu, josta suurin osa on tullut päästökaupan laajenemisesta ja päästöoikeuksien hintojen noususta, eli huutokauppatulot ovat kasvaneet. Tämähän on todellisuudessa kuitenkin teollisuudelta perittävä vero, vaikka sitä sitten ilmastopolitiikaksi voitaisiin kutsuakin. Monet muut maat palauttavat tämän osittain takaisin yrityksille.

Suomi on lopettanut päästöoikeuksien kompensoinnin yrityksille, ja tilalle on tulossa sähköistämistuki. Tämä sähköistämistuki on kuitenkin jäämässä merkittävästi pienemmäksi kuin mitä yritykset päästöoikeuksista maksavat. Kysynkin ministeri Lintilältä: miten jatkossa, [Puhemies koputtaa] tulevina vuosina, onko tarkoitus nostaa myös sähköistämistuen määrää, että se kompensoisi tätä tilannetta paremmin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

17.43 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kyllä toivonut, että nyt olisi tehty työllisyystoimia erityisesti hankalasti työllistyvien henkilöiden suhteen. Esimerkiksi plus 55 -vuotiaat, erityisesti miehet, eivät tunnu työllistyvän kunnolla. Yksi asia, joka tähän vaikuttaa, on työkyvyttömyyseläkkeen uhka. Vaikka tähän on lainsäädännössä tehty muutoksia, niin edelleen siitä koituu viimeiselle yritykselle aika paljonkin kustannuksia, jos sitten käy niin, että tällainen vähän iäkkäämpi henkilö palkataan ja hän jää sitten pian työkyvyttömyyseläkkeelle.

Toinen kysymys on maahanmuuttajat. Heidän työttömyysasteensa on yli kaksi kertaa korkeampi kuin muilla, eli myöskin tämä ryhmä kaipaisi aivan erityisiä toimenpiteitä.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä nostaisin esiin vientikysymyksen. Elikkä kysymys on siitä, että viime kaudellahan meillä oli tavoite, että pienten ja keskisuurten yritysten vienti pitäisi kaksinkertaistaa, mutta valitettavasti en ole nähnyt sellaisia tavoitteita [Puhemies koputtaa] tällä hallituksella. Mitä aiotte, ministeri Lintilä, tehdä tämän tavoitteen eteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

17.44 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esittelystä. Kumpikin esittelitte lähes hengästyneenä niitä hallituksen hyviä tekoja, joita on tapahtunut ja joita on ensi vuonna tulossa. Ne vahvistavat kestävästä talouskasvusta. Siellä on hyvin monia uusteollisuuteen suuntaavia hankkeita. Ja toki myös hallitusohjelman ulkopuolella tapahtuu paljon teollisuuden uudistumista, kuten akkuklusteri ja niin poispäin. Voidaan puhua näitten hankkeitten määrästä teollisuusmiljardina.

Tämä rekrytuskokeilu on erinomainen asia. Siitä olen kanssa itsekin puhunut tuolla toireilla ja turuilla. Mutta jos en väärin muista, niin tätä kerran kokeiltiin, joskus Vanhasen ykköshallituksen aikana, ja silloin se taisi pysähtyä siihen byrokraatiaan, mikä siinä itse hankkeessa oli. Kun muutenkin tässä teidän ohjelmassanne, tai meidän ohjelmassamme, on byrokraatian keventäminen, niin toivon, että se menisi mahdollisimman kevyellä byrokraatialla, niin että se olisi käyttökelpoinen myös yrityksille. Tietenkin tämä yritysyritys tarvitsee työntekijöitä, ja [Puhemies koputtaa] sitä kautta myös houkuttelevan ympäristön tekeminen [Puhemies koputtaa] ja myös sitten kasvavien yritysten kehittäminen on tärkeää. Kyllähän tässä varmaan kaikkien [Puhemies: Aika!] on tällainen vientivetoisuuden löytäminen tässä asiassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

17.46 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Lintilä, hyvin kuvasitte sitä, minkälainen sääntelymyrsky tässä on tapahtumassa. Kun ajatellaan nyt tätä energia-alaa kaiken kaikkiaan, niin tuossa kyselytunnilla meidän ryhmämme esitti muun muassa kysymyksen siitä, kuinka tämä energian hinnan nopea nousu saattaa vaikuttaa kokonaisuudessaan olla tyrehdyttämässä tätä kasvua eri puolilla Eurooppaa, ei vähiten meillä hyvin energiantensiivisenä maana. Kun nyt sitten samanaikaisesti tapahtuu tätä regulaatiota, niin tässä on vähän sellainen olo, että kellä tämä kokonaiskuva on hallussa.

Siinä mielessä olen ollut huolestunut, kun esimerkiksi budjettiriihen jälkeen todettiin, että sitten ensi keväänä katsotaan, ovatko nämä hallituksen ilmastotoimet riittäviä, mitä lisää pitää tehdä. Kuitenkin meiltä on tulossa Fit for 55:a ja on omaa regulaatiota. Kuka katsoo, että nämä jotkut sääntelykehikot saattavat osittain jopa toisiaan vasten toimia, kuka tätä kokonaisuutta tällä hetkellä paimentaa? Minun mielestäni olisi ollut järkevää odottaa tätä energia- ja ilmastopoliittista selontekoa [Puhemies koputtaa] ja laittaa asiat siinä järjestykseen, eikä ryynnätä tekemään taas joitakin uusia toimenpiteitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Noora.

17.47 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä edustajien puheenvuoroista kuuluu, työn ja työelämän tuoma sisältö on merkittävä osa jokaisen sellaisen ihmisen elämää, joka työn syrjään kiinni pääsee. Monella tavalla se on yksi kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tärkeimmistä mahdollistajista, ja myös tämä puoli on oleellista muistaa, kun puhutaan työllisyystoimista.

Vahva yksilöllinen tuki työhaussa ja kaikissa nivelvaiheissa on yksi työllistymisen avaintekijöistä. Kauan kaivattu tarttuminen yksilön vahvuuksien hyödyntämiseen on muun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

muassa tämä työkykyohjelma, jonka tukemana yhä useampi osatyökykyinen pääsee kiinni työelämään. On erityisen tärkeää, että työkykyohjelma huomioi myös työnantajat, sillä liian usein heidän tukemisensa työn tarjoamiseksi unohtuu.

Vielä haluan muistuttaa, että on tärkeä tunnistaa, että vammaisten henkilöiden työllistymisestä puhuttaessa ei läheskään aina puhuta osatyökykyisistä.

Olisin siis kysynyt vielä ministeriltä: miten työnantajien roolia konkreettisesti tuetaan ja vahvistetaan [Puhemies koputtaa] niin osatyökykyisten kuin myös vammaisten henkilöiden työllistämisessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

17.48 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Oikeastaan palaisin vielä näihin energiakysymyksiin ja siihen, että me tarvitsemme teollisuudelle paljon energiaa, jotta voidaan siirtyä sitten vety- tai mihin vain talouteen missä vain teollisuuden muodossa. Siihen sitä sähköä tarvitaan paljon, jotta voidaan muuttaa sitten energia toiseen muotoon. Tässä tullaan sitten kysymykseen, miten sitä energiaa voidaan varastoida, ja ymmärtääkseni tuulivoimaa tai aurinkoenergiaa ei voi varastoida niin helpolla tavalla, vaan tullaan näihin synteettisiin polttoaineisiin. Ja oikeastaan tämä olisikin ministeri Lintilälle se kysymys: millä tavalla näiden synteettisten polttoaineiden tulevaisuutta on ajateltu myös yhtenä vaihtoehtona taata teollisuudelle Suomessa edullinen energiansaanti myös tulevaisuudessa, jotta tämä hiilineutraali teollisuus on mahdollista saavuttaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskiewicz.

17.49 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä viikolla ministerit ovat esitelleet oman hallinnonalansa asioita ensi vuoden budjetissa, ja yhteistä on ollut se, että jokainen on pystynyt kertomaan, miten paljon panostetaan ensi vuonna erilaisiin hyviin asioihin, myös tämän keskustelun ministerit. Nämä panostukset ovat tärkeitä. Esimerkiksi uskon itse, että aktiivisen työvoimapolitiikan kohentaminen edistää vaikeasti työllistyvien ihmisten mahdollisuuksia löytää työtä.

Mutta tämä panostaminen ei vaadi kovin paljon osaamista, kun kaikki tehdään velaksi. Marinin hallituksen sloganiksi minun mielestäni sopisi tämä Ludvig XV:n, Ranskan kuninkaan, ”minun jälkeeni vedenpaisumus”. Jostakin pitäisi ottaa poisikin, ja pidättäytyä uusista, tarpeettomista lisäyksistä. Nyt kysyn: miksi hallitus kohentaa työttömyysturvaa 25 miljoonalla eurolla vuodessa tämän niin sanotun aktiivimalli kakkosen yhteydessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

17.50 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua työllisyydestä ja työttömyyden vähentämisestä. Keskustelu on ollut hyvää, kun välillä on tullut semmoinen olo itselleni keskustelua kuultuani, että työttömyyttä kyllä voidaan vihata mutta työttömiä meidän ei pidä vihata vaan kannustaa.

Kun me verrataan monesti työllisyysastetta Pohjoismaihin ja heidän parempaan ja korkeampaan työllisyysasteeseensa, niin silloin on tärkeätä ja oikein siirtyä muiden Pohjoismaiden tavoin passiivisesta aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, kuten nyt ollaan tekemässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Tutkimusten mukaan yksilöllinen ja tehokas palvelu lyhentää työttömyysjaksoja ja on aivan keskeisessä roolissa siinä, että me pystymme taklaamaan rakenteellista työttömyyttä.

Mutta erityisesti olen ilahtunut, niin kuin moni muukin täällä, osatyökykyisten kannustamisesta ja siihen tarttumisesta, että saadaan mahdollisimman moni mukaan kykyjensä ja voimiensa mukaan työelämään. Erityisesti vammaiset henkilöt ovat Suomessa töissä muuta Eurooppaa harvemmin, [Puhemies koputtaa] ja haluaisinkin kysyä, onko meillä korjattavaa vielä asenteissa vammaisia henkilöitä kohtaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

17.52 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition pitkin matkaa toistama väite on ollut, että hallitus ei ole tehnyt työllisyyspäätöksiä. Väite on väärä. Budjettiriihessä vastattiin yritysten akuuttiin työvoimapulaan tekemällä päätöksiä merkittävistä työvoiman saantia edistävästä toimista, joita ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen D-viisumilla, opintotuen tuloajan nostaminen ja yli 60-vuotiaitten porrastetusti korottuva työtulovähennys. Jo aiemmin on tehty päätökset muun muassa eläkeputken poistoon liittyvästä kokonaisuudesta, oppivelvollisuuden laajentamisesta, työnhakuvelvoitteen kiristämisestä sekä työllisyyspalvelujen uudistamisesta. Arvoisat ministerit, voisitteko vielä varmemmaksi vakuudeksi vahvistaa, että tämä hallitus on tehnyt historiallisen mittavan työllisyysuudistuskokonaisuuden?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

17.53 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio on sanonut harkitsevansa ydinvoiman jättämistä kestävän rahoituksen taksonomian ulkopuolelle, mikä vaarantaisi kohtuuhintaisen perusvoiman ja fiksut päästövähennykset Suomessa. Fortum on kertonut julkisesti, että Loviisan reaktoreiden jatkon kannalta taksonomia on merkityksellinen. Pelissä on siis yksin Loviisan osalta 10 prosenttia maamme sähkön tuotannosta. Valitettavasti hallitus on näyttäytynyt asiassa passiivisena. Kysyin tätä eilen ilmastoministeriltä saamatta vastausta ja nyt kysyn Lintilältä. Aikooko hallitus aktiivisesti vaikuttaa, jotta ydinvoima hyväksytään taksonomiaan?

Ministeri Haataiselta kysyn D-viisumista, joka on pieni, mutta tärkeä askel sujuvoittaa ulkomaisten asiantuntijoiden tuloa Suomeen. Harkitsitteko valmistelussa sitä, että osaajat voisivat saada D-viisumin eräänlaisena väliaikaisena oleskelulupana jo ennen varsinaista oleskelulupaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Minun laskuoppini mukaan seuraavat edustajat eivät ole saaneet vielä sitä ensimmäistäkään puheenvuoroa. He ovat Piirainen, Lindén ja Kivisaari. Otetaan nämä puheenvuorot, ja sen jälkeen ministerit taas jälleen vastaavat. — Edustaja Piirainen.

17.54 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, lasku meni ihan oikein. — Kiitoksia ministereille esittelystä. Ja niin kuin kummankin ministerin esittelystä huomasimme, niin hallitus on tehnyt erittäin paljon toimenpiteitä ja tulosakin on vielä. Mutta kun katsoo maakuntien työllisyystilannetta, niin se tosin näyttää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

huonolta, mutta sitten taas toisaalta hyvältä siinä mielessä, että meillä on jo osaajapulaa. Tähän meidän täytyy vastata.

Täällä on aikaisemminkin esitetty kysymys vammaisten työllistymisestä. Minä korostaisin sitä. Minä tiedän korkeakoulutuksen saaneen vammaisen henkilön, ehkä useitakin, ja hän ei ole työllistynyt. Mitä hallitus pystyisi tekemään nyt tämmöisen henkilön hyväksi, jolla on kumminkin koulutus mutta ei sitten työpaikkaa? Elikkä onko tämä nyt työnantajan asenteesta kiinni? Ja tätä on valtionhallinnossa myös. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

17.55 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Arvoisa ministeri Lintilä, olitte yksi kolmesta ministeristä, jotka allekirjoittivat viime vuonna valtioneuvoston julkaisun, jonka otsikko on ”Terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategia” — mielestäni erittäin tärkeä asiakirja. Muut allekirjoittajat olivat silloinen tiedeministeri Saarikko ja peruspalveluministeri Kiuru. Suomessa tämä lääke- ja terveysteknologian vienti ylitti vuonna 2020 jo 2,5 miljardia. Se on ollut vakaassa kasvussa, ja sen vaikuttavuus on erittäin merkittävää, koska se tuo meille paljon tutkimuspanostuksia tänne Suomeen. Tämän vuoden tilastoja en vielä ole saanut käsiini. Olisin kysynyt: miltä nyt tällä hetkellä näyttää tämän kasvustrategian toteuttaminen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

17.56 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi varmaan liikaa korostaa sitä, että työpaikat syntyvät yrityksissä, ja työvoiman saatavuus on olennainen osa tätä. Kukaan ei investoi, jos työvoimaa ei ole saatavilla. Kukaan ei palkkaa lisäväkeä, jos sellaista ei ole tarjolla. Kasvun tae ovat totta kai siis osaavat tekijät, ja kasvun taysäys on, jos niitä ei ole olemassa.

Eräs keinoista vastata osaajapulaan on totta kai koulutus. Samoin budjettiriihen päätökset ulkomaisten osaajien sujuvista lupakäytännöistä ovat elintärkeitä.

Kysyisin kuitenkin vielä kerran ministeri Haataiselta vähän kuin rautalangasta vään-täen: Siis mitä ponnisteluja hallitus tekee erityisesti maakuntia koettelevan työvoimapulan taklaamiseksi? Tiedän, että niitä on jo esitelty, mutta mikä on se iso kuva, jossa tätä kasvua haraava [Puhemies koputtaa] todellisuus saataisiin väistymään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja nyt ministerit ja peräti 4 minuuttia. — Ja ministeri Haatainen aloittaa. [Ben Zyskowicz: Yhteensä!] — Molemmille oma neljäminuuttinen.

17.57 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Tähän viimeisimpään, edustaja Kivisaaren kysymykseen maakuntia ja kaikkia alueita koettelevasta työvoimapulasta: Yksinkertaisesti tähän kohtaanto-ongelmaan ratkaisu on osaamisen ja koulutuksen oikea-aikaisuus ja erityisesti sinne työelämään suunnattu koulutus, ja sitten tietenkin on se, mitä koulutussatsauksia tämä hallitus ylipäänsä on tehnyt kaikille asteille. Toisen asteen oppivelvollisuus tulee pitkällä tähtäimellä näkymään niin, että työvoimaa saadaan, on osaamista. Mutta tämä jatkuvan oppimisen ajatus, tämä ohjelma, joka on parlamentaarisesti valmisteltu, on se iso kuva, jonka kautta vastataan tähän. On perustettu tämä jatkuvan oppi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

misen ja työllisyyden osaamiskeskus Opetushallituksen yhteyteen, ja sillä on tiivistetty TEMin ja OKM:n välistä yhteistyötä. Tämä on semmoinen, jonka toivon tulevilla hallituskausilla jatkuvan ja vahvistuvan, koska tämä osaaminen on se, mikä ykkösenä tulee esiin kysyttäessä työnantajilta, miksi ei löydy työntekijöitä. Sitten on ulkomaisen työvoiman hankkiminen, rekrytoinnin helpottaminen ja näissä työnantajien rekrytoinneissa auttaminen, kotoutumispolitiikka, kaikki siihen liittyvä — ne ovat niitä keinoja, ja sitä tehdään. Työnantajien kanssa teemme nyt yhteistyötä sillä tavalla, että myös käyn läpi alakohtaisesti nämä kapeikot, eli joka alalta käydään läpi työnantajien ja palkansaajien kanssa yhdessä, mitkä ovat ne keinot ja missä ne pullonkaulat ovat.

Sitten edustaja Koponen kysyi työkykyohjelmasta. Siinä ollaan tekemässä paljon myös työnantajayhteistyötä — ymmärsin, että kysymys liittyi siihen, mitä työnantajien kanssa ollaan tekemässä. STM:n kanssa yhteistyötä tehdään paljon, ja on tosi tärkeätä, että työnantajat ovat tässä mukana, työnantajien osaaminen. Ja lisäksi meillä on käynnistynyt myös julkisilla hankinnoilla työllistäminen julkiselle sektorille. Eli tämä ohjelma on yhteistyössä Kuntaliiton kanssa tiiviisti tehty, ja sillä pyrimme saamaan työllistettyä myös julkiselle puolelle niitä ihmisiä, jotka eivät tietä työelämäänsä löydä.

Edustaja Kauma kysyi työkyvyttömyyseläke- ja kannustinvaikutuksista. Se on STM:n pääluokkaa, niin että varmaan siinä kohdassa kannattaa siitä asiasta keskustella.

Sitten täällä edustajat Viljanen ja Nurminen ja moni muukin kyselivät siitä, onko työnantajapuolella sitten asenteita, ja Piirainen nosti esiin tämän, että on esimerkiksi vammaisen ihminen, on koulutus ja niin edespäin, mutta ei silti työllisty. Voi olla niin, että meillä on yhteiskunnassa tällaisia sokeita pisteitä. En lähde syyttämään ketään erikseen, vaan meidän kaikkien tulee oppia näkemään ihmisten potentiaali, ne kyvyt, niin että nähdään se, mikä ihmisellä on se kyky, osaaminen ja halu, ja se otetaan käyttöön eikä katsota sitä, mikä puuttuu. Eli kyllä varmasti tämä työvoiman saatavuuskysymys tulee myös meillä aika paljon silmiä avaamaan.

Edustaja Lehto kysyi aiemmin tästä 55 plus -kokonaisuudesta. Siellähän on laaja muutosturvapaketti tähän rinnalle rakennettu, eli palkkatuki on sinne rakennettu niin, että pysyy palaamaan takaisin työttömyysetuudelle, ettei tipu ihan tyhjän päälle. Sitten työtulovähennyksen enimmäismäärää korotetaan yli 60-vuotiailta, ja sitten osa-aikatyöratkaisut liittyvät siihen ja myös työssäjaksaminen. Eli siihen rakennettiin tällainen tukiohjelma, ja se putkihan ei poistu nyt putkessa olevilta, vaan se sitten asteittain vuodesta 23 eteenpäin poistuu.

Sitten täällä kysyttiin näistä koulutuskysymyksistä, erityisesti edustaja Hänninen kysyi muuntokoulutuksesta ja muusta. Tämä jatkuvan oppimisen ajatus on ihan se ykkösasia, että tulee tällaiset sujuvat siirtymät ensinnäkin työstä työhön: kun työpaikka menee alta, niin saadaan siihen muuntokoulutusta. Näissä äkillisen rakennemuutoksen tilanteissahan me käytetään tätä hyvin paljon, ja siitä on saatu hyviä kokemuksia. Nytkin näissä käynnissä olevissa [Puhemies koputtaa] on hyvin työllistynyt ja päässyt koulutuksiin ihmisiä. Ja lisäksi nyt lisätään tällaisia työelämälähtöistä koulutusta. Lyhytkestoisia työelämälähtöisiä koulutuksia tullaan lisäämään, koska siinä on meillä ollut näiden ulkopuolisten arvioidenkin mukaan se aukkokohta, ja siinä OKM:n kanssa teemme tiivistä yhteistyötä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä, myös reilu neljäminuuttinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

18.02 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Junnilalle: Ensinnä täytyy sanoa, että on hyvä, kun saatiin sovittua se kompensatio. Eli meidän voidaan maksaa, riippuen sitten vähän päästökauppahinnasta, 150 miljoonaa, josta nyt on 80 miljoonaa varattu ensi vuodelle. Se on oikeastaan sen kokonaisuuden tilanne.

Edustaja Kauma kysyi tästä viennin tuplaamisesta. Kyllä meillä ihan samat tavoitteet on vieläkin ja vieläkin enemmän. Kyllä meidän pitää saada enemmän irti tästä meidän Team Finland -koneesta. Ja nyt on sitten huomattava se, että esimerkiksi viimeinen Team Finland -delegaation matka — vaikkei se nyt tietenkään ratkaise mitään mutta osaksi — tehtiin viime vuoden maaliskuussa, jolloinka tultiin Detroitista myymästä akkuja, ja seuraavalle matkalle lähdetään ensi sunnuntaina. Eli tässä on nyt ollut puolitoista vuotta pikkasen sellainen seesteisempi jakso, mutta kyllä se edelleen se tavoite on. Ja kyllä meidän pitää niin kuin saada... Meillä on ollut nyt vähän se, että erilaiset rajatimet ovat tehneet sitä, että meidän myyntiporukkamme ei ole ehkä niin aktiivisesti ollut maailmalla kuin olisi pitänyt olla. Toisaalta maailmalta ei ole tultu, koska on pelätty erilaisia karanteeneja ynnä muita vastaavia.

Edustaja Essayahin kysymys oli erittäin hyvä kysymys. Itse asiassa eilen Brysselissä kilpailukykyneuvostossa käytin aika jyrkänkin puheenvuoron tästä.

Ja kuten aikaisemmin vastasin edustaja Harjanteelle, tämä yliregulaatiohan, joka tässä on, tulee siitä, että tätä kokonaisuutta ei hallita, ja tästä tulee selkeästi nyt sitä ongelmaa tänne. Se selkeyttäminen EU-sääntelyn kansallisen sääntelyn osalta on kyllä sellainen, että on sama, kuka on hallitusvastuussa — siinä on tekemistä, ja sitä tulee ilman muuta edesauttaa. Se tulee esille muun muassa Fit for 55:ssä erittäin hyvin, erittäin hyvin.

Edustaja Malm kysyi sitten energian varastoinnista ja synteettisistä polttoaineista. Ensinnäkin pitää sanoa, että siellä teidän alueellanne LUT tekee loistavaa työtä siinä, erittäin loistavaa työtä. Ja sellaisia minun mielestäni tärkeitä askeleita on, että meidän otettiin nyt synteettiset polttoaineet jakeluvelvoitteen piiriin. Eli nämä ovat niitä, joilla sitä lähdetään viemään eteenpäin. Ja kyllä siellä sitten taas yksi asia on... Joku joskus sanoi, että missä EU, siellä ongelma, mutta en tarkoita sitä nyt, vaan sanon, että tämä EU-sääntelyn selkeyttäminen tässäkin kohtaa, kun tämä on vähän uusi asia, olisi sen osalta hyvinkin tärkeitä. Nämä vähän niin kuin taklaavat hyviä asioita, ja tämä on se laaja ongelma.

Edustaja Vestmanille taksonomiasta: Minä olin viime viikolla Sloveniassa energiaministereitten kokouksessa. Minä kävin taksonomiasta keskusteluita energiakomissaari Simonin kanssa, minä kävin taksonomiasta keskustelut Slovenian eli puheenjohtajamaan kollegani kanssa, minä kävin tulevan puheenjohtajan Ranskan energiaministerin kanssa, minä kävin seuraavan puheenjohtajan Tšekin kollegani kanssa, ja he tietävät erittäin hyvin meidän kantamme. Ja taksonomiasta on koko ajan oltu yhteyksissä ja koko ajan käyty sitä keskustelua. Se, että sitä ei käydä teidän kauttanne tai julkisuuden kautta, ei tarkoita sitä, että hallitus ei sitä käy. Me käydään sitä erittäin aktiivisesti.

Sitten edustaja Lindénille tästä lääkealan kasvustrategiasta. Minun mielestäni se jo, että me saatiin se liikkeelle, oli hyvä juttu. Se ala on erittäin kiinnostunut. Meillä onkin sitä vähän kahdelta päin. Ulkomaiset lääkealan toimijat ovat erittäin kiinnostuneita investoimaan Suomeen, ja toisaalta meillä on halukkuutta siihen ulosvientiin. Ja tietyllä tavalla minä näkisin, että vähän näitä kahta intressiä meidän pitää pystyä laittamaan yhteen, ja tässä kohti kyllä Business Finlandkin on tehnyt erittäin hyvää työtä. Eli kyllä tässä on ihan hyvä tuuli purjeessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.07 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässäkin debatissa on jo monessa puheenvuorossa esiin nostettu, niin noususuhdanteen käynnistyessä työmarkkinoilla ovat tulleet esille työvoiman saatavuuden ongelmat. Avoimia työpaikkoja on nyt ennätyksellisen paljon: heinäkuussa 21 oli lähes 70 000, mikä on yli 18 000 enemmän kuin samaan aikaan vuonna 2019. Joillakin toimialoilla ja alueilla työvoiman saatavuus on muodostunut täysimittaisen toiminnan ja laajentumisen esteeksi. Työvoiman saatavuus vaihtelee toimialojen välillä ja toimialojen sisällä alueellisesta sijainnista riippuen.

Käsittääkseni työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistämässä hanketta, jonka tarkoituksena on löytää kestäviä ratkaisuja eri toimialojen työvoimatarpeen kattamiseksi lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä alueelliset erot huomioiden. Voisiko ministeri Haatainen tässä vaiheessa kertoa hieman, mitä tälle hankkeelle kuuluu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lehto.

18.08 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tahtotilana on kotimaisen työvoiman työllisyysasteen nosto, ja samaan aikaan tahtotilana on lisätä työperäistä maahanmuuttoa. Työperäinen maahanmuutto voi apulaisprofessori Matti Sarvimäen mukaan edistää suomalaisten työllistymistä, mutta se voi myös heikentää Suomessa jo olevien työntekijöiden palkkoja tai työllisyyttä. Näin on käynyt muun muassa rakennusosalalla. Joissakin rakennusalan tehtävissä ulkomaisen työvoiman määrä on jo niin suuri, että se näkyy näissä tehtävissä aiemmin työskennelleiden suomalaisten tuloissa. Aalto-yliopiston taloustieteen apulaisprofessori, Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen johtava tutkija Matti Sarvimäki toteaa myös seuraavaa: ”Ne suomalaiset työntekijät, jotka osaavat tehdä samoja asioita kuin Suomeen ulkomailta rekrytoitavat, kilpailevat samoista työpaikoista. Jos tällainen työntekijä rekrytoidaan ulkomailta, se voi heikentää Suomessa jo olevien työntekijöiden palkkoja tai työllisyyttä.” Hallitus puhuu nyt, että ”osaavaa työperäistä maahanmuuttoa”, mutta jos katsotaan viime vuoden myönnetty työntekijän oleskeluluvat, [Puhemies koputtaa] niin kolmasosa oli toimisto- ja laitossiivoojia eliikkä sinne pienipalkkaisiin hommiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika ylitetty jo reilusti. — Edustaja Mykkänen. [Mikrofonin avaamisessa on tekninen häiriö] — Kai Mykkänen: Antakaa, arvoisa puhemies, seuraavalle! — Näin tehdään. — Edustaja Kosonen.

18.10 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden hyvinvointivaltiolle yksi niistä tärkeimmistä asioista on se, että kasvu jatkuu kovana. Onneksi pk-yritysten ja kuluttajien luottamus onkin korkealla tällä hetkellä ja vahvat elvytystoimet todella vauhdittavat kasvua, kuten myös koronan jälkeen kuluttamisen paineiden purkautuminen.

Mutta luovien alojen kasvu on ollut Suomessa hitaampaa kuin Euroopan muissa maissa jo ennen koronaa, vaikka av-ala ja musiikkiala ovatkin lähteneet selkeälle kasvun uralle ennen koronaa. Luovalla alalla on Suomessa paljon potentiaalia, ja valtion on todella huolehdittava siitä, että toimintaympäristö sitä tukee. Tähän liittyvät aineettomat hyödykkeet hyvin suuresti, ja hallituksella on hyviä tavoitteita aineettomien oikeuksien hyödyntämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

sen ja tutkimustulosten kaupallistamisen suhteen. [Puhemies koputtaa] Mutta millä muilla toimilla hallitus aikoo tukea [Puhemies koputtaa] luovan alan kasvua ja toimintaympäristön paremmaksi tulemistä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Virta.

18.11 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus päätti, että opiskelijoiden tuloajaa korotetaan seuraavaksi vuodeksi. Tämä on todella hieno päätös, kiitos siitä. Itse toivoisin, että muutos jäisi myös pysyväksi.

Tuloajojen nosto on tärkeää paitsi opiskelijoiden myös työllisyyden kannalta, sillä moni opiskelija tekee töitä opintojen ohella, ja on hienoa, että tähän kannustetaan. Työnteosta ei tulisi koskaan rangaista, päinvastoin, työn tekemisen tulisi olla kaikissa oloissa tässä maassa kannattavaa. Tämä päätös helpottaa opiskelijoiden työssäkäyntiä, ja on tärkeää myös niiden alojen kannalta, jotka kärsivät työvoimapulasta. Opiskelijoiden työpanos on monilla aloilla korvaamatonta, vaikkei sen tulisikaan koulutettua työvoimaa korvata. Tuloajojen nosto ei kuitenkaan ratkaise tätä pulaa näillä aloilla, joissa tekijöitä ei ole.

Jätin aikaisemmin toimenpidealoitteen sen puolesta, että hallitus käynnistäisi toimenpideohjelman vastatakseen työvoimapulaan erityisesti sosiaali- ja terveys- sekä varhaiskasvatusalalla. Kysynkin arvon ministereiltä: millä konkreettisilla keinoilla hallitus nyt pyrkii kohdentamaan työllisyystoimia niin, että näitä keinoja onnistuttaisiin käyttämään niin, että varmistettaisiin juurikin työvoiman saatavuutta niille aloille, joilla tämä työvoimapula on kaikkein suurinta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Taimela.

18.12 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ensinnäkin mahdollisuudesta jatkaa tätä keskustelua.

Osaajapulassa Suomen on ensisijaisen tärkeää vahvistaa työttömien täydennys- ja muuntokoulutusta. Koulutus, tutkimus ja yritysten tki-investoinnit ovat avainasemassa.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaa edistetään budjetissa ottamalla käyttöön ensi vuodesta alkaen 150 prosentin lisävähennys. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen ehdotetaan 15 miljoonan euron valtuutta uusiin laivahankkeisiin, ja siitä pitää tietysti varsinaissuomalaisena erityisesti kiittää. Toivon, että tämä näkyy siellä meidän seudulla.

Hallituksen lähtökohta on, että Suomi on hiilineutraali ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta vuoteen 2035 mennessä, ja me tiedämme, että tällä saralla tapahtuu paljon useiden yritystemme toimesta.

Arvoisa ministeri Lintilä: miten onnistumme ensi vuoden aikana saamaan vielä enemmän uusia investointeja, työtä ja vientiä liittyen osaamiseemme, joka tällä sektorilla on valtava eri alueilla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

18.13 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä pikaisesti tähän valtion ict-jumiin. Eli hallitus on kertonut jo parin vuoden ajan, että kyllä se sieltä korvautuu uudella, mutta ei sitä näy, ei kuulu. Milloin se TEA oikein tulee?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Sitten ministeri Lintilälle: Hallitus toivoo tästä vihreästä taloudesta Suomen uutta sampo. Suomessa on kuitenkin huomattavan vähän kasvuyrityksiä, ja on syytä kysyä, kohdistuuko se yritysrahoitus tällä hetkellä oikein, kun suurin osa menee suuryrityksille, jotka muutenkin pystyisivät rahoittamaan tk-toimiansa. Mitenkäs tämä vihreä sampo taotaan, kun esimerkiksi Ilmastorahasto Oy, jossa on satoja miljoonia pääomaa ja jopa 14 kallis-palkkaista ihmistä, on tehnyt vasta kaksi sijoitusta? No, saamieni tietojen mukaan yhtiön sijoitusstrategia on niin tiukka, monimutkainen, työllistävä, ettei se ainakaan mikään sammon rakentaja ole. Miten te aiotte parantaa alkavan innovatiivisen yritystoiminnan riittävää riskiensietoista ja pitkäkestoista rahoitusta niin, että me oikeasti saataisiin tänne Suomeen lisää todellisia kasvuyrityksiä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vestman.

18.15 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taksonomiasta vielä: Kysymyksenihän tosiaan kuului, onko hallitus aktiivisesti vaikuttamassa siihen, että taksonomiaan saadaan ydinvoima sisälle. Itse asiassa en epäilytkään sitä, ettettekö te, ministeri Lintilä, asian eteen tekisi töitä. Kysymys on siitä, onko hallitus tässä asiassa yhtenäinen ja onko tämä nostettu sillä tavalla korkeaksi prioriteetiksi meidän EU-politiikassa, että siihen myös esimerkiksi pääministerin taholta vaikutetaan. Kysymys hallituksen passiivisuudesta herää esimerkiksi sillä perusteella, että Suomi ei ollut viime keväänä mukana seitsemän jäsenmaan kirjeessä komissiolle, jossa Ranskan johdolla vaadittiin ydinvoimaa osaksi kestävän rahoituksen taksonomiaa.

Sitten olisin kysynyt ydinenergiainsäädännön regulaation uudistuksesta, joka on tärkeä muun muassa pienydinvoiman valjastamiseksi. Eli regulaation raskaus on yksi mahdollinen este sille, että pienydinvoimaa saadaan käyttöön valjastettua. Missä siinä mennään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pirttilahti.

18.16 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudet työpaikat syntyvät kasvuhakuisiin yrityksiin, ja koko maan tasapainoisen kehittymisen kannalta olisi hyvä, että näitä yrityksiä olisi eri puolilla Suomea. Kasvuhakuisia yrityksiä auttavat tietysti tki-panostukset ja lisäksi julkisen pääoman pääomasijoitustoiminta. Toivonkin tältä parlamentaariselta tki-työryhmältä nyt, että sieltä tulisi hyvä työkalupakki tähän tki-toimintaan, niin että sitä kautta saataisiin kasvua.

Tässä budjetissa on myös 3 miljoonan valtuutus pk-yritysten kasvun kiihdytysohjelmaan, jonka tavoitteena on vientivetoinen kasvu myös pk-yrityksille. Kun mainitsitte juuri tuon ulkomaankauppamatkan ensi pyhänä, niin onko meillä nyt tällä hetkellä riittävästi, sanotaan, näitä vientiveturiyrityksiä, jotka voisivat ottaa siipiensä suojaan pienempiä pk-yrityksiä ja tehdä tällaisia yhteisiä klustereita näissä ulkolaisissa hankinnoissa ja toiminnoissa, mitä viedään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

18.17 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn tähän edustaja Malmin hyvään nostoon synteettisten polttoaineiden tärkeydestä, mutta nehan koros-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

tavat sitä päästöttömän sähkön tarvetta. Energiavarastoja ei tietenkään voi korvata, päästötöntä energiantuotantoa.

Tki on tärkeä kasvun ja hyvinvoinnin lähde. Sille on paitsi suorat investoinnit myös se toimintaympäristö ja edellytykset laajemmin. Se edellyttää, että meillä on koulutus kunnossa — no, se on toisen ministeriön alaa — että meillä on osaavaa työvoimaa — siitä on puhuttu paljon — että on kannustimet investoida, mutta myös, että meillä on kilpailuympäristö, jossa se, että sinä teet innovaation yrityksenä, mahdollistaa sen, että saa kilpailuetua, pärjää, löytää tilaa markkinoilla. Olisin tästä ollut kiinnostunut kysymään, miltä näyttää ministereiden silmin: olisiko meillä vielä satsattavaa siihen, että meillä markkinat toimisivat kaikenkokoisille yrityksille ja kaikilla aloilla niin, että kilpailu toimii tehokkaasti?

Ja ehkä tähän liittyen vielä päivän uutisiin EU:n aluekehityksrahoista: miten seurataan niiden vaikuttavuutta ja sitä, että ne todella uudistavat ja luovat uutta ja että tällainen raha käytetään tehokkaasti? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

18.18 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä kiittää tästä pohjoismaisesta työvoimapalvelumallista, koska tämä 70 miljoonan euron panostus on todella merkittävä. Sen merkittävyyttä haluan vielä tässä korostaa ja kiittää. Meillä tällä hetkellä Suomessa ovat nämä työvoimapalvelut hyvin aliresursoituja verrattuna muihin Pohjoismaihin. Jos meillä puhutaan muutamasta tuhannesta, niin Ruotsissa puhutaan pitkälti yli kymmenestä tuhannesta työntekijästä — tietysti vähän vertailuna, mitä sinne lasketaan. Mutta fakta on se, että meidän resurssit ovat hyvin pienet, ja tämä on siinä mielessä tärkeä panostus, että nyt kun ihminen jää työttömäksi, niin hän saa sitä tukea ja apua ja neuvontaa, että mikä se polku on takaisin sinne työelämään. Siinä mielessä minä näen, että nämä kaikki eurot, mitkä tänne nyt ohjataan, ovat äärettömän tärkeitä.

Lisäksi haluan kiittää näistä kuntakokeilun pysyvistä piloteista. Tästä on varsinkin meillä Pirkanmaalla ollut hyviä kokemuksia, ja haluan kiittää siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila.

18.19 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tki-toiminnan tukemiseen esitetään 475,6 miljoonaa, ja sitten momentille saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 572,5 miljoonaa, mikä tässä vaiheessa on varmaan ihan järkevää, kun kasvua haetaan. Tästä määrärahasta kuitenkin 66 miljoonaa ja valtuudesta 234 miljoonaa on elpymisvälineen kautta rahoitettavia, ja näiden osalta siis varat on jo varattu määriteltyihin kohteisiin Suomen elpymissuunnitelman mukaisesti. Summa on aika valtava, mutta sitten tässä selvitysosassa on hyvin, hyvin heikosti esitetty, konkreettisesti lähinnä otsikkotasolla, mihin tätä käytetään, eli paljon riippuu luottamuksesta instituutioihin. Kun tässä on kuitenkin kysymys kokonaisuutena 0,5 miljardista, joka luo kasvua ja työpaikkoja tulevaisuudessa, niin voisiko ministeri Lintilä antaa esimerkkejä vähän konkreettisemmin kuin tässä budjetikirjan selvitysosassa on, mihin tämä raha oikeasti menee ja on suunniteltu menevän näiden [Puhemies koputtaa] varattujen osalta? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kalli, ja sen jälkeen ministereille lyhyet loppupuheenvuorot.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

18.21 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten tämäkin keskustelu osoittaa, niin työllisyyden edistäminen ja työttömyyden vähentäminen on moniulotteinen ja vaativa kokonaisuus, jossa ei ole yhtä ainoaa hopealuotia, joka ratkaisisi tämän kokonaisuuden, vaan ehkä sen voisi tiivistää tällaiseen työllistymisen trilemmaan. Energiatrillemma on varmasti terminä tuttu ainakin ministeri Lintilälle, ehkä monelle muullekin, mutta myös työllisyyden voisi tällaiseen trilemmaan kiteyttää. Eli tarvitaan ainakin työhalua, työkykyä ja osaamista — eli työhalua, siis motivaatiota hakea ja vastaanottaa työtä, eli vaikkapa sitä, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa; työkykyä eli terveyttä, hyvinvointia ja jaksamista; ja osaamista, josta tänäänkin on paljon puhuttu. Ja kysyisin vielä ikään kuin tiivistystä ministeri Haataiselta: miten tämä budjettikirja vastaa tähän työllistymisen trilemmaan eli näihin kolmeen tärkeään ulottuvuuteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Haatainen, reilu pari minuuttia.

18.22 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa herra puhemies! Täällä kysyttiin tästä koulutuksesta ja työvoiman saatavuudesta ja miten siihen vastataan — tai itse asiassa työvoiman saatavuudesta, että miten tähän kysymykseen vastataan. Se tuli monessa kysymyksessä täällä esille. Tähän ollaan valmistelemissa meillä ministeriössä nyt ihan erillistä hanketta, jossa me nyt haetaan toimialakohtaisesti tietoa siitä, mitkä nämä pullonkaulat ovat ja mitkä ovat ne työvoimatarpeet. Ja myös näissä alakohtaisissa keskusteluissa me käydään läpi sekä työnantaja- että palkansaajapuolen kanssa — työmarkkinaosapuolten kanssa — mitkä olisivat ne keinot myös heidän mielestään vastata tähän. Ja haetaan myös sitä, että kaikki yhdessä sitten etsivät niitä ratkaisuja ja ovat aktiivisia tämän asian äärellä. Eli pannaan kaikki voimavarat siihen, että yhdessä ratkotaan tätä, ja valtiovalta tietenkin omalta puoleltaan voi myös sitten olla mukana siinä. Näitä alustavia keskusteluja on jo käyty tuon sote-alan kanssa ja rakennusalan kanssa, ja kaikki alat tullaan kahlaamaan läpi. Tähän kootaan tämmöinen valtakunnallinen hanke myös työmarkkinaosapuolten kanssa. Tulen vetämään itse ohjausryhmää, jossa kootaan sitten tämä tieto. Meillä on paljon olemassa jo alakohtaista tietoa. Eri tahot ovat sitä hankkineet, mutta se pitää koota yhteen, pusertaa ja tiivistää, ja saada sitä kautta myös sitten käyttöön ne eväät ja ajatukset, mitä sieltä löytyy.

Täällä kysyttiin myös tuosta Ilmastorahastosta, josta vastaan. Siellä on kaksi sijoitusta tehty. Uusia on tulossa. Se on lähtenyt hyvin käyntiin, ja tämä Ilmastorahastohan ei tietenkään rahoita tai tue kaikkea Suomen kasvuyritystoimintaa. Siihen on omat instrumentit olemassa. Ne ovat ministeri Lintilän puolella sitten.

Täällä oli vielä kysymyksiä. Edustaja Nurminen otti esille tämän kuntakokeilun, ja että mennään pysyvään järjestelyyn ja koko tämän ison muutoksen, mikä tässä ollaan tekemässä. Kyllä hallitus on työllisyyspolitiikassa tekemässä nyt mittavan käänteen, muutoksen siinä, millä tavalla me suhtaudumme työllisyyspalveluihin. Ne ovat olleet tähän saakka sillä lailla katveessa ja vähän niin kuin lapsipuolen asemassa, ja nyt niitä vahvistetaan. Se johtuu osin siitä, että olemme saaneet tutkittua tietoa siitä, että työllisyyspalveluihin kannattaa satsata. Ne ovat osa tätä hyvinvointiyhteiskunnan palveluvalikoimaa. Kuta enemmän me kohdataan tässä sitä, että työmarkkinat muuttuvat — vihreä siirtymä, siirtymä digitalisaatioon, uudet osaamistarpeet — niin kaikki tämä huutaa sen perään, että tämmöinen rakenteellinen järjestelmällinen muutos myös tehdään. Ja samalla me viedään ne lähemmäksi, eli sinne kuntiin. Tässä tulee sitten kunnille iso vastuu ottaa tämä tehtävä hoitaakseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Kunnissa on sitten osaamispalvelut, siellä on koulutus, siellä on maahanmuuttopolitiikka, [Puhemies koputtaa] siellä on elinvoimapalvelut, ja siitä tulee hyvä kokonaisuus, tällöinen ekosysteemi, joka palvelee entistä paremmin sitä, että työ ja työntekijät — tai työttömät — kohtaavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Lintilä, runsas kaksi minuuttia.

18.26 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Kiitoksia, herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Kososelle luovista aloista: Minä olen itse asiassa laittanut nyt tällöisen luovien alojen pöydän kasaan. Siinä on eri sektoreilta luovia aloja, ja sen tarkoituksena on oikeastaan käydä läpi sitä luovien alojen tilannetta, sitä, että he olisivat esimerkiksi rahoituksellisesti samassa tilanteessa kuin, voisiko sanoa, tällöinen perinteinen yritystoiminta. Jos sinulla on tällä hetkellä luovan alan, vaikka musiikin, yhtiö, sinun tase on verrattain kevyt. Rahoituksen saaminen on aika vaikeata. Ja ihan sama se on, ollaanko sitten suunnittelupuolella, designissa tai niin edelleen. Eli me käydään nyt läpi sitä, että heille olisi olemassa selkeä rahoituksen paletti, sellainen, joka mahdollistaisi heille toiminnan.

Edustaja Taimela kysyi uusista investoinneista, ja täytyy sanoa, että se teidän kulma on kyllä ihan verrattain hyvin pärjännyt ja niitä uhkakuvia, joita on ollut, on pystytty estämään sieltä, ja kyllä minä luulen ja olen varma siitä, että se hyvä ruokkii hyvää. Teillä on kuitenkin tietyllä tavalla se klusteri siellä olemassa, ja tässä olen useampaan kertaan jo sanonut sen, että se investointimaasto, -ympäristö pitää olla sellainen, että ne yritykset kokevat, että tähän maahan, tälle alueelle. Yrityksethän tekevät markkinalähtöisesti ratkaisun sitten, kun ne ensinnä valitsevat Suomen, minne ne sitten tekevät, ja kyllä siinä arvioidaan sitten työllisyystilanteet, työvoiman saannit ja niin edelleen, riippuen aina tapauksesta.

Sitten edustaja Ranne: tämä vihreä siirtymä. Onko se sampo? — Kyllä se aika keskeinen mahdollisuus on tällä hetkellä, koska voin sanoa, että jo viime kaudella, kun tein vienninestämistä matkoja tässä samassa roolissa, niin eniten maailmalla kiinnosti Suomesta energiaosaaminen, jäteosaaminen ja koulutus. Ja kun keräsin, tai käytännössä Business Finlandhan kerää nämä delegaatiot sinne, niin siellä nimenomaan idea oli — tässä viittaan myös edustaja Pirttilahden kommenttiin ja kysymykseen — että me pyrittiin yleensä rakentamaan se sillä tavalla, että siinä oli selkeä veturiyritys ja sitten oli yrityksiä, jotka vähän olivat niin kuin samassa letkassa. Eli ideaalit tulokset me saatiin sillä lailla, että me saatiin myytyä kokonaispaketteja, ja minulla oli, muistan hyvin, että minulla esimerkiksi oli niinkin pientä firmaa kuin neljän miehen softafirma, joka teki sovelluksia erään suomalaisen, ison pörssissä olevan energiayhtiön kokonaisuuteen, [Lulu Ranne: Ilmastorahasto!] eli kyllä se tästä tehtiin. — Siihen Ilmastorahastoon en osaa ottaa kantaa. Se ei kuulu minulle. — Eli kyllä siellä on, mutta se rahoituspaketti on sielläkin tärkeä, ja siinä Finnveran, Tesin rahoitus on ihan keskeisinä, kuten myös sitten Business Finlandin, ja nämä juniorilainat, jotka ovat nyt tulleet entistä enemmän, ovat tietysti pienemmillä tärkeitä.

Edustaja Vestmanille taksonomiasta: pääministerin osalta tiedän, että pääministeri on, sanotaanko akuutissa tilanteessa tässä asiassa, mutta emme käy tässä salissa sitä keskustelua.

Pienydinvoima on siinä tilanteessa, josta sanoin aiemmin. Meillä on ilmasto- ja energiastrategia ja me otetaan se siihen mukaan, käydään oikeastaan, katsotaan se sen rooli ja että mitä siinä on tehtävä. Tämähän vaatii ydinvoimalain uusimista, joka tulee kaikissa olosuh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

teissa, ja tähän on pitkä laki, eli tämä tulee varmaan olemaan parinkin hallituskauden laki, ja se tullaan varmaan jossain vaiheessa nyt sitten laittamaan liikkeelle.

Edustaja Harjanne kysyi tästä kilpailuympäristöstä: Tämä kilpailuympäristö on tietysti [Puhemies koputtaa] se, että nämä kansalliset tuet näin koronan jälkeen eivät saa sotkea sitä, eli nyt pitäisi tietyllä tavalla sielläkin palautua siihen normaaliin. Aluerahat seurataan.

Edustaja Kalli: Trilemma. Siellä on saatavuushinta, ympäristövaikutukset käytännössä.

Ja edustaja Junnila: ehkä parempi on, että se ei ole niin täsmälleen kirjattu siihen, koska me tarvitaan liikkumatilaakin siinä sellaisiin hankkeisiin, joilla on vaikuttavuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset. — Ja nyt siirrymme taas hetkeksi yleiskeskusteluun. — Edustaja Multala, edustaja Multala on poissa. — Mutta edustaja Kinnunen.

18.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehtävämme on luoda tästä Suomesta maailman lapsi- ja perheystävällisin maa, jossa on hyvä käydä koulua, opiskella, tehdä työtä ja yrittää, on halua, kykyä ja voimia tehdä työtä ja toimia yrittävällä asenteella.

On hienoa, että Suomessa otetaan nyt ensi vuonna käyttöön pohjoismainen työvoimapalvelumalli. Työtön saa jatkossa yksilöllistä tukea työnhakuunsa aiempaa paremmin. Kun työvoimapalvelut siirtyvät kuntaan, jokainen autettava ihminen tunnetaan siellä paremmin ja voidaan auttaa työn syrjään kiinni paremmin.

Osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi perustettava Välittäjä Oy on myös hieno askel. Vammaiset henkilöt voivat löytää paremmin heille aitoa, sopivaa työtä. Minulla on ollut vammaisia työntekijöitä edellisessä työpaikassani. Homma toimi hyvin, kun löytyi sopiva tehtävä ja siihen sai riittävän perehdytyksen ja työhön opastamisen.

Arvoisa puhemies! Hyvinvoiva perhe on tärkeä kasvupohja vastuulliseen elämään ja työelämään. Työn ja perheen yhteensovittaminen auttaa vanhempia tukemaan lasten ja nuorten kasvua. Keskusta esitti puolueista ensimmäisten joukossa perhevapaiden uudistamista. Viime vaalikaudella tehtiin jo useita perheiden näkökulmasta tärkeitä parannuksia perhevapaisiin. Nyt toteutamme perhevapaiden kokonaisuudistuksen, jossa toteutuvat perheiden toiveet ja muun muassa kotihoidon tuki säilyy. Ansiosidonnaiset perhevapaat pitelevät, joustavuus lisääntyy, ja perheiden mahdollisuus itse päättää vapaiden käytöstä paranee.

Kyse on arvoista, perheiden arvostuksesta, työn ja perheen yhteensovittamisesta, ei niinkään työllisyyspolitiikasta. Toki joustot helpottavat työn ja perheen sovittamista yhteen, millä voi olla myönteinen vaikutus työllistymiseen ja työhön palaamiseen. Perhevapaauudistus on suuri parannus perheiden etuiksiin. Siitä pitää nyt viestiä selkeästi tuleville isille ja äideille, jotta siihen sisältyvät joustot huomataan ja otetaan käyttöön. Otamme tärkeitä askeleita perheystävällisen ja yrittävän Suomen rakentamisessa.

Arvoisa puhemies! Sivistys ja koulutus ovat maamme menestymisen kivijalkoja. Sen onnistuminen heijastuu suoraan myös hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntymisenä. Kun toimintaympäristö on osaajien puolelta ennustettavaa, yritykset uskaltavat investoida Suomeen ja Suomessa.

Koulutuspoliittisen selonteon mukaan tulevaisuudessa vajaassa 70 prosentissa uusista työpaikoista tarvitaan korkea-asteen tason osaamista. Tavoitteena onkin, että 25–34-vuotiaista vähintään 50 prosentilla eli puolella olisi korkeakoulutus. Tämä edellyttää meiltä lisää korkeakoulujen aloituspaikkoja, joita onkin tulossa. Olemme saaneet tällä hallituskau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

della 10 000 uutta korkeakoulujen aloituspaikkaa, ja ne ovat sijoittuneet hienosti eri puolille Suomea. Ne on syytä suunnata aloille, joissa on osaajapulaa kasvun, innovoinnin ja kehittymisen mutta myös peruspalvelujen toteuttamisen esteenä. Pidän hyvänä sitä, että korkeakoulututkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen varataan 1,15 miljoonaa euroa. Toivottavasti saamme sitä kautta uusia tekijöitä töihin.

Koko väestön hyvä koulutus ja jatkuva oppiminen ovat tulevaisuudessa pärjäämisemme perusta. Koronan jälkihoidossa tarvitsemme nyt koko elämän pituista oppimista ja osaamisen jatkuvaa päivittämistä. Se pitää myös yrityksemme kehityksen ja kasvun aallossa mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Aittakumpu, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Berg.

18.36 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Oikea-aikainen hoitopääsy on avainasia mielenterveyden häiriöiden hoitamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että budjettiriihen päätöksillä panostetaan muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palvelualan purkuun sekä hoitopääsyn nopeuttamiseen.

Nykyinen korkea työllisyysasteeseen nojaava hyvinvointimallimme ei pitkällä aikavälillä enää kestä heikentyneen mielenterveyden yhteiskunnallisia vaikutuksia. Meillä ei ole varaa menettää nykyisellä tahdilla yksilöitä työkyvyttömyyseläkkeelle tai pitkille sairauspäivärahakausille. Tarvitsemme varhaisen puuttumisen ja välittämisen malleja työelämään sekä laajemmin mielenterveyden häiriöiden tehokasta ja vaikuttavaa hoitamista. Työikäisen väestön hyvä mielenterveys vahvistaa talouskasvua, sillä se on edellytys monille työelämässä vaadittaville ominaisuuksille, kuten mukautumiskyvylle, uuden oppimiselle, luovuudelle, ongelmanratkaisulle ja vuorovaikutustaidoille.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyden häiriöt ovat tänä päivänä merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Vuonna 2018 jo yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä on mielenterveysperusteisia, ja yli kolmannes uusista työkyvyttömyyseläkkeistä on mielenterveysperusteisia. Alle 30-vuotiaiden mielenterveysperusteisten työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Mielenterveyden häiriöiden perusteella maksetut sairauspäivärahakaudet ovat yleistyneet nopeasti. Vuonna 2018 sairauspäivärahoista 31 prosenttia johtui mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä.

Mielenterveyden vaikutukset eivät tietenkään rajaudu ainoastaan taloudellisiin tekijöihin, vaan mielenterveyden häiriöt ovat suuri kansanterveydellinen haaste. Siksi on tärkeää huolehtia myös niiden mielenterveydestä, jotka ovat työelämän ulkopuolella. THL:n tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan nuorten kokemaa ahdistuneisuutta on lisääntynyt ja myös yksinäisyydestä kärsitään yhä useammin. Kouluterveyskyselyssä lähes joka kolmas tyttöistä kertoi kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Tämä on todella huolestuttavaa.

Mitä nopeammin mielenterveyden häiriöihin saadaan apua, sitä pienempiä ovat sekä yksilön vaikeudet että yhteiskunnalle koituvat kustannukset. Mielenterveyden edistäminen on tutkitusti vaikuttavaa. On arvioitu, että keskimäärin yksi mielenterveyden edistämiseen sijoitettu euro palautuu yhteiskunnalle viisinkertaisena.

Hallituksen esittämän uuden hoitotakuun myötä kiireettömään hoitoon pääsisi jatkossa seitsemässä päivässä, kun tällä hetkellä raja on kolme kuukautta. Käsittelyssä olevassa talousarviossa päätetään nyt hoitotakuun rahoituksesta. Talousarvioesitys mahdollistaa hoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

totakuun toteuttamisen suunnitellussa aikataulussa ja kertoo Marinin hallituksen sitoutumisesta seitsemän päivän hoitotakuun toteuttamiseen. Hyvinvointivaltion tehtäviä on kehitettävä myös pandemiavuoden keskellä, ja hoito- ja hoivavelan purkamisen on oltava keskiössä koronapandemian jälkihoidossa. Tämä on osa sitä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä politiikasta, jonka toteuttamiseen Marinin hallitus on sitoutunut.

Sosiaalidemokraatit haluavat varmistaa, että ihmiset saavat tarvitsemaansa hoitoa oikeaan aikaan ilman kuukausien jonottamista. Hoitotakuun toteuttaminen parantaa merkittävästi ihmisten hyvinvointia, sillä nopealla hoitoonpääsyllä voidaan estää vaivojen pitkittyminen ja ehkäistä monia ongelmia. Oikea-aikainen hoito on myös yhteiskunnan etu, koska avun saannin pitkittyessä ongelmat usein kertaantuvat, kustannukset kasvavat ja esimerkiksi työkyvyttömyyden riski kasvaa. Hoitotakuun edistäminen jatkaa Marinin hallituksen politiikkaa, jonka keskiössä on ihmisten arjen helpottaminen ja palveluiden parantaminen.

Arvoisa puhemies! Pula koulutetusta hoitohenkilöstöstä on Suomessa hälyttävällä tasolla. Korona-aika on heikentänyt tilannetta entisestään, ja voimme valitettavasti puhua jo jonkinasteisesta kriisistä. Sote-henkilöstön pito- ja vetovoimaa tulee nopeasti parantaa ennen kuin on liian myöhäistä. On erittäin tärkeää, että hallitus on päättänyt käynnistää STM:n johdolla poikkihallinnollisen ohjelman sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi. Tämä ei kuitenkaan vielä riitä. Toimenpiteet hoitohenkilöstön riittävyyden turvaamiseksi tulee ehdottomasti valmistella yhdessä kaikkien osapuolten kanssa, ja toimenpiteet tulee aloittaa välittömästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen, edustaja Honkonen on poissa. Edustaja Kauma, myös edustaja Kauma on poissa. Ledamot Löfström, ledamot Löfström borta. Edustaja Kettunen, edustaja Kettunenkin on poissa. — Edustaja Kiviranta löytyy.

18.42 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En ole tässä lähetekeskustelussa vielä kosketellut lainkaan veropolitiikkaa ja aion sen nyt pääpiirteissään tehdä. Hallitus jatkaa johdonmukaista veropolitiikkaa, joka tukee talouden elpymistä ja näin auttaa maata nousemaan koronakuopasta.

Ansiotulon verotukseen tehdään hallitusohjelman mukaisesti indeksitarkistus, jotta verotus ei kiristy hinta- tai ansiotason nousun myötä. Asteikkoihin tehdään kautta linjan 3 prosentin inflaatiotarkistus ja tehdään myös tarkistuksia työtulovähennykseen ja kunnallisverotuksen perusvähennykseen. Yli 60-vuotiaille säädetään porrastetusti korotettu työtulovähennys. Tämän valmistelu vienee aikaa sen verran, että se toteutuu vasta vuonna 2023.

Kotitalousvähennyksen kotitaloustyön sekä hoiva- ja hoitotyön enimmäismäärää korotetaan 2 250 eurosta 3 500 euroon ja arvonlisäverollisen työkorvauksen korvausprosentti tähän liittyen 40 prosentista 60 prosenttiin. Kysymyksessä on kaksivuotinen kokeilu vuosiksi 2022—2023. Myös palkkojen osalta tuota prosenttia nostetaan 15:stä 30 prosenttiin. Myös sitten fossiilisista polttoaineista luopumiseen liittyen, nimenomaan lämmityksessä, korotetaan kotitalousvähennystä samoin tuohon 3 500 euroon ja myöskin tehdään vastaavasti samat prosenttikorotukset, ja tämä säännöstö tulee olemaan voimassa vuodet 2022—2027. Lisäksi tietysti on vaihtoehtoisesti käytettävissä suoria tukia fossiilisista polttoaineista luopumiseen lämmityksessä.

Polttoaineveroja ei koroteta. Tämä koskee sekä liikenteen että lämmityksen veroja.

Hallituksen erittäin hyvä päätös oli myöskin se, että maataloudessa käytetyn polttoöljyn ja sähkön valmisteveron palautus säilyy nykyisellään. Tämä on maatalouden tulokysy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

mys, se sovittiin maaseudun tupossa vuonna 2005. Jos tämä valmisteveron palautus olisi poistettu, se olisi merkinnyt noin 10 prosentin alennusta maatalouden nettotuloon.

Maatalouden luopumistuen ansiotuloraja poistetaan pysyvästi.

Koneiden, kaluston ja laitteiden kaksinkertaista poisto-oikeutta jatketaan vuosille 2024—2025. Se jo koskee siis vuosia 2020—2023 ja erittäin kattavasti eri yritystoiminnan aloja, myöskin maataloutta.

Biokaasun käyttötavoitteeksi hallitus asetti nykyisen kahden ja puolen terawattitunnin asemesta 4 terawattituntia. Tavoitteen saavuttaminen perustuu kansallisen biokaasuohjelman toimeenpanoon ja edellyttää mittavia investointeja. Nykyinen biokaasun tuotanto on noin 0,7 terawattituntia, josta maatalouspohjaista on vain noin 10 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Metsärahastojen mahdollisuutta hyödyntää metsävähennystä yhteismetsän kautta rajoitetaan ensi vuoden alusta alkaen. Ja erikoinen säännös on, että yhteismetsän hankintavelan korot säädetään nimenomaisesti vähennyskelpoisiksi ensi vuoden alusta. Monet ovat ajatelleet, että näinhän se tietysti on, että eiväthän yhteismetsäosuudet voi olla eri asemassa tulonhankkimistoiminnassa kuin muu metsäomaisuus. Mielestäni säännös on oikeustilaa selventävä, ja se, että tähän on ylipäänsä tullut epäselvyyttä, on omi-
tuinen asia. Yhteismetsien osalta tehtiin jo vuoden 93 alusta Verohallinnon aloitteesta sellainen ratkaisu, että tuloa ei jaeta osakkaille, koska se oli vaivalloista. [Puhemies koputtaa] Omistajanvaihdoksia oli paljon, ja osakkaita saattoi olla satoja. Eli kyllä se tulo veronalaista on yhteismetsässä, mutta sitä vain ei ole jaettu osakkaille, ja sikäli mielestäni korkovähennysoikeus on ollut voimassa koko ajan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.48 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kotimaisen energian puolesta rohkenen puhua minäkin edustaja Kivirannan erinomaisen puheenvuoron jälkeen. Olen todella huolissani siitä, mitä suomalaisessa energiapolitiikassa tapahtuu. Olemme nyt ulkoistaneet viime aikoina tätä kotimaista energiahuoltoa ulkomaiden hoitoon. Tarkoitan tuota turvapäätöstä, joka tulee aiheuttamaan ensi talvena sen ongelman, että meillä sähkö loppuu tästä maasta. Siis asuntojen yhteislämmityksessä tuotetaan myös sähköä CHP-tuotannolla, niin kuin kaikki tiedämme. Se tuottaa kovimpina pakkaspäivinä 1 800 megaa sähköä valtakunnan verkkoon. Ja kun se on jäämässä pois, kun turvetta nyt ollaan taas kerran vihaamassa, niin aiheutamme itse itsellemme sen ongelman, että sähkö loppuu.

Olen koko syksyn kauhulla seurannut tätä sähkön hintaa Nord Poolissa eli tässä yhteisessä pörssissä. Se on pyörinyt parhaimmillaan eli pahimmillaan 150 euron paikkeilla. Ja pitää muistaa, että ne hinnat, mitä te siellä näette, ovat verottomia hintoja eikä niissä ole mitään sähkönjakelukuluja vielä, elikkä se on vielä oikeasti paljon kalliimpaa. Ja jos meillä sähkö loppuu... Muistatte, että viime talvena esimerkiksi Ruotsissa pantiin paperikoneita kiinni, kun sähkö maksoi niin paljon, ettei kannattanut enää paperia niillä katteilla tehdä. Ja sama koskee metalliteollisuutta, joka on täysin riippuvainen sähkön hinnasta. Meillä tällä hetkellä on se vakava tilanne, että Eurajoen Olkiluoto kolmosen reaktori taitaa olla vielä... En tiedä, missä vaiheessa se nyt on, mutta minulla alkaa pikkuhiljaa toivo hiipua sen suhteen, lähtekö se ikinä käyntiin ja tuleeko siitä teollisuuden kallein monumentti koko maailmassa. Toivon mukaan lähtee käyntiin, mielellään vaikka huomenna.

Mutta se, mistä on iso huoli, on se, että kotimaisen energian tilanne metsätalouteen liittyen on erittäin vakava. Minä olen tuntenut suorastaan huonoa vointia sen takia, että meillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

ei haluta millään ymmärtää sitä, että tämän kotimaisen energiantuotannon kohtalonyhteys liittyy nimenomaan metsäenergian käyttöön. Sitten siihen tulee turve mukaan, jotta saadaan maksimiteho sekä lämmitykseen että sähköntuotantoon. Ja sitten kolmantena on mainion, osaavan edustaja Kivirannan mainitsema biokaasu ja muut uudet energialähteet, joita Suomen maaperä mahdollistaa: niihin hallitus on panostanut, ja se on erittäin hyvä asia. Biokaasua tulee tietyn verran.

Mutta en jaksakaan ymmärtää sitä ajattelumallia, joka Euroopassa on vallalla. Otetaan se Saksa esimerkkinä, kun se on meille kaikille niin tuttu yhteistyökumppani, kauppakumppani ja montaa muuta. Saksa on lopettamassa nyt ydinvoimatuotantoa. Sitten se on lopettamassa energiantuotantoa kivihiiilellä ja ruskohiilellä, ja se korvataan venäläisellä maakaasulla. Minun päähäni ei tämä, arvoisa puhemies, mahdu, ei sitten millään, että tehdään ilmastopolitiikkaa ja ruvetaan lisäämään fossiilin käyttöä. Suomi menee samaa latua. Meillä ei ole paljon vaihtoehtoja, kun nämä kotimaiset energiat pikkuhiljaa ajetaan alas tällä keinoin ja turvaututaan puhtaasti Venäjältä tulevaan energiaan, siis hakkeeseen, ja sieltä jonkun verran tulee turvettakin. Mikähän tässä maailmassa nyt paranee?

Ja minua pikkusen häiritsee tässä keskustelussa se, että puhutaan, että me teemme ilmaston päästöjen suhteen vähennyksiä, kun lopetamme turpeen käytön. Me lisäsimme valtavasti päästöjä, eikä yksikään asiantuntija ole korvaansa lotkauttanut. Enpä ole nähnyt Sitran asiantuntijoita pitämässä esitelmiä tuolla kaduilla ja toreilla, kun ajetaan venäläisillä rekoilla pitkin Suomen teitä, poltetaan, musta savu nousee pakoputken päästä, kun ajetaan haketta Kostamuksesta suoraan rajanylityspaikalta kohti Oulua. Samanlaisia rekoja on ainakin Lapinkin teillä, ja Ilomantsin koko Kuutostie on miehitetty venäläisillä rekoilla. Mitähän ilmastopolitiikkaa se tällainen on? Se on hölmöläisten hommaa. Ja jollakin lailla hölmöläisiäkin loukkaa, että heitä verrataan tällaiseen menettelyyn, mitä me ollaan itse tehty.

Kyllä minä pikkusen ihmettelen tätä meidän touhua. Näkisin mielelläni, että arvostamme suomalaista työtä, jättäisimme rahat Suomeen. Nyt me maksamme kaikki ne energiarahat suoraan venäläisille. Ja kyllä venäläiset kauppakansana aivan varmasti osaavat laskea yhteen yksi plus yksi. Elikkä kun koko Suomen on pakko ostaa, niin aivan varmasti se vaikuttaa energian hintaan. Ja me maksamme jo nyt tällä hetkellä lähes 2,5 miljardia asuimistukia. Nyt kun siihen pärytetään ensi talvena valtava lämpölasku lisää, niin varmasti, kun seuraavaa budjettia tehdään, täällä tehdään 3 miljardin laskelmia siitä, että pitää asuimistukea nostaa kaikkien muiden kustannusten päälle vielä. Olisihan se hyvä, että tässäkin talossa pikkuhiljaa ruvettaisiin miettimään sitä suomalaista työtä ja suomalaista yrittämistä. Viime aikoina se johtoajatus on ollut pikkusen hukassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kalli, ja sen jälkeen siirrymme ministeri Paateron aiheisiin.

18.54 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioesitys oikeastaan kiteytyy yhteen sanaan, ”kasvu”. Siitä kaikilla tavoilla käy ilmi se, että se on pyritty rakentamaan kasvu mielessä. Nyt juuri näyttääkin siltä, että kasvuennusteet lähitulevaisuuteen ovat erittäin hyvät, mutta kuten äsken käydyssä debatissakin kävi selväksi, on tärkeää, että tehdään sellaisia toimia, että saadaan kasvu pysyväksi, että se ei jää ainoastaan lähivuosien iloksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

No, jotta kasvusta tulee pysyvää, tarvitaan tietenkin työlle sekä kysyntää että tarjontaa. Ja jos alkuun pohdin hieman tuota työn kysyntää, joka siis näyttää juuri nyt hyvältä, jopa pahaan työvoimapulaan asti — me kaikki varmasti tunnemme kohtaanto-ongelman omassa maakunnassamme — niin siellä on muutamia tärkeitä asioita, jotka vaikuttavat siihen, että työn kysyntä on vahvaa myös jatkossa. Ehkä kaikkein keskeisin asia on se, että toimintaympäristö koetaan vakaaksi ja ennustettavaksi ja yrityksillä on pitkäjänteinen näkymä siitä, mitä tuleman pitää. Silloin yritykset uskaltavat tehdä investointeja, ottaa riskejä ja työllistää.

Tämä kysymys tietysti linkittyy vahvasti myös EU-sääntelyyn ja siihen keskusteluun, jota äsken käytiin ministeri Lintilän kanssa. Hän hyvin kuvasi, että siellä voi olla myös sellaisia riskejä, että EU-sääntely, kun sitä täällä kotimaassa toimeenpannaan, voi osaltaan myös vähän potkia nilkoille sitä kasvua, jollei sitä viisaasti rakenneta. Ja tämä on asia, jossa meidän täytyy olla hyvin hereillä ja olla myös valmis tunnistamaan omat kansalliset intressit ja myös puolustamaan niitä, jotta täällä toimintaympäristö pysyy hyvänä. Otan yhden esimerkin, vaikkapa tähän Fit for 55 -pakettiin liittyen. On tärkeää, että täällä biotalous voi hyvin ja kasvaa myös jatkossa, ja silloin ei voi olla niin, että joudumme tekemään U-käännöksiä. Ja esimerkiksi nyt siihen uusiutuvan energian direktiivin avaamiseen liittyvät tietyt uhkia ja haasteita, jotka meidän täytyy pystyä nyt oikein käsittelemään ja hanskaamaan.

No, sitten tietysti pitää olla kilpailukykyinen toimintaympäristö verrattuna verrokkimaihin ja muihin kilpailijamaihin. Tähän liittyy tietysti koko se iso kokonaisuus, verotus, josta edustaja Kiviranta äsken hyvin kattavasti puhui, mutta myös yritystuet ja vaikkapa hyvät liikenne- ja tietoliikenneyhteydet. Verotuksesta otan esimerkkinä nyt tämän teollisuuden sähköveron laskun, jonka hallitus jo aiemmin on tehnyt ja joka on erittäin merkittävä, kilpailukykyyn vaikuttava asia, ja vaikkapa tuplapoistomahdollisuuden. Tukien osalta puolestaan vaikkapa tämä sähköistymisen tuki on erittäin tärkeä myös suomalaiselle teollisuudelle, ja kyllä tällä tutkimusyhteistyökannustimellakin ja sen korottamisella on oma merkityksensä, tai ainakin voi olla oma merkityksensä, ja toivon, että yritykset siihen tarttuvat.

No, liikennepanostusten osalta tämä hallitus on tehnyt merkittäviä panostuksia liikenneverkon kehittämiseen, ja sitä on kyllä syytä jatkaa. Ehkä kaikkein merkittävin asia siellä on ollut tämä perusväylänpidon rahoituksen korottaminen 300 miljoonalla vuodessa, ja se on kyllä asia, josta täytyy pitää kiinni myös jatkossa, tulevien hallituksien — ja pikemminkin niin, että sitä edelleen korotetaan, kuten Liikenne 12 -paperissa on yhteisesti sovittu, eikä päinvastoin.

Tarvitaan myös nopeat nettiyhteydet kaikkialle Suomeen, ja myös tietoliikenneyhteyksien eli esimerkiksi valokuidun rakentamista onneksi nyt tuetaan, ja muun muassa tästä EU:n elpymisvälineestä ollaan saamassa siihen varoja. Myös se on erinomaisen tärkeää.

No, sitten on tämä työn tarjontapuoli, jota äsken tuossa debatissa yritin tiivistää tällaisen työllistymisen trilemmat -termin alle. Keksin sen omasta päästäni äsken, ja pahoittelen, se ei ole siis mikään virallinen termi, mutta kuvaa sitä, että jotta ihminen työllistyy, hänellä täytyy olla paitsi työhalua myös työkykyä ja osaamista. Toivoisin, että tässä keskustelussa pystytään keskittymään tähän kokonaisuuteen laajasti, koska jokainen näistä kolmesta ulottuvuudesta on aivan yhtä tärkeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja nyt ministeri Paatero, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

18.59 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja edustajakollegat! Valtionhallinnon kehittämisessä olemme myöskin koronan oloissa varmistaneet, että virastojen ja laitosten perusrahoitus on kunnossa. Talouden elpymisen kannalta on ollut myöskin välttämätöntä, että valtion henkilöstö on ollut toiminnassa eikä sitä ole irtisanottu eikä lomautettu. Samalla esimerkiksi Valtiokonttorille on annettu lisärahoitusta, jotta se on voinut hoitaa ja huolehtia kustannustuen jakamisesta ja sen järjestelemisestä yrityksille. Samoin aluehallintovirastoissa on yhä edelleen aika suuri rooli koronariskin hallinnassa.

Valtionhallinnon ja koko julkisen hallinnon uudistamisesta on tällä kaudella tehty erillinen julkisen hallinnon strategia, jonka toimeenpano on tällä hetkellä meneillään, ja tähän on saatu myöskin nyt ensi vuodelle rahoitusta. Tästä muutamia kokonaisuuksia.

Erityisesti se on hyvä, että sitä tehdään yhdessä kuntien kanssa ja myöskin niin, että joustavaa, monipaikkaista työtä edistetään muun muassa yhteisissä etätyöpisteissä, ja tätä kokeillaan myöskin asiakaspalvelun osalta niin, että ensimmäiset pilotit käynnistyvät ensi vuonna.

Eri virastojen ja kuntien yhteiset palvelupisteet ja uudet sähköiset etäpalvelut tarkoittavat palveluiden viemistä lähemmäs ihmisiä. Samalla tehostetaan tilojen käyttöä ja liikkuamista, mikä tuo päästövähenyksiä ja säästöjä. Koronan jälkeen siirtymä uuteen normaaliin antaa mahdollisuuden vauhdittaa tätä.

Muutokset vapauttavat toimitiloja, mutta uusiin tarpeisiin tarvitaan myös investointeja. Tähän suunnitelmallisempaan tilojen käyttöön Senaatti-konsernin liikelaitosten investointivaltuutta on tarkoitus korottaa ensi vuonna 220 miljoonaa niin, että se maksimissaan tulee olemaan 700 miljoonaa euroa, erityisesti Puolustusvoimat ja muu turvasektori tässä kohteena.

Toisena digitalisaatio, jossa Suomi on Euroopan kärkimaita. Tämän aseman ylläpitäminen vaatii meiltä jatkuvaa työtä. Me olemme hyvässä vaiheessa, mutta tähän ei voi jäädä. Digitaalisuuden edistämiseen on saatu tässä kohdin turvattua määrärahat, jotka riittävät, ehkä sanoisin, juuri ja juuri näiden kriittisten hankkeiden eteenpäinviemiseen. Ja näistä muutama esimerkki:

Ensimmäisenä julkisen hallinnon palveluiden digitalisointi, joka tuo meille tehokkuushyötyjä, ja samalla palvelut muuttuvat helpommin saavutettaviksi ajasta ja maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Digituen toimintamalli on vakiintumassa, ja pystymme koko ajan paremmin auttamaan ihmisiä sähköisessä asioinnissa. Tämä on tärkeää koko Suomes-

sa.

Toisaalta rakennamme uutta, digitaalista henkilöllisyyttä, joka tulee tarjoamaan nykyistä tasa-arvoisemman ja sujuvamman tavan tunnistautua asioitaessa niin viranomaisien kuin yksityistenkin palveluissa. Henkilötunnuksen uudistamisen hankkeessa varmistetaan, että henkilötunnukset eivät lopu kesken, ja samalla se, että näitä asioita voidaan hoitaa kunnolla sähköisesti, niin että helpotamme myös työperäistä maahanmuuttoa.

Haluan myös kiinnittää huomiota eduskunnassa jo käsiteltyyn kolmanteen lisätalousarvioon, jossa Digi- ja väestötietovirastolle annettiin lisäresursseja ruuhkan purkuun, jotta voimme päästä kohtuullisiin käsittelyaikoihin.

Sitten kunnat. Suomalaisista kunnista on pidetty huolta koronan aikana. Hallitus on halunnut varmistaa, että kuntien toimintakyky pysyy — kuntien kautta ihmisten eläminen on helpompaa — niin että peruspalvelut on voitu järjestää. Tästä johtuen kunnille on korvattu ja tullaan korvaamaan koronasta aiheutuneet kulut täysimääräisesti. Kuntien peruspalve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

luiden valtionosuusprosentti laskee ensi vuonna, mutta suurimmalta osalta tämä on teknistä muutosta, sillä euromääräisesti valtionosuudet kasvavat lähes 300 miljoonaa euroa.

Lisäksi on syytä muistaa, että uusiin ja laajeneviin tehtäviin tämä nykyinen hallitus on luvannut ja toteuttanut sataprosenttisen korvauksen. Tämä on uusi periaate. Ensi vuoden osalta tämä summa on 116 miljoonaa euroa. Kuntataloutta on vahvistettu ja vahvistetaan myöskin hyvinvointialueita rakennettaessa niin, että kuntien muutokset vuonna 23 olisivat hallittavissa. Toivottavasti menopaineet monen kunnan osalta helpottuvat, kun nämä ikääntymisestä johtuvat hoivapalvelukustannukset jäävät sitten sinne hyvinvointialueille.

Hyvinvointialueiden osalta olemme satsaamassa väliaikaista rahoitusta tähän: jo tälle vuodelle oli 15 miljoonaa, ensi vuodelle 47 miljoonaa sen rakentamiseen ja sen nostamiseen jaloilleen. Samalla erityisesti ICT-puolelle on tulossa oma rahoitus. Ja ensi vuoden budjetissa näkyy suuri summa, 880 miljoonaa, joka on kahden viikon rahoitus hyvinvointialueille vuoden 23 budjetista mutta maksetaan jo tämän vuoden puolella, jotta hyvinvointialueilla on edes se puskuri vaikkapa palkkojen maksamiseen 1.1.23. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja jos edustajien joukosta löytyy halukkaita debatoijia, niin nyt siihen on mahdollisuus. — Edustaja Heinäluoma.

19.05 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ministeri Paateroa siitä, että hallituskauden alussa tehtiin tämä arvovalinta, että tämä hallitus haluaa tukea kuntia ja mahdollistaa kuntien panostukset näihin elintärkeisiin peruspalveluihin. Tämä lupaus on pysynyt myöskin tämän koronakriisin aikana. Se on valtava saavutus, ja uskon, että tämän salin tyhjyys tänäkin iltana osoittaa sen, että hallitus on itse asiassa onnistunut tässä todella tärkeässä lupauksessaan, ja se on näkynyt myöskin suomalaisten arjessa: koulut ovat pyörineet, opettajat ovat pystyneet kohtaamaan oppilaansa ja antamaan tukea, apua, opetusta korona-aikana, ja sote-työtä tekevät ammattilaiset ovat pystyneet keskittymään kriisin aikana tähän tärkeään työhönsä, joten siitä suuri kiitos myöskin ministeri Paaterolle, että tästä lupauksesta on pidetty kiinni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen.

19.06 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan näitä samoja kiitoksia, mitä tässä edellä lausuttiin, että tämä hallitus on nimenomaan pitänyt kiinni nyt tästä kuntien toimintaolosuhteiden turvaamisesta ja on onnistunut siinä erinomaisesti, erityisesti näissä haastavissa koronaolosuhteissa. Kunnat ovat olleet ihan keskeisessä asemassa siinä, että Suomessa ylipäätään ollaan tätä koronaa pystytty näin hyvin torjumaan ja silti koko ajan pidetty kiinni siitä, että meillä palvelut toimivat.

Ollaan pystytty tuottamaan asioita etänä ja uusilla toimintatavoilla. Kaikissa kunnissa on tehty ihan valtavasti työtä sen eteen. Oli ilo kuulla tässä ministerin esittelypuheenvuorossa myöskin näistä valtionhallinnon sähköisen asioinnin kehittämisen projekteista. Ne ovat ihan valtavan tärkeitä, koska niistä löytyy sitä joustavuutta siihen, että asiat hoituvat ajoissa ja tämmöiset pullonkaulat ja ongelmat saadaan purettua ja resursseja saadaan kohdennettua järkevällä tavalla. On hyvä, että tätä työtä edelleenkin tässä jatketaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

19.07 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin varautunut jatkamaan TEMin keskustelua oikeastaan tuosta energiantensiivisyydestä, mutta nyt kun ministeri on kuntapuolelta, niin jatketaan sitten siitä. Täältä ei tässä vaiheessa tule kiitoksia, kuten edustaja Heinäluomalta, mutta kysymyksiä senkin edestä.

Ehkä vähäisemmälle huomiolle on jäänyt TE-keskusten henkilö-, työnantaja- ja yrityspalveluiden siirtyminen kunnille. Miten vastuunjako selkeytetään, miten rahoitusmalli on ajateltu toteutettavan, ja mitä tarkoittavat nämä kansainväliset rekrytoinnit, joissa valtiolla olisi ylläalueellinen rooli?

Sitten vielä näiden palveluiden järjestämisestä, kun rajaksi on tulossa 20 000 asukasta. Esimerkiksi omassa kotikunnassani Naantalissa on 19 500 asukasta. Olisimmeko me vasuunkunta, vai onko palveluiden järjestäminen tehtävä yhdessä muiden kuntien kanssa, kuten vaikkapa Maskun kanssa, jotta raja ylittyisi? Käsittääkseni kunnille kuitenkin tulisi aika laaja palveluvastuu oman alueensa asukkaista näiden suhteen, eli tässä tilanteessa tämä on itse asiassa aika laaja muutos nykytilanteeseen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Pirttilahti.

19.08 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

On todella hieno asia tämä monipaikkaisuuden mahdollistaminen, juuri nämä digitaaliset palvelut, niin yrityksille kuin sitten myös kansalaisillekin. Ja hyvä luettelo juurikin näistä palveluista: vanhustenhoivan, lastensuojelun mitoitusta ja niin edelleen tämän kuntapuolen osalta. Eli valtionhallinnon kehittäminen ei kuulu teille, mutta monipaikkaisuuden edistäminen ja tämä digitalisaatio yhdessä mahdollistavat tämän monipaikkaisuuden.

Tämä hyvinvointialueiden hallinnon valmistelu on kanssa sitten iso pala, mikä pitäisi olla valmis aika pienessäkin aikataulussa näillä VATE-ryhmillä. Olisin tiedustellut rahoituksen riittävyttä siinä muutosvaiheessa ja tietenkin sujuvuutta. Saadaanko me se siinä aikataulussa VATE-ryhmissä valmiiksi, ja minkä näköisiä pullonkauloja näette vielä siinä olevan? Tietenkin erilaista viestiä tulee kiinteistöjen omistuksista, veloista ja niin pois päin, mutta nekin ovat sitten tietenkin vielä kuntakohtaisia ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

19.10 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Koronaa on hoidettu viime ajat ja myöskin tehty erinäisiä päätöksiä tukeaksemme koronasta kärsineitä tahoja, yrityksiä, yksilöitä ja myös tietysti kuntia. Tärkeä viesti, minkä ministeri tuossa sanoi, on se, että kunnille korvataan koronakustannukset täysimääräisesti. Se oli ehkä paras lause puheenvuorossanne.

Suomessa on yksi maailman laadukkaimmista, luotettavimmista ja tehokkaimmista julkishallinnoista, ja sen kehittäminen jatkuu edelleen. Ensi vuonna käynnistetään kolme valtion yhteispalvelupisteiden pilottia, ja se on tärkeä uudistuskohde.

Suomi on vertailuissa digitalisaation mallimaa Euroopassa. Digitalisaatio myös kehittyy koko ajan, ja digitalisaation kehittämisen jatkuminen valtionhallinnossa on myös tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

On kiitettävä siitä, että olette reagoineet Digi- ja väestöviraston käsittelyruuhkiin ja tehostatte käsittelyä lisärahoituksella. Tästä erityiset kiitokset, koska monet kansalaiset ovat näihin ongelmiin törmänneet ikävissä edunvalvonta-asioissa ja kuolinpesäasioissa, muun muassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

19.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä tiedosta, että kuntien tilanne sote-uudistuksen vaihettumisaikana on turvattu. Tiedämme kaikki sen, että siinä tulee olemaan varmasti sellaisia vaihteita, joita emme vielä osaa edes kuvitellakaan. Mutta on hyvä tieto, että voimme luottaa siihen, että tämä kriisiaika hoidetaan hyvin.

Yleensä digitaaliasioissa, kun puhutaan nopeista laajakaistayhteyksistä, kaikki me tiedämme, että ainut vaihtoehto on valokuituverkko. 5G-yhteyksien saaminen maaseudulle on käytännössä mahdotonta. Kotikunnassani sellainen valokuituverkko rakennettiin ihan viisi vuotta sitten, ja voin suositella kaikille. Toivoisin, arvoisa ministeri, että te viette valtioneuvostoon yhä vahvempaa viestiä siitä, että mitä tulee näihin rakennerahoihin, jotka saatiin sovittua — ja sitten tulee JTF-rahaa, ja mitä sieltä nyt tuleekaan elvytysrahaa ja niin edelleen — niin ainoa todellinen hanke, jolla tämän maan elintaso pystytään varmasti parantamaan ja palveluita parantamaan, on rakentaa koko maahan kattava valokuituverkko. Kaikki palvelut digitalisoituvat. Esimerkiksi terveyskeskuksessa, kun otetaan röntgenkuva, se voidaan lähettää vaikka yliopistosairaalaan tutkittavaksi hyvin nopeasti ja saadaan hyvä vastaus, mikä on potilaalla vaivana. Jos tällaisia verkkoja ei ole olemassa, niin palvelu ei pelaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

19.12 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin ihan yleisesti kehua hallitusta, mutta kysymykseni koskee vuoden 2023 alun muutosta, kun sosiaali- ja terveystoimen tehtävät tunnetusti siirtyvät kunnilta hyvinvointi-alueille. Se tietysti automaattisesti vaikuttaa kuntien valtionosuuksiin. Mutta tuossa kuulin, että kunnanjohtajat olivat ilmeisesti pitäneet tällä viikolla semmoista aika laajaa Teams-kokousta ja siellä oli herännyt semmoinen luulo, että valtionosuuslainsäädäntöön olisi tulossa joku muutos liittyen vuoteen 2023. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: mikä on tilanne?

19.13 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Paaterolle, että kunnista on pidetty huolta koronan keskellä. Monissa kohdin on otettu digiloikkia.

Suomi on suuri ja kaunis maa, ja koko Suomi on hyvä pitää asuttuna ja kukoistavana. NykYTEKniikka ja valokuitu mahdollistavat sen, että moni voi tehdä työtään paikasta riippumatta. Elpymispaketista saamme varoja valokuidun vetämiseen. Koronan myötä on syntynyt myös uusia hyviä käytänteitä, joista osa jää varmasti elämään. Kun digitaalisia palveluja edistetään — esimerkkeinä ensi vuonna alkava yhteisten etätyöpisteiden pilotti ja digitaalisen henkilöllisyyden valmistelu — on syytä muistaa, että kaikki eivät osaa käyttää teknologiaa. Nuoret voisivat olla oppaina vanhemmille. Tässä olisi hyvä tehtävä järjestöille, joiden rahoituksesta pitää pitää huolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Otetaan vielä edustaja Kettunen, ja sen jälkeen ministeri Paatero pääsee vastaamaan.

19.15 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Edustaja Kiviranta meinasi kehua hallitusta, joten minä nyt kehun, kun Kiviranta esitti kysymyksen. Nimittäin hallitushan parantaa monipaikkaisen ja sijainnista riippumattoman työnteon ja asumisen edellytyksiä edistämällä digitaalisia palveluita niin kansalaisille kuin yrityksillekin. Tämä on kyllä tervetullut tuki alueiden tasa-arvoisen kehittämisen kannalta, ja näin se mahdollistaa elämisen tavan valintoja yhä laajemmalle joukolle suomalaisia, joiden enemmistön toive on asua nykyistä väljemmin. Tässä edustajat Kinnunen ja Hoskonen toivat ansiokkaissa puheenvuoroissa esille laajakaistan merkityksen, valokuidun merkityksen, ja niin kuin me kaikki tiedämme, niin se on se palvelualusta tulevaisuuden palveluille, joita tulemme käyttämään.

Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministerille lisää hyvää esiintymistä, olkaa hyvä.

19.16 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia paljon, ja kiitoksia kiitoksista. On ollut kyllä ilo saada olla tässä, vaikkakin vaikeana korona-aikana, ja tehdä tätä yhteistyötä tässä koko julkisen hallinnon edistämiseksi ja yhteistyössä kuntien kanssa. Ja se on yksi asia, mikä on tällä hallituskaudella myöskin edistynyt, että ei ole vastakkainasettelua kuntien ja valtion välillä, vaan tätä on yritetty lieventää.

Mutta näihin muutamiin kysymyksiin: Digituki on se meidän väline, jolla näitten ihmisten apuna ollaan alueilla. Tämähän on tähän mennessä ollut hankkeina, ja hankkeita on ollut eri puolilla Suomea eri tavoin hallintoituna — jossakin ne ovat olleet kuntien, jossain ne ovat olleet maakuntaliittojen — ja nyt on tavoitteena, että ne saadaan vakinaistettua, niin että kaikkialla Suomessa tätä digitukea on saatavilla. Mutta se toteutus tulee olemaan, niin kuin edustaja totesi, varmaan tulevaisuudessakin niin, että siinä ovat mukana seurakunnat, järjestöt, kunnat ja tietysti myöskin varmaan valtionhallinto ja muitakin toimijoita, miten se siellä kunnassa parhaiten saadaankin toteutettua. Mutta tämä tulee siis vakinaiseksi toiminnoksi valtionhallinnon puolelta.

Sitten nämä kuntien valtionosuudet, tämä kysymys Kivirannalta, että onko vuonna 23 tulossa muutos valtionosuuslakiin. Tämmöistä ei ole vielä suunniteltu, mutta meillä on, tietenkin, meneillään kuntien rahoituksen, verotuksen ja tehtävien pohdinta, eli kun hyvinvointialueet aloittavat, meidän pitää miettiä koko kunta-ajattelu uudella tavalla. Miten me turvataan, että kuntien rahoituspohja tulevaisuudessakin riittää? Ja aivan varmasti tulemme muuttamaan kuntalakia, tulemme muuttamaan valtionosuuslakia ja muitakin, mutta aikataulusta ei ole vielä tietoa, koska tämän vuoden loppuun mennessä meillä on tieto näistä taustaselvityksistä ja ne esitykset, mitä sitten edistetään, ja katsotaan, millä ne menevät. Mutta tiedossa on, että valtionosuuksiin tulee muutoksia.

Valokuituun: Olen aivan samaa mieltä, ja vaikka asia kuuluu naapuriministerin tontille [Puhuja naurahtaa] — pahoittelut, puhemies — niin kestävä kasvun ohjelmassa muistaakseni on 70 miljoonaa tähän suunnattua rahoitusta sen kahdeksan miljoonan euron päälle, mikä on ollut siellä budjetissa tällä hetkellä. Eli tarve on suuri, ja katsotaan, miten se sitten organisoidaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Digi- ja väestötietoviraston perustaminen on ollut todellakin haastavaa siitä syystä, että samanaikaisesti on pitänyt tehdä se vanhojen asiakirjojen digitalisointi — tiedätte, että maistraateissa ja seurakunnissa ja muualla — ja samaan aikaan luoda digitaaliset palvelut, eli kaksi asiaa. Ja tähän ei oltu resursoitu riittävästi, ja nyt sitten, kun ihmisten asiointien hoitaminen — erityisesti esimerkiksi ikäihmisten asiointien hoitaminen edunvalvontakysymyksissä tai sitten perintöjen jaossa tai asuntojen myynnissä tai muussa — on realisoitunut kasvavana tarpeena, ja sen takia ollaan jouduttu tähän tilanteeseen, ja nyt saatiin se yli kaksi miljoonaa, jolla on pystytty sitten lisää henkilöstöä palkkaamaan.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen on ollut siis tälle vuodelle se 15 miljoonaa, ensi vuodelle 47 miljoonaa. Kysymys Pirttilahdelta: riittääkö? Erittäin hyvä kysymys. Kun ei ole päästy vielä alkuunkaan, niin on vähän vaikea arvioida, mutta kyllä ensimmäiset palautteet ovat tulleet jo, ja olen myöskin käymässä läpi tilanteen erityisesti näissä, ehkä sanoisin sirpalemaakunnissa, joissa ei ole ollut tätä kuntayhtymäpohjaista mallia, joka aloitetaan nyt. Tilanne on erilainen kuin niissä maakunnissa, missä on jo vuosia tehty kuntayhtymäpohjalla. Ja meillä on VM:n sisällä porukka, joka miettii ja katsoo niitä arvioita, että jos näyttää siltä, että se rahoitus ei riitä, niin sitten katsotaan, onko se täydentävässä budjetissa tai onko se ensi vuonna — mikä on varmaan realistisempaa, kun tiedetään ne käytännön kustannukset — sitten jossain lisätalousarviossa hoidettavana.

TE-palveluiden siirto, edustaja Junnila, on todella iso muutos, ja tässähän minun täytyy sanoa, että ei ole vielä valmiita vastauksia, koska työllisyyden ministeriryhmässä näitä päätöksiä viikko viikolta pikkuhiljaa tehdään. Isompi linjaus on tehty siitä 20 000 työllisen alueesta, eli työssäkäyntialueella on oltava se 20 000 ihmistä — siis sellaisia, jotka ovat työikäisiä. Ja sen lisäksi isompia linjauksia on tehty siitä, mitä palveluita jaetaan, mutta rahoitusmallia ei ole vielä päätetty, ja sitä keskustelua käydään kuntien kanssa tällä hetkellä. Ja samaten sitä linjausta näistä valtakunnallisista palveluista, että mitkä jäävät valtakunnallisiksi palveluiksi, mitkä ovat sitten siellä kuntien päässä, sitä ei ole myöskään tarkasti vielä tehty.

Sähköisen asioinnin kehittäminen tulee etenemään, ja tämä etätyö ja monipaikkaisuus tulevat olemaan meille arkea tästä eteenkinpäin. Uskon, että monet meistä käyttävät itse sähköisiä palveluita lähes pelkästään. Hyvin harvoin tulee enää etsittyä valtion virastoa, minne menisi asioita hoitamaan, ja sen takia tämä malli pitää muuttaa, että aina pitää olla mahdollisuus asiointiin, mutta se ensisijainen vaihtoehto on se digitaalinen. Eli nämä kääntyvät tässä kohtaa. Aikaisemmin ne olivat toisinpäin, että ensisijaisesti toimisto ja sitten lisukkeena digitaaliset, ja nyt tämä kääntyi tämän hallituskauden ja koronan vuoksi tässä kohtaa toisinpäin: ensisijaisesti ovat sähköiset palvelut, joita täydentävät sitten asiointipalvelut, joihinkä me tehdään näitä yhteispalvelupisteitä — kymmenen virastoa, Kela ja kunnat yhdessä. — Kiitos, puheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Heinäluoma.

19.22 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jatkaisin tästä erittäin tärkeästä aiheesta koskien Digi- ja väestötietoviraston palvelujen ruuhkautumista, johon edustaja Viljanenkin viisaasti viittasi. Tämähän on ollut ihan kohtuuton tilanne, kun kyseessä kuitenkin lähtökohtaisesti näissä holhous- ja edunvalvonta-asioissa ovat sairaat ihmiset, ikäihmiset, jotka eivät pysty omia asioitaan hoitamaan. He ovat tarvinneet edunvalvojan, ja tämä käsittely tämän edunvalvontahoitajan kohdalla on venynyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

jopa neljästä kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Tein tästä tämän vuoden toukokuussa kirjallisen kysymyksen, jossa vaadin, että hallitus korjaa tämän resurssitilanteen, joka on aiheutunut koronasta ja siitä, että tämän viraston tulot ovat tippuneet. On hienoa, että hallitus reagoi tähän asiaan, mutta kysyisin ministeriltä, mikä tilanne tällä hetkellä on tämän ruuhkatilanteen ja näiden jonojen suhteen. Onko siellä vielä jonoja kovasti olemassa, ja pystytäänkö näillä hallituksen antamilla lisäresursseilla jonot korjaamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Junnila.

19.23 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kuntaministerillä on siinä mielessä haasteellinen pesti, erityisesti, kun tämä hyvinvointialueiden uudistus tulee, niin monet kysymykset ovat päällekkäisiä. Erityisesti Kuntaliitossa ja sitten kunnissa on nyt mietitty vuotta 2023 ja siitä eteenpäin, kun tämä FCG laski nämä sotesta tulevat kustannukset, jotka vaikuttaisivat olevan 6,4 miljardia kahdeksan ensimmäisen vuoden aikana sen jälkeen, kun sote sitten voimaan tulee, ja Veronmaksajain Keskusliitto oli laskenut, että keskituloiselle se olisi 1 800 euroa lisäveroja vuodessa, ja sitten jos muutetaan kuntaveroiksi, niin puhuttaisiin jopa 5 prosenttiyksikön korotuksesta. Miten te olette suhtautunut tähän Kuntaliiton laskelmaan, ja millä tavalla tätä asiaa pitäisi oikeastaan lähestyä teidän näkemyksenne mukaan?

Ja sitten vielä, liittyen noihin hyvinvointivaaleihin, on puhuttu niin sanotusta demokraatiarahasta, kun uusilla aluevaltuutetuilla voi olla 2—4 kokousta vuodessa, mutta joissakin maakunnissa on puhuttu jopa 6 000:n tai jopa suuremmista rahoista, vuosittaisista korvauksista ryhmille, niin mikä on teidän mielipiteenne? Onko tämä ihan kohtuullista ottaen huomioon, että näillä alueilla on oikeasti huomattavan paljon vähemmän töitä kuin kunnissa valtuutetuilla tällä hetkellä on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pirttilahti.

19.25 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksesta. Yhdyn kanssa noihin valokuidun vetäjiin siinä, että toivottavasti me saadaan 70 miljoonaa käytettäväksi siihen, että se olisi symmetrinen eli että lähtevä ja tuleva kuso olisi yhtä voimakasta, niin että se tarvitsee myös näissä palveluissa sen.

Hyvinvointialueisiin liittyen: Hehän tarvitsevat kanssa oman hallinnonrakenteensa. Ja ymmärsin tässä ainakin Pirkanmaan VATE-ryhmältä, että tämä tulisi jälkijättöisesti. Eli kun ensin maksettaisiin ja tehtäisiin se digitaaliympäristö sille uudelle hallinnolle, niin se maksettaisiin vasta myöhemmin. Tämä on VM:n asia, mutta toivottavasti se tulisi ajoissa, koska näillä hyvinvointialueilla itselläänhän ei ole rahoitusta tällä hetkellä kovinkaan paljon olemassa.

Sitten tuo uuden kunnan rooli: Mainitsitte siitä tuossa rahoituksellisesti, mutta onko siihen henkistä tukea, millä tämä kunta uudestaan rakennetaan — kun siihen tulee nyt uudestaan TE-toimiston palvelut, sieltä lähtee palveluita — että se elinvoiman sydän säilyisi tai vahvistuisi uudessa kunnassa? Minkä tyyppisiä hankkeita siihen tulee?

Ja viimeinen kysymys on tästä pelastustoimen siirrosta. Onko tämän 47 miljoonan sisällä myös sitten pelastustoimen, muun muassa sopimuspalokuntien, sopimustenkin siirto tähän tulevaan hyvinvointialueeseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja kun nyt ei enempää puheenvuoropyyntöjä tähän debattiin näytä olevan, niin jos ministeri Paatero vielä lopuksi kommentoi, ja sen jälkeen puhujalistaan.

19.26 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia paljon, mielellään. Tässä on monta semmoista asiaa, mistä jatketaan varmaan tämänkin jälkeen keskustelua.

Tästä 47 miljoonasta, joka on ensi vuodelle rahoitusta: Sehän on sen hallinnon ensimmäisten askelten ottamiseen, ja varsinaiset sopimuksethan siirtyvät vasta silloin 23, minkä se suurempi rahoitus, mikä on täällä käsitelty silloin kun lakipakettia käytiin, sisältää. Sen sanon haasteena meille kaikille, jotka ollaan kuntapäätäjänä ja siellä alueella toimimassa, että näitten sopimusten määrä, jotka ovat läpi käytävissä — muistan vaikkapa Pirkanmaan: oli yhdellä alueella 20 000 läpi käytävää sopimusta. Elikkä työtä riittää, puhumattaakaan sen jälkeen vielä kiinteistöistä ja henkilöstöstä. Niitä kyllä on siellä.

Tämä kuntien uudelleen luominen on myöskin meidän yhteistä työtä. Elikkä me tehdään sitä taustatyötä nyt, ja sitä tehdään yhdessä myöskin Kuntaliiton eri verkostojen kanssa, ja sen jälkeen päästään sitten päätöksentekoon siitä, mitä se on. Mutta jos vain päästään tästä koronasta, niin kuin nyt näyttää, olisi kyllä tarpeen käydä myöskin alueellisesti kierroksilla, tehdä tällaisia yhteisiä seminaareja tai pyöreän pöydän keskusteluita, koska ei ole olemassa mitään yhtä oikeata vaihtoehtoa. Lainsäädäntöä kyllä tehdään, mutta sen jälkeen, miten se kunta ottaa oman näkemyksensä siihen, mikä on meidän kunnan rooli ja mitkä ovat sen elinvoimaisuuden ja sivistystoimen tehtävät ja miten se asettautuu siihen muuhun kuntakenttään ja yhteistyöhön sen hyvinvointialueen kanssa, niin sen roolin mietäminen on uusien valtuutettujen strategian tehtävä, ja se on iso työ tällä hetkellä.

Tähän ict-puoleen: Nythän siis tässä budjetissa on jo lähdössä ict-puolelle rahoitusta yhteensä 175 miljoonaa, muistaakseni, erityisesti näiden ohjelmien yhteensovittamiseen. Ei niinkään siihen, että uudistetaan kokonaan joitain ohjelmia, vaan siihen, että saadaan kaikki nämä ohjelmat toimimaan yhteen, kun niitä yhdistetään kunnista ja sairaanhoitopiireistä. Sille on erillisrahoitusta, mutta se on anottavana. Se on avustusmuotoisena, elikkä ei normaali valtionosuuksina.

Junnilan kysymykseen kuntapuolelle: Me ollaan kuitenkin hyvässä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa tehty kuntatalousohjelma, joka itse asiassa julkaistiin juuri tällä viikolla maanantaina, ja tiistaina siitä oli myöskin tilaisuus. Siellä ei kyllä ihan tämmöistä 5 prosentin korotustarvetta kuntaveroprosenttiin ollut, elikkä ei ihan niin suuriin lukuihin päästy. Mutta on siellä kyllä eittämättä semmoista, vähän eri tarve kuntakokoryhmittäin, minkälainen korotuspaine on, jos nykyisillä palvelurakenteilla ja muilla sitten kunnissa jatketaan, ja tämä tulee varmaan eteen. Tiedän, että monenlaisia konsultteja on myöskin liikkeellä, jotka laskevat sitten näitä erilaisia.

Tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen ja vaaleihin: Olen menossa Kainuuseen ensi viikolla, mutta ymmärsin, että kun Kainuun hallintomallia aloitettiin, niin siellä kokousten määrä oli varsin mittava. Elikkä uskon, että valtuuston kokousten määrä tulevaisuudessa sitten vuosien päästä tulee olemaan ehkä vähäisempi, mutta varmaan alussa joudutaan aika usein, koska kun rakennetaan jotain aivan uutta, sataan vuoteen ensimmäistä kertaa, niin se kokousten määrä on aika vaativa, voi olla ihan aikataulullisestikin, mutta myöskin ne asiat ovat aika lailla vaativia. Ja nyt sitten tässä kohtaa on se mietintä, mikä on sitten se kokouspalkkio tai se ryhmälle annettava rahoitus, ja sehän on jokaisen alueen itse päätettävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

Mutta voi olla, että tässä kannattaa miettiä tämä ensimmäinen vuosi ja sitten se normaali aika, silloin kun hyvinvointialue toimii, eri tavalla.

Ja DVV:stä yhä edelleen edustaja Heinäluomalle: Kysyin tätä, mihinkä asti tämä ruuhkan purku sitten kestää, ja kyllä se vastaus oli siinä kohtaa, että menee ensi vuoden puolelle ennen kuin päästään siihen niin sanottuun normaalimpaan aikajaksoon. Mutta aina parempaan ollaan menossa tälläkin hetkellä, ja toiveikkaasti ajattelen, että jos nyt vielä voisi sieltä kiriä. Mutta ensi vuoden puolella oltaisiin normaaliajassa. — Kiitos, puheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Paatero. — Siirrytään puhujalistan. — Edustaja Kinnunen.

19.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa puhemies! Digitalisaatio muuttaa elämäämme ja myös kuntien toimintaa merkittäväällä tavalla tulevina vuosina. Moni palvelu tulee aivan kuin lähemmäksi ihmistä. Kunnat luodaan yhdessä uudelleen. Uusissa kunnissa saadaan keskittyä osaamisen, elinvoiman, kaavoituksen ja hyvinvoinnin edistämiseen. On huolehdittava siitä, että ihmisten, kansalaisten, päivittäin ja usein tarvitsemat palvelut säilyvät lähellä. On erittäin tärkeää, että tämä digituki tulee vakituiseksi valtion huolehtimaksi toiminnoksi, joka voidaan toteuttaa paikallisesti eri toimijoiden — kuten kunnan, seurakuntien ja järjestöjen — yhteistyönä. On tärkeää huolehtia siitä, että kaikki oppivat käyttämään digitaalisia palveluja. Tulevaisuudessa monipaikkaisuus, mahdollisuus tehdä työtä eri paikoissa, tulee digitalisaation edistämisen ja etenemisen ansiosta lisääntymään. Harvaan asutun seudun parlamentaarinen ryhmä on nostanutkin esille monia uusia avauksia, joihin kannattaa tarttua. Huolehditaan yhdessä siitä, että uudet kunnat säilyvät elinvoimaisina.

Arvoisa puhemies! Työvoimapula vaivaa melkein joka puolella Suomea ja estää yritysten kasvua ja työllistämistä. Työllisyystoimien lisäksi tähän ongelmaan vastataan jatkuvan oppimisen uudistuksella. Syksyllä aloittavan Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tehtävä on koordinoida alueelliset verkostot selättämään kohtaannon ongelma. Karu tosiasia on, että meillä on samaan aikaan työttömyyttä ja syrjään jäämistä ja osaavan työvoiman pula ympäri maata. Työ ja tekijät eivät kohtaa. Kohtaannon ongelma onkin ratkaistava yhdessä. Pohjoismaainen työvoimamalli tuo oman lisänsä työttömien ja lomautettujen auttamiseksi työn syrjään kiinni. Siinä työnhakija hakee työtä omatoimisesti ja saa työnhakuunsa vahvaa yksilöllistä tukea entistä aikaisemmassa vaiheessa. Unohduksesta hakea työtä tulee muistutus. Toisella kertaa tulee 5 korvauksetonta päivää ja kolmannella 10 päivää.

Kestävän kasvun ohjelmasta kohdennetaan 15 miljoonaa euroa uusiin korkeakoulujen aloituspaikkoihin, joita toivon tasaisesti ympäri maata. Aloituspaikkoja on tulossa myös toiselle asteelle, muun muassa lähihoitajakoulutukseen. Ensi vuonna siihen suunnataan 43 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset arvostavat tiedettä ja tutkimusta, tutkittua tietoa päätöksenteon pohjana. Tieteen rahoitus on toistaiseksi turvattu, kun ensi vuoden ratkaisu löytyi. Veikkauksen tuloutuksen lasku on kuitenkin meille aito ongelma. Pelihaittojen torjunta on tärkeä asia, johon eduskunta on sitoutunut. Se ei saa kuitenkaan johtaa vapaaehtoistoimintaa virittävän ja hyvinvointia edistävän järjestötyön, liikunnan toimijoiden ja kulttuuritoimijoiden rahoituksen pysyvään leikkaamiseen. Tulevia vuosia ajatellen tarvitsemme parlamentaarista yhteistyötä, jotta voimme yhdessä ratkaista tieteen ja tutkimuksen rahoituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

sen pidemmällä aikavälillä. Edunsaajille tulee luoda näkymä ja ennustettavuutta tulevaisuuden rahoitusmallista. Meidän tulee pitkällä aikavälillä tavoitella tutkimuksen ja kehityksen investoinneissa 4 prosentin osuutta bruttokansantuotteesta.

Arvoisa puhemies! Monia hyviä elinvoimaa ja osaamista vahvistavia avauksia on tehty. Suomi ei ole kuitenkaan vielä valmis. Tehdään yhdessä työtä kukoistavan ja hyvinvoivan Suomen rakentamiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiviranta.

19.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Pari sanaa oikeusministeriön hallinnon-alan budjettiesityksestä.

Tuomioistuimia on ruuhkauttanut niissä vireillä olevien asioiden määrä, ja samalla vi-reilläoloajat ovat pidentyneet. Oikeudenkäyntien sujuvoittamiseksi ja rikosvastuun parem-maksi turvaamiseksi tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen määrärahoja on edelleen tarvetta korottaa. Itse asiassa tarve on aivan välttämätön.

Arvoisa puhemies! Oikeudenkäyntien suullisen todistelun tallenteiden vastaanottamista varten suunnitellaan ja rakennetaan videotallennusjärjestelmä. Tähän tarkoitukseen myön-netään lisärahoitusta. Tällä toteutetaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan näytön vas-taanottaminen oikeudenkäynneissä keskitetään käräjäoikeuksiin, missä todistelu taltioi-daan hovioikeuskäsittelyä varten.

Arvoisa puhemies! Lokakuun 2021 alusta lähtien laittomasta uhkauksesta tulee hallitus-ohjelman mukaisesti virallisen syytteen alainen rikos, kun uhkaus kohdistuu henkilöön hä-nen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi. Rikosilmoitusten ja niistä ai-heutuvien esitutkintojen arvioidaan muutoksen vuoksi lisääntyvän, ja siksi sekä poliisille että Syyttäjälaitokselle ja tuomioistuimille osoitetaan lisämääräraha.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

19.38 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käydään lähetekeskustelua ensi vuoden talousarviosta. Tänä päivänä ollaan käyty keskustelua työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalasta.

Suomen tavoitteena tulee olla, että Suomi on houkuttelevin investointiympäristö yrityksille. Ennustettavuuden ja vakauden tulee olla asianmukaisella tasolla monella eri sektoril-la. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen niin kotimaassa kuin ulkomailta on myös olennainen osa tätä. Kukaan ei investoi, jos työvoimaa ei ole saatavilla. Hallituksen tavoitteet ja päätökset ulkomaisia ja sujuvia lupakäytäntöjä koskien ovat tärkeitä. Uudet työpaikat syntyvät kasvuhakuisiin yrityksiin. Koko maan tasapainoisen kehittämisen kan-nalta on tärkeää saada kasvuyrityksiä syntymään eri puolille Suomea.

Omassa kotimaakunnassani Kainuussa on tällä hetkellä odotettavissa noin 2,2 miljardin euron edestä investointeja. Jos kaikki toteutuvat, niin se tarkoittaa reilun 1 500 lisätyöpai-kan saamista maakuntaan nimeltä Kainuu, ja tehdasinvestointeja jos lähdetään rakenta-maan, niin rakennusaikana voi olla jopa yli 3 000 työpaikkaa. Suurimmat investoinnit koh-distuvat tuonne kemiallisen metsäteollisuuden suuntaan: KaiCell Fibersin tehdasinvestoin-ti on edessä. Mutta jotta me saamme osaavat työntekijät, niin kyllä työntekijöitten liikku-vuus myös maan sisällä tulisi saada asianmukaiselle tasolle, ja aina on työvoima liikkunut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

myös muista maista, elikkä puhutaan tästä työperäisestä maahanmuutosta, ja tätäkin tulisi edistää.

Puhemies! Vielä tähän työllisyyden alaan: Haluan nostaa esille osatyökykyisten työllistämisen edistämisen. Perustetaan nimittäin uusi valtion erityistehtäväyhtiö. Sehän kulkee nyt työnimellä Välittäjä Oy. Tämän yhtiön tehtävänä on työllistää osatyökykyisiä nykyistä pidempikestoisiin työsuhteisiin, tarjota työntekijöille tukea ja luoda mahdollisuutta työuralla etenemiseen. Ensi vuoden talousarvioon on esitetty 10 miljoonan euron valtionavustus tämän kyseisen yhtiön toimintaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kinnunen.

19.41 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallitus ei toki yksin synnytä yhtään työpaikkaa, ne syntyvät yrityksissä. Meidän tulee parantaa niiden toimintaympäristöä. Paras työllisyystoimi on siis huolehtia siitä, että yritykset voivat toimia ja laajentua. Koko maan tasapainoisen kehittymisen kannalta on tärkeää saada kasvuyrityksiä syntymään eri puolille Suomea.

Hallituksen päätökset esimerkiksi sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista, yritysten tukeminen koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat luoneet tänne Suomeen työtä ja kasvua. Meidän tulee nyt pysyä tällä kasvun tiellä. Monia muitakin hyviä päätöksiä on tehty. Olen iloinen siitä, että hallitus on toiminnallaan osoittanut, että se ymmärtää yritysten korvaamattomuuden elinvoiman ja työn tuojina.

Kun kotitalousvähennys nyt laajenee, se lisää työpaikkoja palvelualueille. Myös tki-toiminnan tutkimusyhteistyökannustin tukee yrityksiä uudistumaan, kehittymään, innovoimaan ja tekemään yhteistyötä tutkijoiden, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Sen kesto nyt pidennetään kahdella vuodella.

Lisäksi Suomen kestävä kasvun ohjelma tukee teollisuuden vihreää siirtymää monilla eri tavoilla. Ennen muuta Suomi tarvitsee, niin kuin edustaja Kettunen tuossa kuvasi, osaavaa työvoimaa niin kotimaasta kuin ulkomailta. Kukaan ei investoi, jos ei ole työvoimaa ja osaajia saatavilla. Meidän tulee saada kaikki kynnelle kykenevät töihin. Näitä ulkomailta tulevia sujuvia lupakäytäntöjä edistetään ja sitten myöskin kaikkien suomalaisten työllistymistä helpotetaan ja tuetaan näillä monilla hallituksen hyvillä avauksilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kettunen.

19.44 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Edustaja Kinnunen käytti niin hyvän puheenvuoron, ja jäi muutama sana vielä sanomatta. En halua millään tavalla pitkitää keskustelua, mutta kun kerta mahdollisuus tälle keskustelulle on, niin ihan vielä, puhemies, muutama sana.

On nimittäin tässä salissakin usein väitetty, että hallitus ei olisi tehnyt työllisyyspäätöksiä, ja tähän ei pidä paikkaansa. Tässä budjetissa ja budjettiriihessä on vastattu yritysten akuuttiin työvoimapulaan tekemällä päätöksiä nopeavaikutteisista työvoiman saantia edistävistä toiminnoista. Näitä ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen tällä D-viisumilla.

No, sitten tämän lisäksi, kun puhuin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa siitä, kuinka saataisiin nuoret myös liikkumaan työn perässä, niin opintotuen tulorajan määräaikainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2021 vp

nostaminen on tähän ratkaisu. Toivoisin, että tämä olisi tulevaisuudessa myös jatkuva, nyt-hän tämä on vain määräaikainen toimenpide.

No, sitten senioripuolelle yli 60-vuotiaiden työtulojen vähennyksen korottaminen por-rastetusti luo hieman työllisyyttä.

No, jo aiemmin tehty päätös muun muassa eläkeputken poistoon liittyvästä kokonaisuu-desta, oppivelvollisuuden laajentaminen, työnhakuvelvoitteen kiristämiset sekä työllisyys-palveluiden uudistaminen ovat niitä toimenpiteitä, joilla saadaan tuota työllisyyttä nostet-tua.

No, puhuin tuosta työperäisestä maahanmuutosta, ja on väitetty, että nyt hallitus haalii halpatyövoimaa ulkomailta ja suomalaiset työttömät on unohdettu. Tämäkään ei pidä paik-kaansa. Suomalainen työtön ja ulkomailta saapuva työntekijä eivät ole missään suhteessa vastakkain.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.